FUZÛLÎ

(Ölümü: 1556)

HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ ve ESERLERİ

Büyük Türk şâirlerinden biri olan Fuzûlî, kaynaklarda "Mehmed b. Süleymân Bağdâdî" olarak tanıtılır. XVI. Yüzyılda yalnız Âzerî sâhâsında yetişen en büyük şâir değil, bütün Türk Edebiyatı'nın en tanınmış birkaç şâirinden biri sayılan Fuzûlî; edebî etkisinin sürekliliği ve genişliği bakımından olduğu kadar, şiirlerinin san'at değeri bakımından da, belki de en büyük şâiri sayılabilecek benzeri az bulunur san'atçılardandır. Edebî lehçesinin özellikleri, onu Âzerî sâhâsı çerçevesinde incelemeyi zorunlu kılsa bile, Türk şiirinin, özellikle Batı (Anadolu) Türkçesinin gelişimi üzerindeki büyük etkisi ve XVI. Yüzyıldan başlayarak, Osmanlı siyaset ve kültür toplumu içine girmiş bulunması, Anadolu-Türk şiiri tarihinin araştırılmasında, Fuzûlî'ye büyük bir yer ayrılmasını gerektirir.

Hayatı:

Şâirin adının Mehmed, babasının adının Süleymân olduğu bilinmekle birlikte, hangi yılda ve nerede doğduğu kesin olarak bilinmemektedir; ancak, başta Bağdad olmak üzere Kerbelâ, Necef, Hılle, Kerkük, Menzil ve Hît gibi yerleşim merkezlerinden birinde doğduğu söylenebilir. Fuzûlî'nin, büyük Selçuklu İmparatorluğu zamanından beri Irak'ta yerleşen ve büyük bir Oğuz aşîreti olan Bayat aşîretinden olduğu bilinmektedir. Fuzûlî'nin iyi bir öğrenim gördüğü; devrinin bütün bilimlerini öğrendiği; Türkçe'yi olduğu kadar Arapça'yı ve Farsça'yı da bu dillerde şiir yazacak, divan düzenleyecek ölçüde iyi bildiği eserlerinden de anlaşılmaktadır. Şâirin edebî bilgilerde olduğu kadar, İslâm bilimlerinde de derin bir kültürü bulunduğu görülmektedir. Yaşadığı sürece bugünkü Irak topraklarının dışına çıkmayan, hayatını Hılle-Kerbelâ-Bağdad dolaylarında geçiren Fuzûlî, Farsça divanının önsözünde belirttiği gibi yabancı memleketleri gezmekten hoşlanmamış ve yine Irak'ta, 963/1556 yılında ölmüştür.

Edebi Kişiliği:

Irak topraklarında doğup büyüyen Fuzûlî, Türk, Arap ve Fars kültürlerinin ortaklaşa etkisi altında yetişmiş; Allah'ın yeteneklerle donattığı eşsiz bir şâir ve bilgindir. Fuzûlî, bilgisizliği hoşgörmez; şiirlerinde câhillikten ve câhillerden yakınır. Hayatı boyunca okuyan, çalışan, yazan şâir, ömrünü maddî sıkıntı içinde geçirmiştir. Zamanında, bilgili olmayan kişilerin üst makamlara geldiğini; buna karşılık bilgili, erdemli ve dürüst insanların maddî ve manevî sıkıntı içinde kıvrandığını görmüş; her şeyin temelinin sevgi, aşk olduğunu; kâinât ile yaradılışın gerçeğinin kavranabilmesi için "irfân" ın da gerekli bulunduğunu anlamıştır.

Fuzûlî, doğrudan hiçbir şâirin etkisinde kalmamış, üstün yetenekli bir san'atçıdır. Yaşadığı sürece, doğduğu çevreden dışarı çıkmamış; başka şairlerle ilişkisi olmamıştır. Bununla birlikte, Türk, Arap ve Fars edebiyatlarını yakından izlemiş; bu üç dilde eser vermiştir. XVI. Yüzyıl Âzerî şâiri Habîbî'nin(ölümü: 1512'den sonra), Fuzûlî'yi kısmen etkilediği bilinmektedir. Çağatay şâiri Ali Şîr Nevâ'î'nin (1441-1501), İran şairlerinden Nizâmî-i Gencevî (1150-1214), Hâfız-ı Şîrâzî (1325-1390) ve Câmî'nin (1414-1492) de Fuzûlî üzerinde az da olsa etkileri olduğu söylenebilir.

Fuzûlî öncelikle bir aşk şâiridir. Bu aşk, maddî ve beşerî aşktan başlayarak, ilâhî, tasavvufî aşka kadar uzanmıştır. Tasavvuf da, Fuzûlî'nin şiirinde önemli bir unsurdur. Bir ıztırab şâiri olan Fuzûlî, şiirlerinde ayrılık, sıkıntı ve üzüntüyü arar; kavuşmayı, sevinci, mutluluğu istemez; acı çekmekten hoşlanır. Her kavuşmanın sonunda dayanılmaz bir ayrılık acısı olduğu için kavuşmayı istemez. Şiirlerinde en çok görülen kelimeler; "âh", "hicrân", "kan", "ağlamak", "perişân", "zâr", "cevr", "cefâ", "esîr", "derd", "gam", "yara", "katl" gibi hep üzüntü, tasa ve acıyı anlatan kelimelerdir. Karamsar bir dünya görüşü olan Fuzûlî, mazmûn bulmakta ve kullanmakta son derece yeteneklidir. Fuzûlî'nin şiirinde ilk bakışta anlaşılan bir anlam vardır; okuyucu bunu kolayca anlar beğenir; şiirde, bir de ancak düşünülüp bulunabilecek, derinde olan başka anlamlar vardır; şiir incelendikçe, manzûm parçanın üstünde düşünüldükçe, mânâsı ve derinliği artar; şiirin tasavvufî yönü ortaya çıkar. Derine inildikçe, kelimelerin ve hayâllarin birbiriyle ilişkisi anlaşıldıkça, manzûmenin güzelliği, san'at değeri belirginleşir. Fuzûlî'nin yüzyıllar boyunca Türkçe konuşulan her yörede sevilerek okunmasının önemli sebeblerinden biri de budur. Fuzûlî'nin şiirleri içtenlik doludur. Şâir, aşkını anlatırken heyecânını, lirizmini hissettirir.

Eserleri:

Yalnızca edebî bilgileri ve üç dilin (Türkçe, Arapça, Farsça) edebiyatını bilmekle yetinmeyen Fuzûlî, felsefe, mantık ve diğer bilim alanlarında, özellikle İslam bilimleri sâhâsında kendisini yetiştirmiş; ölünceye kadar durmadan öğrenmeye çalışmıştır. Eserlerinde derin kültürünün izleri kolayca görülür. Manzûm eserlerinin yanısıra mensûr kitapları da bulunan Fuzûlî'ye büyük ününü kazandıran ve ölümsüz kişiliğini ortaya koyan eserleri, "Türkçe Dîvânı" ile "Leylâ ve Mecnûn" adlı yine Türkçe mesnevîsidir. Şâirin, üç dilde yazdığı manzûm ve mensûr eserleri şöyle sıralanabilir:

I. Türkçe Eserleri

a) Manzum Olanlar:

1. Türkçe Divân
2. Leyla ve Mecnûn
3. Beng ü Bâde
4. Terceme-i Hadîs-i Erbâ'în
5. Sohbetü'l-Esmâr

b) Mensûr Olanlar:

6. Hadîkatu's-Su'adâ
7. Mektûblar

II. Farsça Eserleri

a) Manzûm Olanlar:

8. Farsça Dîvân
9. Sâkî-nâme
10. Hüsn ü Işk
11. Enîsu'l-Kalb

b) Mensûr Olanlar:

12. Rind ü Zârid
13. Risâle-i Mu'ammâ

III. Arapça Eserleri

a) Manzûm Olan:

14. Arapça Dîvân

b) Mensûr Olan:

15. Matla'u'l-İ'tikâd fî Ma'rifeti'l-Mebde' ve'l-Ma'âd

HADÎKATÜ'S-SÜ'EDÂ

Ya Rabb reh-i ışkunda beni şeydâ kıl
Ahkâm-ı ibâdetün bana icrâ kıl
Nazzâre-i sun'unda gözüm binâ kıl
Evsâf-ı Habîb'ünde dilüm gûyâ kıl

Çeviri:
Ey ulu Tanrım, senin aşkının yoluna gönül verip mutlu olmamı; ibâdetle ilgili emrini yerine getirebilmemi sağla! Yarattığın her şeyi görebilmem, sevgili kulun elçin Hazret-i Muhammed'in niteliklerini anlatabilmem için bana yardım et Allahım!

Tâlibi varta-ı mesâ'ibde
Şeref-i sabr ser-firâz eyler
Sabrdur ol mehek ki mihnetde
Küfr ü îmanı imtiyâz eyler

Çeviri:
Tanrı'yı isteyen kulu, felâket sırasında, sabrın şerefi yüceltir, üstün kılar. Sıkıntı zamanında istekli için denektaşı sabırdır; zira böylelikle küfür ve inanç birbirinden ayrılır.

Behcet-efzâ-yı mahabbetdür belâ
Kim belâ âteş mahabbetdür belâ

Çeviri:
Belâ, sevgide sevinci artırır; belâ ateş, altın ise sevgidir.

Ne muhlis ki dergâh-ı Ma'bûd'a akreb
Hümûmı eşedd ü belîyâtı as'ab
Aceb bu kadar kurba kim olsa vâki'
Olur âfet-i rûzgâra mukarreb

Çeviri:
Ulu rabbin katına bu kadar yakın olan, hep belâya çatıp büyük sıkıntılarla karşılaşan dosta ne mutlu! Tanrı'ya bu kadar yaklaşan bir insanın başına büyük felâketler gelir kuşkusuz.

Bilmese kâfir nedür ni'met ne bilsün rûz-i haşr
Kim ne lutfun mazharudır mü'min-ipâk i'tikâd
Kılmasa mü'min elem idrakin olmaz muttali'
Kim ne ta'zib iledür dûzehde erbâb-ı fesâd

Çeviri:
Kâfir nimetin ne olduğunu bilmezse, ceza gününü de tanımaz; temiz inançlı bir insan, sonsuz lütuflar elde eder. İnanan kişi, acı çekmeden hiç bir şey öğrenemez; bozguncu insanlar da, cehennemde büyük sıkıntılar içinde kıvranacaklar.

Hükmdür kim cemî'i halk-i cihân
Melek ü ins ü cinn ü vahş ü tuyûr
Akl ü nefs ü anâsır ü eflâk
Ulvî ü süflî ü inâs ü zükûr
Tutalar mâtem-i Hüseyn-i Şehîd
İdeler âh ü nâle tâ dem-i Sûr
Bu musîbetden olmayan âgâh
Ola ahmed şefâ'atinden dûr
Rûz-i haşr olmaya nassîbi anun
Nazar-ı lutf-i Kirdigâr-ı Gafûr

Çeviri:
Melek, insan, cin, vahşi hayvanlar, kuşlar, akıl, nefis, unsurlar, gökler, yüce, alçak, dişiler, erkekler, kısacası, dünyadaki ütün yaratıklara Şehîd Hüseyin'in yasını tutmaları buyurulmuştur; hepsi, Sûr üfleninceye kadar yakınıp dursunlar. Bu musîbetten haberi olmayan kişi, Hazret-i Peygamberin şefaatinden yoksun kalsın; ceza günü ulu Tanrı'nın lütüflarına kavuşamazsın!

Hâk-i pâk-i Kerbelâ'dur ol mübârek buk'a kim
Anda tahsîl-i metâlib eylemek âsân olur

Eşk dökmek âh çekmek zâyi' olmaz rûz-i haşr
Kâm-bahş-i çeşm-i pür-hûn ü dil-i sûzân olur
Eşk-i âlün katresi gül-berg-i gül-zâr-i bihişt
Dûd-i âh'un meddi nahl-i ravza-i rıdvân olur

Çeviri:
O mübarek ülke, temiz Kerbelâ toprağıdır; orada birçok konuları öğrenmek kolay olur; gözyaşı dökmek, inlemek yitip gitmez kıyamet gününde; kanlı gözler ve yanan yürek için bir rahatlık, bir mutluluk verir. Kanlı gözyaşlarının bir damlası cennet bahçesinin gül yaprağı gibidir; inleyişlerden yükselen duman da yine cennet bahçesinin hurma ağacına kadar uzanır.

Muharremdür bahâr-ı Gülşen-i gam
Nesîm-i dil-keşî ah-ı dem-â-dem
Ol eyler sebze-i müjgânı nem-nâk
Gönüller goncasına ol Salur hâk

Çeviri:
Muharrem, tasanın gül bahçesinin ilk yazısıdır; tatlı bir esinti, sürekli bir inleyiştir. Kirpikleri ıslatan, gönüllerin goncasına toprak hazırlayan yine Muharremdir.

Tekrâr-ı zikr-i vâkı'a-i deşt-i Kerbelâ
Makbûl-i hâss ü amm ü sığar ü kibârdur
Takrîr idenlere sebeb-i izz ü ihtişâm
Tahrîr idenlere sebeb-i izz ü ihtişâm

Çeviri:
Kerbelâ çölü olayını yeniden anmak, büyük küçük, seçkin kişiler ve halk tarafından uygun görülür. Bu olayı anlatan insanlar yücelir; yazanlar ise, zamanın en şerefli işini yapmış olur.

Ey feyz-resân-ı Arab ü Türk ü Acem
Kıldın Arab'ı efsah-ı ehl-i âlem
İtdün fusahâ-yı Acem'i Îsî-dem
Ben Türk-zebândan iltifât eyleme kem

Çeviri:

Arab'a Türk'e Acem'e feyz veren ulu Tanrım! Arab'ı bütün insanların en iyi edebiyatçısı yaptın; Acem şairlerini Îsa soluklu ettin; anadili Türkçe olan benden de iltifatını esirgeme!

Yâ Rabb müsâfir-i sahrâ-yı mihnetem
Tevfîki idül refik bana sıdkı rehber it
Ser-menzil-i murâda yetür ser-bülend kıl
Mahrûm koyma, cümle murâdum meyesser it

Çeviri:

Mihnet çölü yolunun yolcusuyum ben ey Rabbim! Yardımı yoldaş, doğruluğu kılavuz

et bana. Amacına ulaşıp yüceleyim; beni yoksun bırakma, dileğime kavuşayım tanrım!

BİRİNCİ BÖLÜM

Âdem ki fezâ-yı âleme basdı kadem
Endûh ü belâya evvel oldı hem-dem
Mahsûsdur âdeme belâ-yı âlem
Âlemde belâ çekmeyen olmaz âdem

Çeviri:
Âdem Peygamber dünyaya ayak basınca, sıkıntılarla karşılaştı, belâ ile dost oldu. Dünyadaki bütün belâlar insan içindir; âlemde sıkıntı çekmeyen kişi adam olmaz.

Âdem'in gam birle toprağın muhammer kıl
Anda derd ü mihnete mukarrer kıldılar
Mevkıd-i nîran-ı endûh eyleyüb terkîbini
Safha-i cânında nakş-ı gam musavver kıldılar

Çeviri:
Âdem'in toprağını tasa ile yoğurdular; dert mihnet yerinde kalmasına karar verdiler; sıkıntı ateşinin yakıldığı yerde hücrelerini kardıktan sonra; can verme safhasında onu gamla süslediler.

Ey hoş ol sâfî-tabî'at kim zamîr-i pâkine
Yetmeye mutlak bu kim âlemde mekr ü hîle var
Ey hoş ol sâhib-sa'âdet dem-i izhâr-ı cûd
Düşmenin maksûdun öz nef'ine eyler ihtiyâr

Çeviri:
Ne mutlu sana ey iyi huylu insan! Fakat ne yazık ki iyi huylu olmak yeterli değil, zira dünyada hile var. Ne mutlu o kişiye ki, cömertliğin açığa vurulması sırasında, düşmanın amacını kendi yararından üstün tutar.

Buzurgvâr Hudâyâ isâ'at-i amelüm
Beni mükerrem iken hâr ü hâksâr itdi
Budur cezâsı anun kim sana muhâlif olub
Hevâ-yı nefs mürâ'âtın ihtiyâr itdi

Çeviri:

Ey ulu tanrım! Üstün bir durumdayken, kötü davranışlarımın yüzünden rezil oldum. Nefislerinin geçici isteklerine uyup sana karşı gelenlerin cezası budur işte!

Zihî Kerîm ki her dem umûm-i mekremeti
Atâya cümle-i halkı ümid-vâr eyler
Zihî cevâd ki mücrimleri tesellidüb
Hemîşe afv-ı günâhıyla iftihâr eyler

Çeviri:

Tanrı ne ulu, ne cömerttir! Bütün insanları, her ân bağışlama, cömertliğinden pay alma umuduyla yaşardı. Allah ne yücedir! Günahkârları avutup, her zaman suçları bağışlamakla övünür.

Eger melâmete sabr eylemezsen ey gâfil
Melâmet eyleme ışkı, yüri selâmetle
Kemâl-i ışk melâmetdedür hayâl itme
Ki ışk zevk vire olmasa melâmetle

Çeviri:

Ey gâfil! Azarlanmaya dayanamazsan, aşkı kınama; esenlikle çek git yoluna. Aşk, kınanmakla olgunlaşır. Azarlamayla birlikte olmazsa, aşk zevk vermez.

Lutfdur her cevr kim uşşâkına ol mâh ider
Kılmağa nuzzâra gâfil olanı âgâh ider
Her cefâsında habîbün bin inayetdür nihân
Kim ki gâfildür cefâsından ânın ikrâh ider

Çeviri:

Sevgilinin âşıklarına çektirdiği cefâ, lütuf gibidir; bakanlara, bilenmeyeni bildirir. Sevgilinin her ezâsında bin ihsan gizlidir; çektirdiği sıkıntıdan habersiz olan, ondan tiksinir.

Ne hoşdur ol ki mahbûb ola pür-fenn
Gönülde dost ola ve dilde düşmen
Cefasında vefâlar ola mazmûn
Olub ayn-ı taleb men'ine makrûn
Firâka ola zâhirde taleb-kâr
Visâle ola bâtında harîdâr

Çeviri:
Ne güzeldir cânân bilgili olunca; içten dost olup, sözde düşman olunca… Sevgilinin cefasında vefalar saklı olsa; koyduğu yasağa istek duyup yakınlaşsa; görünüşte ayrılığı istese, içindense kavuşmayı dilese…

Işk da'vâdur cefâ çekmek güvâh
Ger güvâh olmazsa da'vâdur tebâh

Çeviri:
Aşk dava, cefa çekmek de tanıktır; tanık olmazsa; dava kaybedilir.

Münever oldı cihân pertev-i cemâlinden
Müşerref oldı zamân devlet-i visâlinden

Çeviri:
Güzelliğinden yayılan ışıkla cihan aydınlandı; zaman ona kavuşmanın mutluluğuyla müşerref oldu.

Arûs-i ışka zîver, rû-yi zerd ü eşk-i gül-gûndur
Dil-i sûzân ü cism-i derd-nâk ü çeşm-i pür hûndur
Bu zîver hâsıl olmaz bezm-gâh-ı sahn-ı cennetde
Metâ-ı hâne-i mihnet-fezâ-yı dünyâ-i dûndur

Çeviri:
Aşk gelininin süsü, solgun, yüz, gül renkli gözyaşı, yanık yürek, dertli bir beden ve kanla dolu gözdür; bu süs, cennet bahçesinin eğlence yerinde elde edilmez; içinde sıkıntı çekilen bu aşağılık dünya evinin bir metaıdır.

Ey mâ'il-i râhat gama hem-râh olgıl
Dem zevkden urma hem-dem-i âh olgıl
Ey câmi'-i hikmet sırr-ı visâli bildün
Hicrân eleminden dahi âgâh olgıl

Çeviri:
Ey rahatına düşkün kişi, gama yoldaş ol sen! Zevkten dem vurup durma, âh'la arkadaş ol sen! Ey bilgeliği kendinde toplayan kişi! Kavuşmanın sırrını bildin; şimdi de ayrılık acısını öğren!

Ne işdür felek dil-dârından ayurmak
Cefâ-keş âşıkı yâr-ı vefâ-dârından ayurmak

Çeviri:
Seveni sevdiğinden; çile çeken âşıkı, vefalı yârinden ayırmak ne biçim işdir ey felek!

Âh-ı âteş-bârı uşşâkun sirâyetsiz degül
Âkıbet her gam yeter pâyâna gâyetsüz degül

Çeviri:
Âşıkların ateş yağdıran inleyişi kesilir; sonunda her tasa biter; tasa da sonsuza kadar sürmez.

Vah ne ma'dendür, sevâd-ı çeşm-i ter kim andadur
Dâne-i dürr-i şirişk ü lem'a-i nûr-ı basar
Ol birinde rütbe-i mi'râc-ı dergâh-ı kabûl
Bu birinde kuvveti keyfiyet-i feyz-i nazar

Çeviri:
Vah, öyle bir madandir ki, nemli gözbebeği o madenin içindedir; gözyaşı incisiyle göz ışığı pırıltısını içinde bulundurur; birincisinde ulu Tanrı'nın katına yükselme, ikincisinde ise bakış feyzinin gücü vardır.

Eser-i nûr-i Mustafâ'yı görün
Hâtem-i hayl-i enbiyâyı görün

Nûr-i zâtı çerâğ-ı âlemdür
Âb-ı rûyı şefi'-i âdem'dür

Çeviri:
Mustafa'nın yaydığı ışığın izini görün; peygamberlerin sonuncusu olan Hazret-i Muhammed'i görün! Onun özünün ışığı, âlemin mumudur; gözyaşlarıyla insanlara şefaat eder.

Reşkdür câna ızdırâb salan
Reşkdür âlemi harâb kılan
Reşkdür mûcib-i cefâ-yı Yezîd
Reşkdür kim Hüseyn'i etdi şehîd

Çeviri:
Cana sıkıntı veren, âlemi harab eden duygu kıskançlıktır. Yezid'in Hüseyin'e cefa çektirmesinin ve onu şehîd ettirmesinin sebebi, yine kıskançlıktır.

Mihnet-i Âdem degül mânend-i endûh-i Hüseyn
Fîl-mesel bir şu'ledür berk-ı belâdan ol şerer
Eşref-i halk-ı cihânun ekber evlâdını
Katl iden dünyâda vü ukbâda olmaz behrever

Çeviri:
Âdem'in mihneti, Hüseyin'in çektiği sıkıntı gibi olamaz; sözgelişi Hüseyin'in sıkıntısı belâ şimşeğiyse, Âdem'in mihneti onun bir alevi, bir kıvılcımıdır. Bütün insanların en şereflisinin büyük evladını öldüren kişi, hem bu dünyada hem de öbür dünyada muradına ermez.

NÛH PEYGAMBER'İN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Seyl-i bî-dâd ü sitemdür menşe'-i tûfân-ı Nûh
Olmasun gâfil belâdan ehl-i bî-dâd ü sitem
Hâne-i zâlim gider seylâba mânend-i habâb
Tutsa tûfân âlemi mazlûma tûfândan ne gam

Çeviri:

Nuh tufanının sebebi, adaletsizlik ve zulüm selidir. Adaletsizce davranıp zulmeden kimseler, bilsinler ki zâlimn evi, sel suyuyla çöp gibi yıkılır gider. Dünyayı tufan kaplasa, mazlum üzülmez.

Yâ Rabb! Ne fitnedür ki, harâb itdi âlemi
Âzürde kıldı rûh-i Rasûl-i mükerremi
A'yân-ı âl-i Ahmed'e gerdûn cefâ kılub
Eşref-i Ehl-i Beyte revâ gördi mâtemi
Vâ hasretâ ki, buldı halel seyl-i fitneden
Şer'ün metin binâsı vü bünyâd-ı muhkemi
Gül-zâr-ı Kerbelâya dikildi nihâl-ı gam
Hoşdur kim ânı eylese sîrâb göz nemi

Çeviri:

Ey ulu Tanrım! Bu ne fitnedir ki, âlemi harab etti; saygıdeğer Peygamberi'in ruhunu incitti. Hazret-i Muhammed âilesinin ileri gelenlerine cefa etti de felek, şerîatın dayanıklı yapısıyla sağlam temeli fitne seliyle zarara uğradı. Kerbelâ'nın gül-bahçesine tasa fidanı dikildi; o fidanı gözyaşlarıyla sulamak iyi olur.

İBRAHİM HALİL PEYGAMBER'İN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Derd ile hursend olan derdine dermân istemez
Zevk-i mihnet bulsa, âşık rahât-i cân istemez
Her kimi isterse cânân âlem-i ışkında ferd
Sabreder tenhâlığa ensâr ü a'vân istemez

Çeviri:

Dertle mutlu olan kişi, derdine derman istemez; mihnetin zevkini alan âşık, rahatı aramaz. Cânân, kendi aşk âleminde kimi yalnız olarak isterse, o kimse, yalnızlığa katlanır; yardımcıya ihtiyaç duymaz.

Gâfil olmaz derdden derde giriftâr eyleyen
Âşk-ı ârif degül derdini izhâr eyleyen

El çekün derdüm ilâcından ki tahkîk itmişem
İstese sıhhat virür bîmâra bîmâr eyleyen

Çeviri:
Dertten derde salan kişi, bu durumu bilir. Derdini söyleyen kimse, ârif bir âşık değil. El çekin derdimin ilacından; benim inceledim; hasta eden kişi, isterse hastayı sağlığına da kavuşturur.

Gülşen-i ümmîd ebr-i sabrdan sirâb olur
Sabr kılsan âb-ı gevher seng-i lâ'l-i nâb olur
Tîre olmaz kesb-i zulmet eyleyüb her hâne kim
Cilve-gâh-ı pertev-i hûrşîd-i âlem-tâb olur

Çeviri:
Umudun gül-bahçesi, sabır bulutuyla sulanır; sabredersen, cevher suyu, değerli taş olur. Zulme uğrayan bir ev hiç karanlıkta kalmaz; o ev, dünyayı aydınlatan güneş ışığının ortaya çıktığı yer olur.

Te'âlâ'llah bu ne ruhsâr-ı mergûb-i dilârâdur
Ki dil derkinde âciz cân temâşâsında hayrândur

Çeviri:
Bu ne güzel, bu ne iç açıcı yüzdür Tanrım! Dilim tutulur da, ona hayranlıkla bakarım.

Yâr istemez ki âşıkı ağyârâ yâr ola
Her lahza bir tereddüd ile bî-karâr ola
İster ki levhi sâde olub nakş-ı gayrdan
Peyveste kendu nakşına âyîne-dâr ola

Çeviri:
Cânan, âşıkının başkalarına yâr olmasını, her ân bir tereddüdle kararsız yaşamasını istemez; başkalarıyla hiç ilişki kurmasını, sürekli kendisiyle ilgilenmesini ister.

Eyle kim ma'şukı âşık dem-sâz istemez

Âşıkın ma'şûk hem gay rile hem-râz istemez

Çeviri:
Âşık, sevdiği kişinin başkalarıyla dost olmasını istemez; cânân da, âşıkının yabancılarla birlikte olmasına dayanamaz.

Bâğ-bâna ziylet-i gül-zâr olan şâh-güli
Kesme fevt-i ziynet-i gül-zârdan endîşe kıl
Şâd idüb ağyârını âzürde kılma yârunı
Renc-i yâr ü ta'ne-i ağyârdan endişe kıl

Çeviri:
Bahçıvan için gül bahçesinin süsü olan gül dalını kesme gül bahçesinin süsünü yok etmekten sakın! Başkalarını mutlu edip de sevgilini üzme; yârini inciltmekten, yabancıların çekiştirmesinden uzak dur!

Derd-i ışk-ı yâr gönlüm mülkinün sultânıdur
Hükm anın hükmüdürür ferman anun fermanıdur

Çeviri:
Yar aşkının derdi, gönlümdeki ülkenin sultanıdır; hüküm onun hükmü, buyruk onun buyruğudur.
Aceben li'l-muhibb keyfe yunâm
Kullu nevmin ala'l-muhibbi harâm

Çeviri:
Seven insane nasıl uyuyabilir, hayret! Seven kişiye uyku haramdır.

Çekmezem gam dökse kanım tîğ-i bürrânım senin
Vehmim andandır ki pür-hûn ola dâmânın senin

Çeviri:
Senin keskin kılıcın, kanımı dökse, hiç tasa etmem; fakat elin ayağın kana bulaşır diye korkarım.

Ey hoş ol bende kim ibâdetle

Şeref-i izz ü i'tibâr bula
Kendüsin kurtarub me'âsîden
Gayr-i halkun dahî şefî'i ola

Çeviri:
İbadet ederek, şan şeref kazanıp yücelen; kendisini isyan etmekten kurtarıp başka insanlara da yardımcı olan kula ne mutlu!

Kerbelâ teşnelerin yâd kılub eşk töken
Ataş-ı rûz cezâdan elem ü gam çekmez
Şühedâ hâlin anub derdle yanub yakılan
Elem-i şu'le-i mirân-ı cehennem çekmez

Çeviri:
Kerbela susuzlarını anıp gözyaşı döken kişi, ceza gününün susuzluğundan korkmaz; şehidlerin halini anlatarak derdle yanıp yıkılan insan, cehennem ateşinin alevinden kaygı duymaz.

Hoş ol ki, yâd kılub Kerbelâ şehidlerinin
Zamân zamân töke lü'lü'-i şâh-vâr-ı sirişk
Ger olmasaydı garaz mâtem-i Hüseyn-i Şehîd
Riyâz-ı dîdeden olmazdı cûy-bâr-ı şirişk

Çeviri:
Kerbelâ şehidlerini anarak zaman zaman inci gibi gözyaşı döken kişiye ne mutlu! Amaç, Şehid Hüseyin'e yas tutmak olmasaydı, göz bahçelerinde gözyaşı oluşmazdı.

YAKUB PEYGAMBERİN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Musîbet-i Hasan ü mihnet-i Hüseyn-i Şehîd
Demî ki oldı gam-efzâ-yı tab'-i Rasûl
Tesellî dil-i pâk-i Rasûl içün Hak'dan
Beyân-ı kıssa-i Ya'kûb ü Yûsuf itdi nüzûl

Çeviri:
Hasan'ın başına gelecek musibetle Şehîd Hüseyin'in karşılaşacağı felaketi, Hazret-i Muhammed öğrenip üzüldüğü zaman, Peygamber'in temiz yüreğini rahatlatmak için ulu Tanrı tarafından Yakub'la Yusuf öyküsü (Yusuf suresi) indirildi.

Cemâl-i bî-bedeli fitne-i havâs ü avâm
Gülî hemîşe bahâr ü mehî hemîşe tamâm

Çeviri:
Onun eşsiz güzelliği halk arasında karışıklığa yol açar; her zaman baharı yaşayan bir gül, sürekli dolunay olarak kalan bir ay gibidir.

Hevâ tünd-bâdı binâlar yıkar
Hased âteşi hânmânlar yakar

Çeviri:
Şiddetli esen istek yeli, binaları yıkar; kıskançlık ateşi, evleri yakar.

Çıkdı yaşıl perdeden, arz eyledi didâr gül
Sildi mir'ât-ı zamîr-i pâkdan jengâr gül
San Züleyhâ halvetidür gonce-i der-beste kim
Çıkdı andan dâmen-i çâkiyle Yûsuf-vâr gül

Çeviri:
Yeşil örtüden çıktı da göründü gül; temzi özlü aynaların tozunu aldı gül. Henüz açılmayan gonca, sanki Züleyha'nın yalnız başına yaşadığı yerdir; Yusuf gibi yırtık gömleğiyle orada açıldı gül.

Lezzât-ı şevk-i cemâli dem-be-dem efzûn olur
Ârızın gördükçe göz gönlüm beter meftûn olur

Çeviri:
Onun büyük istek uyandıran güzelliğinin verdiği tadlar, hiç durmadan artar; yüzünü gördükçe, ona daha çok âşık olurum.

Bu bahr-ı nîlgûn bin mevc her sâ'at ayân eyler
Ûlü'l-ebsâra bir bir keşf-i esrâr-ı nihân eyler

Çeviri:
Bu mavi deniz her saat binlerce dalga çıkarır ortaya; gören gözlere gizli sırları bir bir açıklayıp gösterir.

Şeb-i vedâ seher-gâh-ı rûz-i hicrândur
Esâs-ı bünye-i feryâd âh ü efgândur

Çeviri:
Veda gecesi, ayrılık gününün seher vaktidir; feryâd yapısının temeli, inleyiştir.

Hiç maksûda dest-res bulmaz
Gayr-i Ma'bûd'a i'timâd kılan
Vâsıl-ı menzil-i murâd olmaz
Unıdub ânı gayrı yâd kılan

Çeviri:
Ulu Tanrı'dan başkasına güvenen, Allah'ı unutup başkasını anan kişi, hiçbir zaman amacına ulaşamaz, muradına eremez.

Gitdi ol serv ki kâm-ı dil-i divâne idi
Murg-i cân nûr-i ruh-i şem'ine pervâne idi
Kaldı hecrinde gönül muztarib ü ser-gerdân
Ey hoş ol dem ki ana hem-dem ü hem-hâne idi

Çeviri:
Deli gönlümün dermanı olan o servi gitti; can kuşum, onun güzel yüzünden yayılan ışığın çevresinde pervâne gibi dönerdi. Onun ayrılığıyla perişan oldum, şaşkına döndüm. Gönlümün, onun hem dostu, hem de sığınağı olduğu anlar ne güzeldi!

Kimi gögsinde eylerdi makâmın
Kimi başta makâm-ı ihtirâmın
Kimi eylerdi gerd-i dâmenin pak

Yolından ref iderdi hâr ü hâşâk
Kimi tekrâr idüb güftâr-ı şîrîn
Virirdi nâzenin tab'ına teskîn
Gürûh-i hîle-engîz ü cefâ-cû
Kemâl-i mekrle Ya'kûb'a karşu
Kılub izhâr âsâr-ı telattuf
Kılurlardı kamu ta'zîm-i Yûsuf

Çeviri:

Kimi zaman onu göğsünde, kimi zamanda başında taşırdı, bazen eteğinin tozunu alır, yürüdüğü yolu temizlerdi; kimi vakit güzel sözler söyler, ince yaradılışlı yapısını yatıştırırdı. Hileci ve zâlim insanlardı onlar, Yusuf'a saygı gösterip Yakub'a nazikçe davranarak onu aldatırlar.

Kef ü pâyin cerâhat kıldı pür-hûn
Semen bergini hûnâb itdi gülgûn
Gubâr-âlûde oldu mâh rûyı
Kime kim derdini eylerdi izhâr
Ana elbette andan yeterdi âzâr
Kimün kim dâmenini tutdı ol pâk
Girîbânını kıldı gül gibi çâk
Kimin kim ayagına düşdi ol nûr
Başından kıldı re'fet sâyesin dûr

Çeviri:

Eli, ayağı, yâsemene benzeyen bedeni al kana boyandı; ay gibi güzel yüzü toz, toprak içinde kaldı; misk gibi kokan kıvırcık saçları dağıldı. Derdini kime anlattıysa, azarlandı; eteğini tuttuğu kişi, onun yakasını gül gibi yırttı. Ayağına kapandığı kişi, onun başının üstünden merhamet gölgesini uzaklaştırdı, ona acımadı.

Pejmürde kıldı serv-i hırâmânı kaht-ı âb
Gül-berge düşdi tâb-ı harâretden ızdırâb

Çeviri:

Susuzluk, salınan servi ağacını perişan etti: sıcaklıktan, gül yaprağı acı çekmeye başladı.

Rûz-i rezm-i Kerbelâ râh-ı hatâ dutmış Fırât
Kılmamış âl-i Muhammed derdinün dermânını
Ol sebebdendür bu kim özr ile dutmış muttasıl
Eyleyüb feryâd hâk-ı Kerbelâ dâmânını

Çeviri:

Fırat ırmağı, Kerbelâ savaşı gününde yanlış yol tutmuş; Hazret-i Muhammed âilesinin derdine dermân olmamış; bu sebeble Kerbelâ toprağının eteğini tutmuş, o günden beri hiç durmadan çığlık koparak akıp durmuştur.

Çû nevmîd oldı efgân itdi Yûsuf
Dürr-i eşkini galtân itdi Yûsuf
Ciger kanıyla müjgânın idüb nem
Nem-i müjganla dirdi dem-â-dem
Ki ey seyl-i şirişk-i tünd-reftâr
Çû âni' yok sana lutf eyle zinhâr
Yüri Ya'kûb'a hâlümden haber vir
Gam-ı bî-i'tidâlimden haber vir
Haber vir söyle ey pîr-i belâ-keş
Kılubdur Yûsuf'u gerdûn müşevveş
Olubdur hâk-i zillet hâk-sârı
Ne hem-râzı ne gam-hârı ne yârı

Çeviri:

Yusuf umutsuzluğa kapılınca, inci gibi gözyaşı döktü; ciğer kanıyla kirpiklerini ıslattı. Islak kirpikleriyle hiç durmadan şunları söylerdi: Ey sel gibi akıp hızla yol alan gözyaşlarım! Senin için bir engel bulunmadığından, git de Yakun'a hilimi anlat: ona çektiğim büyük sıkıntıdan haber ver; Yakub'a de ki, ey belâya çatan yaşlı! Felek, Yusuf'u şaşkına döndürdü, perişan etti; bir dostu, bir dert ortağı kalmadı onun…

Tahkîk-i mihnet ü gam-i Âl-i Abâ için
Sahrâ-yı Kerbelâ'ya güzer yâ Nebî
Hâl-i Hüseyn'e hâk-i mezelletde kıl nazar
Endişe-i garîb-i diyâr eyle yâ Nebî

Çeviri:
Ey Hazret-i Muhammed, Âli Abâ'nın başına gelen felaketi incelemek için Kerbelâ çölüne gel! Bu aşağılık tıorakta Hüseyin'in haline bir bak da, yabancı bir ülkede kalan kimsesiz için kaygı duy!

Derdâ ki dâr-ı dehrde bir yâr kalmadı
Şerh-i gam-ı dil itmege gam-hâr kalmadı
Tayy kıldı cevr devri mürüvvet bisâtını
Mutlak bisât-ı dehrde deyyâr kalmadı

Çeviri:
Ne yazık ki, dünyada bir yâr kalmadı! Gönül derdini anlatacak bir dost kalmadı. Cefa devri, cömertlik sofrasını ortadan kaldırdı; cihan sofrasında hiç kimse kalmadı.

Tenin pîrehenden kıldılar ûr
Güli berg-i semenden saldılar dûr
Resenler eyleyüb a'zâsına bend
Derûnun yakdılar kandil mânend
Mukayyed olmayub feryâd ü âha
Anı indürdiler ol tîre çâha
Şu'â-ı nûr-i rûy u berk-ı âhı
Münevver eyledş ol tîre çâhı

Çeviri:
Gömleğini çıkarıp onu çıplak bırakdılar; çiçeği, yâsemen gibi yaprağından ayırdılar; her bir yanını iplerle bağladılar; kandil gibi yakdılar içini. Kopardığı çığlıklara aldırmayıp onu o karanlık kuyuya indirdiler. Yüzünün ışığından yayılan ışınlar ve inleyişlerin şimşeği, o karanlık kuyuyu aydınlattı.

Sabr kıl ile maksûdına sabr ehli yeter
Sebr iden sabr ile ser-rişte-i maksûd dutar

Çeviri:
Sabret! Sabır erleri, sabırla amaçlarına ulaşırlar. Sabreden kişi, sabırla dileğine kavuşur.

Bir haber vir ey sabâ serv-i revânum kandedür
Cânumun ârâmı yok, ârâm-ı ânum kandedür
Neyledin netdin felek hûrşîd-i âlem-tâbumı
Ol ruh-i ferhunde mâh-ı mihribânum kandedür

Çeviri:

Bir haber ver ey yel! Cânânım nerdedir? Canımın huzuru kalmadı, bana huzur veren sevgilim nerdedir? Ey felek! Dünyayı aydınlatan güneşime ne yaptın? O kutlu yüz, o şefkatli yârim nerdedir?

Beni dûr itdün devr-i felek mâh simâdan
Ki zevk-i vaslıdur yeğrek bana dünyâ vü ukbâdan
Şeb-i târikden ey gerdûn kıyâs itgil ânun hâlin
Ki düşmişdür cüdâ bir âftâb-ı âlem-ârâdan

Çeviri:

Beni sevgilimden ayırdın ey felek! Sevgilime kavuşma zevki, benim için dünyadan da, öbür dünyadan da daha üstündür; karanlık geceden sor yârimin halini! Çünkü o, dünyayı süsleyen bir güneşten ayrı düştü.

Garîb-i mülk-i ışkam gayr-ı eşk ü âh ü derd ü gam
Ne bir müşfîk ne bir mûnis, ne bir yâr ü ne bir hem-dem

Çeviri:

Aşk yurdunda kimsesiz kaldım, gözyaşımdan, inleyişten dertten ve tasadan başka şefkatli bir dostum, bir yârim bir arkadaşım yok.

Ey kılına ârzû-yı âb-ı Kevser dem-be-dem
Teşne dünyâdan giden âl-i Rasül'ü yâd dün
Mâcerâ-yı Kerbelâ zikrin kılun şam ü seher
Tab'unuz ol zikr-i rikkat-bahşla mu'tad idün

Çeviri:

Ey Kevser suyunu isteyen insanlar! Dünyadan susuz giden Hazret-i Peygamber ailesini anın; gece, gündüz Kerbelâ macerasından sözedin de, kendinizi bu konuda eğitip huyunuzu yumuşatın.

Güller açıldı görinmez ol gül-i handan çi sûd
Çıkdılar seyyâreler çıkmaz meh-i tâbân çi sûd

Çeviri:
Güller açıldı, ama o gülen gül görünmedi, ne yazık! Çıktılar yıldızlar, fakar parlayan ay çıkmadı, ne yazık!

Niderem cân ü cihânı bana dil-dâr gerek
Nedürür cân ü cihân âşıka dîdâr gerek

Çeviri:
Ne edeyim ben cânı, cihânı; bana sevgilim gerek! Cânın, cihânın ne önemi var; âşıka cânân gerek!

Beste-i dâm-ı gam-ı hicrân-ı yârem neyleyem
Ayb kılman giryemi bî-ihtiyârem, neyleyem

Çeviri:
Sevgiliden ayrı olmanın tasasıyla üzgünüm ben, ne edeyim! Ağladığım için beni kınamayın, elimde değil, ne edeyim!

Bir oğlından cüdâ düşmişdi Ya'kûb
Hücûm-i girye kılmışdı gözün kûr
Aceb mi girye kılsam ben ki düşdüm
Nice Yusuf gibi ma'sûmdan dûr

Çeviri:
Yakub bir oğlundan ayrı düşmüş de, ağlamaktan gözlerini yitirmişti; ben ki, Yusuf gibi nice yavrumdan ayrı kaldım, ağlasam çok mu?

Benüm hâlüm ne bilsün olmayan mihnet giriftârı
Belâ âzürdesi gurbet perîşânı gam efgârı

Çeviri:
Mihnetle karşılaşmayan, belâya çatmayan, gurbette perişan olmayan, sıkıntı çekmeyen kişi benim halimden ne anlar?

Merdâne gerek belâda âşık
Uşşâka ceza' degül muvâfık
Bi-sabr degül murâda kâbil
Sabr ile olur murâd hâsıl

Çeviri:
Belâ zamanında âşıkın yiğitçe davranması gerekir; sızlanıp durmak âşıklara yaraşmaz. Sabırsız insan dileğine kavuşamaz; sabırla amaca ulaşılır ancak.

Dûd-i dilden çehre-i hûrşîde ger çeksem nikâb
Tâ kıyâmet ehl-i dünyâya görinmez âftâb

Çeviri:
Yüreğimdeki ateşten çıkan dumanla güneşi örtsem, kıyamete kadar bütün insanlara güneş görünmez.

Âlem-i ışk içre oldur âdet-i ms'hûd kim
Âşık ehl-i derd olub ma'şûk olan bî-derd ola
Hiç âşık hâtır-i ma'şûka âzâr istemez
Merd olan ma'şûka cevr itmez meger nâ-merd ola

Çeviri:
Sevgi dünyasında bilinen geleneğe göre, âşık dertli, sevgili ise dertsiz olmalı. Hiçbir âşık sevgilisinin üzülmesini istemez. Yiğit olan kişi, cânâna eziyet etmez.

Buzurgvâr Hudâyâ esîr ü hayrânem
Şikeste hâl ü dil-âzürde vü perîşânem
Mukîm-i gûşe-i gam mübtelâ-yı dâm-ı elem
Esîr-i derde ü giriftâr-ı bend ü zindânem

Çeviri:
Ey ulu Tanrım! Tutsak ve tutkunum ben. Üzgün, incinmiş ve perişanım. Gam köşesinde oturuyorum, elem tuzağına düşmüşüm; derdin esiri oldum, elim kolum bağlandı, zindana atıldım.

Bir haber bir ey sabâ ol mâh-ı tâbândan bana
Kim gam-ı ışkında yüz gam yetdi devrândan bana
Olma gâfil Tanrı'yçün dâ'im tereddüd eyleyüb
Geh yetür benden ana peygâm geh andan bana

Çeviri:
Ey yel, ay gibi parlayan sevgilimden bana bir haber ver! Onun aşk tasasından dolayı, felek bana yüzlerce gam yolladı. Tanrı için, gafil olup sürekli duraksama! Bazan benden ona haber ilet, bazen da ondan bana…

Sabâ lutf itdün ehl-i derde dermândan haber virdün
Ten-i bî-câna cândan cânâ cânândan haber verdün

Çeviri:
Ey yel! Lütfettin de dert erlerine dermandan haber verdin; cansız tene candan, sevene sevdiğinden haber verdin…

Hiç kim yâ Rabb esîr-i dâm-ı hivrân olmasun
Menzili Ya'kûb'a nisbet Beytu'l-Ahzân olmasun
Âşıkun bir dem murâdınca medâr itmez felek
Nice her dem gelmesün feryâda giryân olmasun

Çeviri:
Ey Rabbim! Hiç kimse ayrılık tuzağına yakalanmasın; Yakub gibi yaslılar evi'nde yaşamasın. Bu dünya bir ân bile âşıkın istediği gibi dönmez; âşık, her ân nasıl feryad edip ağlamasın!

Safha-i çehremde şerh-i mihnetüm merkûmdur
Zâhirümden bâtınum keyfiyeti ma'lûmdur.

Çeviri:
Mihnetimin açıklaması, alnımda yazılıdır; dış görünüşümden, içimin durumu bellidir.

Gör ruh-i zerdimde ey hem-dem, şirişk-i âlümi
Ol gül-i ra'nâya bu reng ile bildür hâlümi

Çeviri:
Ey dostum! Solgun yüzümdeki kanlı gözyaşlarımı gör de, o güzel güle bu rengimle bildir halimi.

Çûn demî şâd olmazam devr-i cefâ-encâmdan
Kâş hergiz doğmayaydum mâder-i eyyâmdan

Çeviri:
Bu sıkıntı verici zamandan ötürü bir an bile mutlu olamıyorum; keşke bu dünyaya hiç gelmeseydim!

Afâk Allah ey kâsıdı-ı hoş hırâm
Yetürdün bana dil-berimden peyâm
Rumûz-i nikân âşkar eyledün
Beni valsa ümmîdvâr eyledün

Çeviri:
Seni tanrı korusun, ey ulak! Bana sevgilimden haber getirdin. Gizli sırları açıkladın da, beni yâre kavuşmaya umutlandırdın.

Derdâ ki ehl-i dâniş ü idrâk gitdiler
Mecrûh ü dil-şikeste vü gam-nâk gitdiler
Âlâyiş-i zahârife âlûde olmayub
Dünyâ'ya pâk geldiler ü pâk gitdiler

Çeviri:
Ne yazık ki, bilgi anlayış erleri gittiler! Yaralı, kableri kırık ve üzgün göçtüler. Yalana dolana bulaşmayıpi dünyaya temiz geldiler, yine temiz gittiler.

Benzemez Yûsuf'un ahvâline ahvâl-i Hüseyn
Nitekim Yûsuf olub beste-i zincir-i mihen
Düşdi zincire velî kılmadı zincir-sıfat
Tîr-i bî-dâd-ı adüv cismini ravzen ravzen

Çeviri:
Yusuf'un hali, Hüseyin'in haline benzemez; Yusuf da mihnet zincirine vuruldu, ama sıkıntısı uzun sürmedi; Hüseyin gibi, düşmanın acımasız okları vücudunu delik deşik etmedi.

MUSA PEYGAMBER'İN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Mihnet-i Mûsâ degül mânend-i endûh-i Hüseyn
Farkın itmiş anların mîzân-ı endûh ü belâ
Şem-i bezm-efrûzdur Vâdî-i Eymen âteşi
Nâr-ı âlem-sûzdur berk-ı belâ-yı Kerbelâ

Çeviri:
Musa'nın mihneti, Hüseyin'in uğradığı belâ gibi olamaz; sıkıntı ve felaket terazisi, onları birbirinden ayırmış. Eymen Vadisi'nin ateşi, meclise ışık veren bir mumdur; Kerbelâ felaketinin şimşeği ise, dünyayı yakan bir ateştir.

ÎSA PEYGAMBERİN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Kasd-ı katli Îsî-yi Meryem kılan sâ'at Yahûd
Eylemişdi muztarib ânı mücerred bîm-i cân
Gör Şehîd-i Kerbelâ hâlin ki hem cân kıldı terk
Hem firâk-ı âl ü evlâd ile oldı imtihân

Çeviri:
Yahudiler, Meryem oğlu İsa'yı öldürecekleri zaman, İsa, yalnızca ölüm korkusunun acısını duydu. Kerbelâ Şehîd Hüseyin ise, hem canından oldu, hem de ailesiyle çocuklarından ayrı bırakılmakla sınandı.

EYYÜB PEYGAMBERİN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Birdurur masdar-ı celâl ü cemâl
Bir bilür lutf ü kahrı ehl-i kemâl
Gerçi ahvâl-i muhtelif çok olur
Birdür asl-ı hakâyık-ı ahvâl

Çeviri:

Celal ile Cemal masdarı birdir; olgun kişiler, lütuf ile kahrı bir bilir. Değişik durumlar olsa bile, olayların ardındaki gerçek aynıdır.

Bilmezem ben kendü re'yümle ziyân ü südumı
Bendem ben pâdişâhum yeğ bilür beh-bûdumı

Çeviri:

Kendi düşüncemle benim için yararlı ya da zararlı olanı bilemem; bir kulum ben. Padişah'ım daha iyi bilir benim için iyi olanı.

Hâtır-ı yâr eger âşıka âzâr ister
Gerek âzâ çeke âşık eger yâr ister
Küfrdür âşıka endişe-i sıhhat kılmak
Yâr eger âşıkını derd ile bimâr ister

Çeviri:

Yâr eğer âşıkının üzülmesini istiyorsa, âşık, üzülmeli; yâr eğer âşıkının derd içinde kıvranarak hasta olmasını istiyorsa, âşıkın, kendi sağlığı için kaygı duyması küfürdür.

Zebân-ı bülbül-i bâğ zikr ü senâdur
Dil âyîne-i hüsn-i sıdk u safâdur
Beni bî-dil ü bî-zebân koyma yâ Rabb
Ki bî-dillik ü bî-zebânlık belâdur

Çeviri:

Bağ bülbülü, şakımalarıyla Tanrı'yı anıp över; yürek ise, doğrulukla arılık güzelliğinin aynasıdır; beni yüreksiz ve dilsiz bırakma Tanrım! Çünkü yüreksizlik de, dilsizlik de başa belâdır.

Dime kim Şâh-ı Kerbelâ elemi
Gam-ı Eyyûb-i dil-fegârcadur
Sanma kim zahm-ı nîş-i kirm-i za'îf
Darb-ı Şemşîr-i âb-dârcadur

Çeviri:
Kerbelâ Şâhı'nın eleminin, yaralı Eyyub'un tasası gibi olduğunu söyleme; güçsüz bir böceğin iğnesinin açtığı yaranın, keskin kılıcın vuruşuna benzediğini sanma.

ZEKERİYA PEYGAMBER İLE YAHYA PEYGAMBERİN ÇEKTİĞİ SIKINTILAR

Yâr senden terk-i cân ister götür cândan tama
Her ne andan gayr görsen kat' kıl andan tama
Şem'-veş cânân seni çûn yakmak ister muttasıl
Âteş-i sûzâna gir kes âb-ı hayvândan tama

Çeviri:
Yâr, senin canından vazgeçmeni isterse, canından vazgeç; yârdan başka gördüğün her şeye yüzünü çevir. Cânân, seni mum gibi yakmak isterse, yakıcı ateşe gir, yaşamaktan vazgeç.

Câna benzer dilberüm bilmem mekânı kandedür
Kim bilür âlemde Ankâ âşiyânı kandedür

Çeviri:
Câna benzeyen sevgilimin yeri, yurdu bilmem ki nerdedir? Kim bilir âlemde Anka kuşunun yuvası nerededir?

Ehl-i Beyt'ün yâd idüb her lahza âb-ı dîdesin
Zâyi' olmaz eşk tökmek dîde-i hûn bârdan
Bu must eşkinün her katresinde rûz-i haşr
Ecrdür bin bahr-ı rahmet Îzed-i Cebbâr'dan

Çeviri:
Ehl-i Beyti anıp, her ân kanlı gözlerden yaşlar akıtmak boşa gitmez; bu musibet gözyaşlarının her bir damlası için ceza gününde, ulu Tanrı'nın bin rahmet denizi belirir.

Âşıkam dersen belâ-yı ışkdan âh eyleme
Âh idüb ağyârı esrârundan âgâh eyleme
Işk sultânı ne ferman itse göster inkıyâd
İctinâb itme teneffür kılma ikrâh eyleme

Çeviri:
Âşkım dersen, aşk belâsından yakınıp durma; ağlayıp sızlayarak sırlarını başkalarına açıklama. Aşk sultanı ne buyursa, ona uyman gerekir; bu buyruktan tiksinme, nefret etme, kaçınma!

Lezzet-i cevri bilen, cevrden ikrâh itmez
Yarsalar cismini başdan ayağa âh itmez

Çeviri:
Cevrin tadını bilen kişi, cevrden tiksinmez; bedenini paramparça da etseler, inlemez.

Ger olmasaydı garaz intikâm-ı hûn-i Hüseyn
Zuhûr-i Mehdî'ye çekmezdi intizâr vücûd
Kazâya kâ'ide-i sabr ihtirâ'ından
Cezâ-yı kâtil-i âl-i Rasûl'dür maksûd

Çeviri:
Amaç, Hüseyin'in öcünü almak olmasaydı, Mehdi'nin ortaya çıkması beklenmezdi. Kazaya karşı sabırlı olmanın bir amacı da, Hazret-i Peygamber ailesi katillerinin cezalandırılacağına olan inançtır.

İKİNCİ BÖLÜM

HAZRET-İ PEYGAMBER'İN KUREYŞTEN ÇEKTİĞİ SIKINTIYI BİLDİRİR

Rencdür genc-i gevher-i râhat
Derddür gelşen-i gül-i rahmet
Ey hoş ol derd-mend-i gam-perverd
Ki refîkı gam ola hem-demi derd
Derdden gayrı olmaya yârı
Gamdan özge refik-ı gam-hârı

Çeviri:
Rahat cevherinin hazinesi, sıkıntıdır; rahmet gülünün bahçesi, derttir, kederle beslenip derdle dostluk eden, yoldaşı tasa olan, sıkıntıyla arkadaşlık kuran, tasadan, kaygıdan başka yâri olmayan kişiye ne mutlu!

Enbiyâdur mazâhir-i rahmet
Enbiyâdur hazâ'in-i hikmet
Her belâ kim felekden itdi nüzûl
Enbiyâ kıldı ol belâyı kabûl
Siper-i nâvek-i gam anlardur
Anun içün mükerrem anlardur

Çeviri:
Rahmete kavuşan, bilgelik hazinesi olan kişiler, peygamberdir; felekten gelen her belâyı yine nebiler kabullenir. Tasa oklarına siper olur; bu nedenler onlara saygı duyulur.

Kemâl-i i'tidal-i tab'ı ol gâyetde kim bulmaz
Tagayyür ger zemin ü âsmân zîr ü zeber olsa
Tekebbür eylemez mi'râca çıksa pâye-i kadri
Mizâcı kesr bulmaz ferş-i hâk-i reh-güzâr olsa

Çeviri:
Öyle güzel, öyle yumuşak bir huyu var ki, yeryüzüyle gökyüzü alt-üst olsa yine değişmez; göklere de çıksa büyüklenmez, düpedüz yerde de yürüse, mizacı değişmez.

N'ola ger olsa yetîm ol dürr-i deryâ-yı hayâ
Ger yitîm olsa füzûndur dürr-i deryaya bahâ

Çeviri:
Hayâ denizinin incisi yetim kalsa ne olur? Yalnız kalsa, deniz incisinin değeri daha da artar.

Gitme ey rûh-i revân hecr ile zât itme beni
Yandırub firkata bî-sabr ü karâr itme beni
Nazarumdan gül-i ruhsârunı pinhân idüben
Nâr-ı hâr-ı gam-ı hecr ile figâr itme beni

Çeviri:
Gitme ey sevgilim, ayrılığınla inletme beni! Hicranla yakıp yüreğimi, perişan etme beni! Bakışlarımı gül gibi yüzünden yoksun bırakıp, ayrılık tasasının ateşiyle yakma beni!

Tebârek-Allah'u fike min gulâm
İn sahha mâ absartu fi'l-menâm
Ve ente meb'ûsun ilâ'l-enâm
Min indi zi'l-celâli ve'l-ikram

Çeviri:
Seni Rabbim korusun çocuğum! Ulu Tanrı tarafından bütün insanlara peygamber olarak gönderildiğini şimdi rüyamda gördüm.

Gam degül ger dâneyi mahv itse devr-i rûzgâr
Çûn nihâl-i bâr-ver kalmışdur andan yâdgâr

Çeviri:
Zaman, tohumu yok etse, hiç önemli değil; çünkü yemiş veren fidan, o tohumdan yâdigar kaldı.

Gül nice kılmasun yakasın çâk gussadan
Her dem yeter ana gam-ı kurb-i civâr-ı hâr
Yâkût nice kahr ile hûnîn-dil olmasun
Çekmiş zamâne hârdan etrâfına hisâr

Çeviri:
Gül nasıl yakınmasın çektiği sıkıntıdan! Dikene yakın olması ona kaygı verir her ân. Üzüntü içinde nasıl yüreği kan ağlamasın yakutun! Zaman, etrafını dikenden duvarlarla çevirmiş.

Ey hoş ol kim ışk meydânındadur sâbir-kadem
Dâmen-i dil-dardan kesmez elin tiğ-i sitem
Eyle kim mey-hâreler zevkin ziyâd eyler şarâb
Hûn-i dil içmek kılur efzûn safâsın dem-be-dem

Çeviri:
Aşk meydanında kalmaya kararlı olan insana ne mutlu! Zulmun kılıcı o kişinin elini sevgilisinin e teğinden kesip ayırmaz. Şarap, içki içenlerin eğlencesini artırır; yürek kanı içmek, gönül şenliğini daha çok çoğaltır.

Ber-muraâd olmaz Şehid-i Kerbelâ kanın töken
Ehl-i Beyt'ün seyl-i eşk-i çeşm-i giryânın töken

Çeviri:
Kerbelâ Şehîd Hüseyin'in kanını döküp Ehl-i Beyt'in gözlerinden sel gibi yaş akmasına sebep olan kişi, muradına eremez.

Şehid-i Kerbelâ katline rağbet kıldun ey zâlim
Sana çekmek azâb-ı dünya vü ukbâ mukarrerdür
Temâşâ-yı mesâf-ı Kerbelâ kıldun hazer kıl kim
Melâmet-gâh-ı ta'zibün senün sahrâ-yı mahşerdür

Çeviri:
Ey zâlim! Hüseyin'in öldürülmesi için çaba gösterdin; bu sebeple dünyada ve ahirette azab çekmelisin. Kerbelâ'da düşman saflarına bakıp durdun; kork! Çünkü cezanı çekip belâya çatacağın yer mahşerdir.

Carh her-giz sehv idüb re'yümce deverân itmedi
Hîç kim derdüm bilüb tedbîr-i dermân itmedi
Teng-dil bir gonceem ben kim felek her-giz beni
Nev-bahâr-ı lutf tahrîkiyle handân itmedi

Çeviri:
Dünya bir gün yanılıp da istediğim gibi dönmedi; hiç kimse derdimi anlayıp derman bulmak için didinmedi. Küskün bir goncayım ben, felek hiçbir zaman beni güzel bir ilkyazın esintisiyle güldürmedi.

İzz ü câh ü devlet ü ikbâl-i mülk-i âlemün
Olma tahsîline râgıb kim fenâ-encâmdur
Devlet-i İslâm'ı kesb itmektde taksîr itme kim
Devlet-i bâkî ki dirler devlet-i İslâm'dur

Çeviri:
Dünya mülkünün yüceliğini, devletin, ikbâlini elde etmek için didinme; zira bunların sonu kötüdür! İslâm devletini kazanmak için çaba göster, çünkü sonsuza dek yaşayacak olan devlet, İslam Devletidir.

Hamdü li'l-lah ki olub küfr u dalâletden dûr
Düşdi gönlüm evine şem'-i ridâletden nûr

Çeviri:
Tanrı'ya şükür küfür den de şaşkınlıktan da kurtuldum, Peygamberlik mumunun saçtığı ışıkla huzur buldum.

Subh-i sâdık gibi tulû' kılub
Nûr-i şer'i Muhammed-i Arabî
Pertev-i feyzin itdi âlem-gîr
Birbirinden ayırdı rûz ü şebi

Çeviri:
Hazret-i Muhammed şerîatinin ışığı, güneş gibi doğdu; o verimli ışık, bütün âlemi kapladı da, geceyle gündüzü birbirinden ayırdı.

UBEYDE B. EL- HÂRİS'İN ŞEHİD EDİLİŞİ

Ey hoş ol kim hayâtı oldukça
Ömri sarf-ı reh-i şerî'at ide
Müddet-i ömri âhır oldukda
Bu cihânda şehâdet ile gide

Çeviri:
Yaşadığı sürece ömrünü şeriât yolunda tüketen insana ne mutlu! Ömür süresi sona erdiği zaman bu cihandan şehid olarak göçen kişiye ne mutlu!

HAMZA'NIN ŞEHİD EDİLİŞİ

Bir bendeem ki, rûz-i ezelden mutî' olub
Tavk-ı vefâ-yı ahduna çekmiş kazâ beni
Nakd-ı hayâtım eylemişem nezr-i tâ'âtün
Hâşâ ki senden eyleye devrân cüdâ beni

Çeviri:
Ben ezelden beri bağlı bir kulum Tanrı'ma. Seninle birlikte olmak alnıma yazılmış. Hayatımı senin yoluna adadım; beni senden ayırmaya feleğin gücü yetmez.

Tekmîl-i Murtazâ'ya sebeb kılsalar su'âl
İkbâl-i İttibâ'- Şâh-i Enbiyâ yeter
Hakkıyet-i Rasûl'a delil itseler taleb
Tav'-ı itâat-i Aliyy-i Aliyy-i Murtaza yeter

Çeviri:
"Hazreti Ali neden bu kadar olgun, üstündür?" Diye sorsalar, "Peygamberlerin şahı Hazret-i Muhammed'e bağlı olduğu için…" diye cevap verilir. Peygamber'in gerçek olduğuna ilişkin delil isteseler, Ali'nin ona itaat etmesi yeter.

La'l-i nâb ü dürr-i sîr-âba hacer virse şikest
Sanma kim arta hacer kadri dürr ü la'l ola pest

Çeviri:
Pek değerli yakutla inciyi bir taş kırıp parçalasa, sanma ki, yakutla inci değerden düşer taş değer kazanır…

Tama'dur ser-i fitne-i rüzgâr
Tama'dur kılan izzet ehlini hâr
Nihâl-i tama' mîvesidür fesâd
Bahâr-ı tama' sebzesidür inâd
Tama' dîde-i dânişi kûr ider
Rûh-i şâhid-i feyzi mestûr ider

Çeviri:
Bütün bozgunculuğun sebebi, açgözlülüktür. Yücelik erlerini aşağılayan, açgözlülüktür. Açgözlülük fidanının yemişi fesaddır; açgözlülük baharının yeşilliği inattır. Açgözlülük, bilgi erlerinin gözünün görmez eder; sevgilinin güzel yüzünü örter.

Ol sehenşâh-ı azîmüş'ş-şâna hengâm-ı ecel
Tîg-i düşmen oldu miftâh-ı der-i dâri's-selâm
Çehre-i ikbâline açıldı ebvâb-ı necat
Dostdan isterdi düşmenden müyesser oldı kâm

Çeviri:
O değerli, o şanlı sahlar şahına ecel zamanı, esenlik evinin kapısını düşman kılıcı açtı. Kurtuluş kapıları açıldı onun kutlu yüzüne. Amacına, dostun eliyle ulaşmak isterdi, düşmanın eliyle ulaştı.

Bırakdı kûha sadâ-nâle vü figânı anun
Akdı çeşme-yaşın çeşm-i hûn-feşânı anun

Çeviri:
Bağırdı dağa dağa doğru bir çığlık attı; kanlı gözlerinden pınar gibi yaşlar akıttı.

Ey çerâğ-ı hâne-i şer'ü gül-i gül-zâr-ı dîn
Melce'ül-afâk hayrü'l-halk fahrü'l-âlemin
Nûr-i rûyundan münevver dîde-i hûrşîd ü mâh
Hâk-i pâyinden müzeyyen safha-i rû-yi zemîn

Çeviri:
Ey şeriat mumu, din bahçesinin gülü, dünyanın sığınağı, yaratıkların en hayırlısı, âlemlerin övüncü! Güneş ve ya, senin yüzünden ışığıyla aydınlanır; yeryüzü, senin ayağının tozuyla süslenir.

Ne haberdür bu ki hûn-âbe töker müjgândan
Sabr alur cân-ı hazîn ü dil-i ser-gerdândan

Çeviri:
Bu nasıl haberdir ki, kanlı yaşlar akıtır gözlerden; yaslı üzüntülü ve şaşkın yürekten dayanma gücünü alıp götürür!

Seyl-i eşk-i yetîm ü ah-ı garîb
Mevc urub şu'le çekse şâm ü seher
Katresi safha-i zemîni dutub
Şu'lesi âsmana ide eser

Çeviri:
Öksüzün gözyaşı seliyle kimsesizin iniltisi, geceyle gündüz dalgalanıp alev alsa; gözyaşının bir damlası bütün yeryüzüne yayılır; alev ise tüm gökyüzünü kaplar.

Sanma kim-gûn şafakdandur sipihr-i bî-vefâ
Dânem-i devrânı dutmuş hûn-i âl-i Mustafa

Çeviri:
Ey vefasız felek! Gökyüzündeki kızıllığın şafaktan olduğunu sanma, Hazret-i Muhammed soyunun kanı yayılmış tüm evrene…

Kerbelâ deştinde Şah-ı Kerbelâ'nın haline
İttifâk-ı âmm olub mevmâ'-i âlem ağladı
Pâye-i arş-ı mu'allâda döküb Cibrîl eşk

Ravza-i rıdvânda rNûh ü Âdem ağladı

Çeviri:
Kerbelâ çölünde Hazret-i Hüseyin'in haline, kadın, erkek, genç, yaşlı tüm herkes ağladı. Göklerin en yüksek katında Cebrail bile gözyaşı döktü; cennet bahçesinde Nuh'la Âdem'in ruhu ağladı.

CA'FER-İ TAYYÂR'IN ŞEHÎD EDİLİŞİ

Katîl-i reh-i ışk olan sâliki
Hakk'un iltifâtı ser-efrâz ider
Mezellet turâbında görmez revâ
Uluvv-i makâmiyle mümtâz ider
Per ü bâl peydâ kılub lâ-cerem
Tuyûr-i bihişt ile pervâz ider

Çeviri:
Aşk yolunda öldürülen kişiyi, ulu Tanrı'nın iltifatı yüceltir; böyle bir insan aşağılık bir yerde bırakılmaz, üstün tutulur; ona iki kanat bağışlanır da, cennet kuşlarıyla birlikte uçmaya başlar.

Ey şehr-i yâr-ı mesned-i temkîn-i izz ü câh
Olmaz bir âsmân iki hûrşîde cilve-gâh

Çeviri:
Ey temkin ve yücelik tahtında oturan padişah! Bir gökyüzünde iki güneş parlamaz.

Hâr-ı nâvekden gül-i a'zâsı olmış çâk çâk
Pây-mâl itmiş gam ol serv-i revânı ey diriğ
İhtilâf-ı vaz'u tuğyân-ı hevâ-yı muhtelif
Muntafî kılmış cerâğ-ı hânedânı ey dirîğ

Çeviri:
Ok gibi dikenlerden gül incilmiş, perişan olmuş; ne yazık ki tasa, salınan servi ağacını bir etmiş! Çeşitli durumlar, bir takım aşırı istekler, ne yazık ki hanedanın mumunu söndürmüş!

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PEYGAMBERLER EFENDİSİ HAZRET-İ MUHAMMED'İN ÖLÜMÜNÜ BİLDİRİR

Genc-i bakâ sanma bu virâneyi
İtmeye gör kıble bu but-hâneyi
Mihri götür günbed-i devvârdan
Resm-i vefâ umma bu gaddârdan
Mülk-i vücûdı adem-âbâd bil
Görme vücûdun, ademün yâd kıl
Açma cihân Zâl'ine çeşm-i heves
Akdine bil bağlama peyvendi kes
Dut ki cihân mülkini dutdun tamâm
Sûd ne çûn mülkine yokdur devâm
Dehr nedür? Âyîne-i aks-dâr
Sûret-i âyîne-i bî-i'tibâr

Çeviri:
Bu viranenin sonsuz bir hazine olduğunu sanma; bu puthaneyi kıble edinme sakın! Gökyüzünde duran güneşi bir yana bırak da, vefa bekleme bu dünyadan. Bil ki, bu cihan geçicidir; varlığını görme yokluğunu düşün! Dünyadaki Zal'e bakıp geçici isteklere kapılma; cihanla arandaki bağı kes. Diyelim ki, bütün yeryüzünğ ele geçirdin; sonsuza dek senin olmadıktan sonra neye yarar? Dünya, değersiz bir aynadaki görüntü gibidir.

Tama' kılman vefâ mülk-i cihândan
Vefâ kandan bu fânî mülk kandan
Bu vîrân içre sanman genc yokdur
Cevâhirden leb-â-leb genc çokdur
Celî âdet bu olmuşdur ki devrân
Kıla her genci bir toprakda pinhân
Ger idrâk eylesen her zerre-i hâk
Çeköbdür perdeye bin cevher-i pâk

Çeviri:

Bu dünyadan vefa beklemeyin! Vefa nerde, bu geçici dünya nerde! Bu yıkık yerde hazine olmadığını sanmayın; ğazına kadar mücevherlerle doludur; fakat feleğin, her hazineyi bir toprak parçasının altında gizlemesi gelenek olmuştur. Eğer anlarsan, her toprak zerresi, içinde bin mücevher saklar.

Dehrden ârzû-yi kâm itme
Bunda kâm isteyüb makâm itme felek-i tîz-gerd ü tünd-hırâm
Hiç nâ-kâma virmemişdür kâm

Çeviri:

Zamandan hiçbir istekte bulunma; amacına ulaşmayı dileyip bu cihanda yer, yurt edinme; çabuk davranan felek, kimsenin dileğine kavuşmasına izin vermemiştir.

Dünyaya gelen gider zarûrî
Müstelzim-i gaybdur huzûrı
Devr-i felegün kararı olmaz
İlkbâlinün i'tibârı olmaz
Dutdun dutalım cihânı yek-ser
Mânend-i Cem ü Kubâd ü Kayser
Ne sûd çû âkıbet gidersin
Esbâb-ı cihânı terk idersin

Çeviri:

Dünyaya gelen, sonunda göçüp gider; sonsuzluk mülküne mutluluğa erer. Feleğin kararı yoktur; ikbâli de önemli değildir. Cem, Kubâd ve Kayser gibi bütün dünyayı ele geçirsen bile, sonunda cihanla olan bağlarını koparıp gideceksin.

Gel ey mülk-i dünyâya mağrûr olan
Meyl-i zevkden mest ü mesrûr olan
Giriftâr-ı dâm-ı belâsın sakın
Esîr-i dâm-ı ejdehâsın sakın
Giribânunı pence-i rûzgâr
Tutubdur hazer kıl ser-encâm-ı kâr
Seni dâm-ı kabre giriftâr ider
Başun mühre-i rişte-i mâr ider

Gelen bu güzer-gâha gitmek gerek
Nüzûl eyleyen rıhlet itmek gerek
Bulınmaz cihân kâr-gâhında kâm
Ferâgat makâmı degül bu makâm

Çeviri:
Gel ey dünya mülküyle gururlanan, zevk şarabıyla sarhoş ve mutlu olan kişi! Belâ ağına yakalanmış, ejderha tuzağına düşmüşsün, kendini koru; yoksa seni mezar tuzağına düşürüp, başını yılan deliğine sokar! Bu yola çıkan insanlar, gitmeli; dünyada süresi dolanlar göçmeli. Âlemde muradına eren olmaz; bu cihân rahat edilecek bir yer değil!

Devr-i zamânenün adem-i itibârına
Şâhid şıyû-i vâkı'a-i enbiyâ yeter
Ummâl-i kâr-hâne-i ahvâl-i âleme
Mevt-i Nebî alâme-i fevt ü enâ yeter

Çeviri:
Peygamberler olayının açıklanması, zamanın ne denli önemsiz olduğuna tanıktır. Hazret-i Peygamber'in vefatı ise, dünya atölyesinde çalışan işçiler için önemli bir ölüm ve yokluk belirtisidir.

Gel ey rızâ-yı Rasûl isteyen zuhûra getür
Nişân-ı devlet-i Tevfik-i "Vâle men vâlâhu"
Adâvet-i Esed-Allah'a olma kâ'il kim
Sana çekilmeye şemşîr-i " Âde men âdâhu"

Çeviri:
Ey Hazret-i Peygamber'in istediği gibi davranmayı dileyen kişi! "Onunla dost olanın dostu ol!" sözüne uygun hareket et de, yüce Tanrı'nın Aslanı Hazret-i Ali'ye düşmanlık etme ki, "Ona düşman olanın düşmanı ol" sözünde oluşan kılıç, sana çekilmesin.

Ey şerî'at şerefinden gâfil
Halel-i şer'a dem-â-dem mâ'il

Mustafâ'dan ne cefâ yetdi sana
Ol vefâ-pîşe ne cevr itdi sana
Ki mükâfâtına bî-dâd it dün
Özün âzârına mu'tâd itdün
Bünye-i şer'ine virdün tağyîr
Âl ü evlâdına çektin şemşîr
Ol seni sâhibi-i imân itdi
Lutflar gösterüb ihsân itdi
Sen anun zulmle ırzın yıkdun
Dağ-ı bî-dâd ile cânın yakdun

Çeviri:

Ey şeriat şerefinden gafil olup şeraite zarar vermek isteyen kişi! Hazret-i Muhammed sana cefa mı etti, sıkıntımı çektirdi ki, onun iyiliğine karşı adaletsizlik ettin de, özünü incitmeyi alışkanlık edindin? Hazret-i Peygamber şeriatinin yapısını değiştirip onun soyuna, çocuklarına kılıç çektin… O, seni inançlı kıldı; sana lütuflarda, bağışlarda bulundu; sense, ona karşı zulümle davrandın, adaletsizlik ateşiyle canını yaktın.

Dil-ber'ün uşşâkdan ayn-ı talebdür nefreti
Men'dendür mihr tuğyânı mahabbet şiddeti
İntıfâ-yı nâr-ı şevk eyler zülâl-i ittisâl
Men'mikdârıncadur mutlûba tâlib rağbeti

Çeviri:

Sevgilinin âşıklarına karşı duyduğu nefret, sevgi gibidir. Sevgilinin taşkınlığı, muhabbetin şiddeti, yasaklamadan kaynaklanır. Kavuşma suyu, şevk ateşini söndürür; arada ne kadar çok engel olursa, sevenin de sevdiğine olan ilgisi o kadar artar.

Birinün farkı tiğ-i zulmden şakk
Dem-i mu'ciz misâl-i bedr-i mutlak
Birinün zehrden hâli diger-gûn
Mizâcı telh gül-tek bağrı pür-hûn
Birinin lâle-veş cisminde yüz çâk
Ciger kanıyla cism-i çâki nem nâk

Çeviri:

Birinin başı zulmün kılıcıyla yarıldı; kan, başlığına dolunay gibi yayıldı. Diğeri, içtiği ağunun etkisiyle perişan oldu, bağrı kan içinde kaldı. Öbürünün de, lâleye benzeyen bedeninde yüzlerce yara açıldı; yaralı vücudu, ciğerinden akan kanla sulandı.

Âftâb-ı şer'ki bulmışdı evc-i irtifâ'
Lâ-cerem mahrûr olur buldukça rif'at âftâb
N'ola ger teb hiddetiyle aksa cisminden arak
Berg-i güldür akıdır fart-ı harâretden gül-âb

Çeviri:

Şeriatın güneşi, göklere yükselmişti; yükseldikçe güneşin verdiği ısı kuşkusuz artar. Ateşin etkisiyle bedeninden ter aksa, ne önemi var; gül yaprağı da, sıcaklıktan ötürü gül-suyu akıtır.

Renci râhar dil-berün derdi devâdur âşıka
Renci bî-had ol sebebden derdi bi-pâyân olur
Gâfil olman dost derdinden kim oldukça füzûn
Mûcib-i teşrîf ü şefkat bâ'is-i ihsân olur

Çeviri:

Sevgilinin, âşıka verdiği sıkıntı, huzur; derdi ise devadır. Bu nedenle çektirdiği eziyet de, dert de sonsuzdur; bitip tükenmez bir türlü. Dostun derdinden habersiz olmayın! Zira dostan gelen tasalar çoğaldıkça, yârin şefkati, lütufları da artar.

Yârin elem-i ışkı devâdan yeğ olur
Hâk-i ser-i kûyı tûtiyâdan yeğ olur
Uşşâka habîb eyledügi cevr ü sitem
Gayr ittügi lutf ile sahâda yeğ olur

Çeviri:

Sevgilinin aşk elemi, devadan da üstündür; yârin bastığı toprak, tûtiyâdan üstündür. Sevgilinin, âşıklarına çektirdiği sıkıntı, ettiği zulüm, başkalarının ettiği iyilikten, gösterdiği cömertlikten daha üstündür.

Zehrden telh olalı la'l-i şeker bâr-ı Hasan
Zehr kâmın hîç kim âlemde şîrîn görmedi
Olalı şemşirden pür-hûn ten-i pâk-i Huseyn
İstirâhat bulmadı şemşîr teskîn görmedi

Çeviri:
Hasan'ın şeker saçan yakut gibi ağzı ağuyla acılaştığı günden bu yana, dünyada hiç kimsenin damağı tad alamaz oldu. Kılıç, Hüseyin'in güzel bedenini kan içinde bıraktığı günden beri, bir türlü kınına girip dinmedi, rahat yüzü görmedi.

Vâdî-i gurbetde tenhâlıktan ikrâh eyleyüb
Murtaza, Şibbâr'i hem-hâb etdi Ahmed, Şebber'i
Kıldılar kısmet velâyet bahrının gevherlerin
Ekber olan, ekberi hıfz etdi; asgar, asgarı

Çeviri:
Gurbet vadisindeki yalnızlıktan bıktıkları için, Hazret-i Ali, Hüseyin'i; Hazret-i Muhammed de Hasan'ı eğitti. Dostluk denizinin incilerini aralarında bölüştüler. Sonunda, büyük olan, büyüğünü izledi; küçük olan da, küçüğün izinden yürüdü.

Hancer-i hicrân ü tîg-i kat'ü şemşîr-i firâk
Çâk çâk eylerdi Zehrâ'nın dil-i efgârını
Virmeseydi va'de-i valsın virende Mustafâ
Müjde-i zevk-i visâl ü devlet-i dîdârını

Çeviri:
Hazret-i Peygamber, kendisine yeniden kavuşacağı, yüzünü görmek mutluluğuna ereceği muştusunu Fatıma'ya vermeseydi, ayrılık hançeri, hicranın keskin kılıcı, Zehra'nın yüreğini paramparça ederdi.

Garîb-i mülk-i vücûd, itdi ârzû-yi vatan
Mukarrer oldı ki, rûh eyleye vedâ'-ı beden
İrişdi vakt ki şeh-bâz-ı âşiyâne-i kuds
Kıla irâdet ile terk-i habs-hâne-i ten

Çeviri:

Varlık ülkesindeki yabancı, yurdunu özledi; ruhun, bedene veda etmesi kararlaştırıldı. Kutsallık yuvasındaki akdoğanın, kendi isteğiyle beden hapishanesinden ayrılmasının vakti geldi.

Dünyâ vü ukbâ benüm mülkümdür ey fahr-i rüsul
Sen bana bir bende-i sâfî-dil ü sâhib-vakâr
Re'y re'yündür senün, senden bana yok imtinâ'
Eyledüm ihsân sana her mülki itsen ihtiyâr

Çeviri:

Ey Peygamberlerin en erdemlisi! Dünya ile ahiret benim mülkümdür; sen de temiz yürekli, ağırbaşlı kulumsun. Seni özgür bıraktım, istediğin gibi karar ver; sana lütufta bulundum, istediğin mülkü seç!

Hâlıkum yeğrek bilür benden benim bih-bûdumı
Ben ana tapşurmışam çokdan ziyân ü sûdumı

Çeviri:

Benim için iyi olanı, ulu Rabbim bilir; kendimle ilgili zararlı veya yararlı olan her şeyi çoktan Yaradanımın kararına bıraktım.

Derdâ ki binâ-yı şer' virân oldı
Cemyet-i İslâm perîşân oldı
Virmişdi felek muradımuz lutf kılub
Gûyâ ki bu lutftan perîmân oldı

Çeviri:

Ne yazık ki, şerîatın binası yıkıldı; İslâm toplumu perişan oldu, dağıldı. Felek lütfetmişti de bizi dileğimize kavuşturmuştu; fakat ettiği iyilikten pişman oldu.

Görün ol pâdişehün ümmete gam-hârlığın
Ümmet-i bî-edebin zulm ü sitem-kârlığın

Çeviri:
O padişahın, halkı için nasıl üzüldüğüne, nasıl uğraştığına bakın da, vefasız halkın ise ettiği haksızlığı, zulmü görün.

Nice gözden gitmesün hûn-âbe, cânândur giden
Nice cism ü cân ayakdan düşmesün cândur giden
Nice âlem olmasun ehl-i nazar çeşmine târ
Çûn nazardan çeşme-i hûrşîd-i rahşândur giden

Çeviri:
Gözden nasıl kanlı yaşlar akmasın, canandır giden; beden ve ruh nasıl perişan olmasın, candır giden. Bakan gözlere, yeryüzü nasıl karanlık görünmesin, güneş kaynağıdır gözden yiten.

Dem-i vedâ'dur ey çeşm-i ter sirişk revân kıl
Zamân-ı hecrdür ey dil döküb sirişk figân kıl

Çeviri:
Ey gözüm, dök yaşlarını, veda zamanı yaklaştı; yan ey yüreğim, işte ayrılık vakti gelip çattı!

İştiyak-ı devlet-i kurbandadur ervâh-ı kuds
Ref' idüb zulmet hicâbın arz kıl dîdârunı
Ravza-i rıdvâna vaslundan nasîb it nev-bahâr
Hûr ü gılmân bezmine şem' it meh-i ruhsârunı

Çeviri:
Kutsal ruhlar, sana kavuşma özlemiyle yanıp tutuşuyorlar; önünden perdeyi kaldır da, yüzünü göster. Vuslatınla ilkyazı lutfet cennet bahçesine; au gibi yüzün, hurî ve gılman meclisinin mumu olsun.

Uçdı ol tâvus-i kudsî-âşiyân
Gitdi ol şâhenşeh-i ulvi-mekân
Ger cihâna mümkin olaydı bakâ
Terk idüb gitmezdi andan Mustafâ

Çeviri:

O kutsal yuvanın tavus kuşu uçtu; o yüce yerin şahlar şahı gitti; cihan sonsuza dek kalıcı olsaydı, Hazret-i Muhammed dünyadan ayrılmazdı.

Ağla ey Zehrâ ki senden Mustafâ'dur fevt olan
Mustafâ fevti zemîn ü âsmânı ağladur
Efdal-ı halk-ı cihân çıkmı cihândan lâ-cerem
Bu musîbet cümle-i halk-ı cihânı ağladur

Çeviri:

Ağla ey Fatıma! Çünkü yitip giden kişi, baban Hazret-i Peygamber'dir. Hazret-i Muhammed'in ölümü, yeryüzüyle gökyüzünü ağlatır. Yeryüzündeki insanların en erdemlisi, dünyadan ayrılmış; bu musibet, cihandaki bütün yaratıkları ağlatır.

HAZRET-İ FÂTIMATU'Z-ZEHRÂ'NIN ÖLÜMÜNÜ BİLDİRİR

Hâk ü eflâk mâder ü pederi
Cüft olanda meger netîceleri
Elem ü şiddet ü meşakkat imiş
Ki cihân içre yok bulardan gayr
Hem-nişîn-i sulûk ü hem-dem-i seyr

Çeviri:

Yeryüzü ile göklerin, ana ile babanın sonlarının aynı olması, sıkıntılı, üzüntü verici bir durummuş; tasa, dert ve mihnetle doluymuş. Dünyada onların eşi, benzeri yoktu; her zaman Tanrı yolunda yürürlerdi.

Zâl ü mekkâredür cihân- harâb
Gamze-i şûhı âfet-i ahbâb
Reng-i gül-gûne-i ahbâb
Reng-i gül gûne-i izârı ıyân
Dîdeden ehl-i derd tökdügi
Tarf-ı rûyında lül'lü'-i lâlâ
Surhî-i eşk-i âşık-ı şeydâ
Dâne-i hâl-i rûyı dâğ-ı ciger
Turası dûd-i âh-ı ehl-i nazar
Muztarib hastalar mudâm andan

Bulamamış hiç hasta kâm andan

Çeviri:
Bu kötü dünya, yaşlı bir hilecidir; şuh gamzesi, dostlar için bir felakettir. Gül gibi yanakları, dert erlerinin gözlerinden kanlı yaşlar akıtır. Parlak bir inciyi andıran bakışı, şaşkın âşıkın kanlı gözyaşlarıdır. Yanağındaki ben, yürekleri yakar. Kıvırcık saçları ona bakanların içinde yanan ateşin dumanıdır. Hastalar, ondan hep şikâyetçidir; hiçbir hasta, ondan dermanını bulamamıştır.

Veh ki devrân-ı felek Fâtıma-i Zehrâ'nın
Gonce-i lâle gibi kıldı kara bağrını kan
Bir zaman geçmedi eyyâm-ı hayâtından kim
Dil-i pür hûnına yandırmadı bin dâğ-ı nihân

Çeviri:
Felek ne yazık ki, Fatıma'nın kara bağrını, lale goncası gibi kan içinde bıraktı; yaşadığı sürece kanla dolu yüreğinde binlerce gizli yaranın bulunmadığı bir ân bile olmadı.

Şer' gül-zârına revnak virdi bir nev-res nihâl
Âsmân-ı dîne pertev saldı bir Ferruh hilâl
Ol nihâlün berg ü bârından dolub dâmân-ı dehr
Ol hilâle kıldı envâr-ı hidâyet intikal

Çeviri:
Yeni yetişen bir fidan, şeriatın gül bahçesine tazelik verdi; kutlu bir hilâl, din göklerini aydınlattı. Dünyanın kucağı, o fidanın meyvesiyle doldu; o uğurlu hilâle de doğruluğun ışıkları erişti.

Hazer kıl nâle-i mazlûmdan ey seng-dil zâlim
Ki tîr-i âh'ınun peykânı gerdûdan güzâr eyler
Sinân-ı berkdur âh-ı tazallüm ihtirâz it kim
Eger çi seng-dilsen zahmı anın taşa kâr eyler

Çeviri:

Mazlumun inleyişinden kaçın, ey taş yürekli zâlim! Çünkü onun inlemesinden oluşan okun ucu, göklere yükselir. İnleyiş, şimşek gibi bir mızrak ucudur; ondan sakın! Sen taş-yürekliysen, mızrak da taşı parçalar.

Gevher-i deryâ-yı hikmetdür kelâm-ı dil-keşin
Ta'ir-i dil saydına her nüktesi bir dânedür
Rişte-i irfâna cân-perver sözün dürrler düzer
Söz budur kim sen didün gayrın sözi efsânedür

Çeviri:

Senin güzel sözün, bilgelik denizinin mücevheridir; sözlerinin her nüktesi, gönül kuşunu avlamak için bir yemdir. Huzur veren, inci gibi sözcüklerin, irfan mücevherini süsler; söz, senin dediğin gibi söylenir; başkalarının söylediği söz efsanedir.

Ol ki ışk içre beni şöhre-i devrân itdi
Gitdi gam geldi bana geldi küdûret gitdi

Çeviri:

Aşkıyla beni dillere destan eden sevgili gitti, gam geldi; bana döndü, kaygım, üzüntüm kalmadı.

Yâ Rabb esîr-i dâm-ı belâ vü musîbetem
Mustagrık-ı telatum-i bahr-ı dalâletem
Berk-ı günâh yıkdı binâ-yı vücûdumı
Rahm it ki zillet ile taleb-kâr-ı rahmetem

Çeviri:

Ey ulu Tanrım! Belâ, musibet tuzağına tutuldum; dalalet denizinin dalgalarına kapılıp battım! Günah şimşeği, vücudumun yapısını yıktı; bana acı, senden merhamet istiyorum!

Ey töken zulm ile evlâd-ı Rasûl'ün kanını
Olmamış gûyâ haber gavgâ-yı mahşerden sana
Mest-i câm-ı cehl ü gafletsen özünden bî-haber
Havf yok Hakk'dan hacâlet yok Peygamber'den sana

Çeviri:

Ey zulümle Peygamber çocuklarının kanını döken kişi! Mahşerle ilgili bir söz duymamış sanki kulağın. Bilgisizlik ve gaflet şarabıyla sarhoşsun, bir şeyden haberin yok! Ne Allah'tan korkarsın, ne Peygamber'den utanırsın.

Lâle-i uhsârı olmış zîver-i bâğ-ı bihişt
Hâk-i pâyı huld bâğın eylemiş anber-sirişt
Sun'mi'mârı binâ kıldıkda kasr-ı hüsnini
Müşg-i nâb lâle-i hamrâdan itmiş hâk ü hışt

Çeviri:

Lâleyi andıran yüzü, cennet bahçesinin süsü olmuş; baştığı toprak, sonsuzluk bağının anberi olmuş. Ulu Tanrı, onun güzelliğinin köşkünü, güzel kokulu toprakla kırmızı lâleden oluşan kerpiçle inşa etmiş.

Ben, ser-bülend-i âlem idüm âlem olmadan
Hâk-ı derün makâmun idi âdem olmadan
Devlet beni bırakmış idi âstanına
Âdem bihişt halvetine mahrem olmadan

Çeviri:

Âlem yaratılmadan önce, ben âlemin en üstün kişisiydim; henüz Âdem yokken, yeryüzü benim yurdumdu. Âdem, cennet harîminde mahrem olmadan önce, devlet beni sarayına almıştı, başıma devlet kuşu konmuştu.

Hârdan hûn-rîzlik gördükçe gül handân olur
Sabr iden hayl ü haşem bi-dâdına sultân olur
Minnete sabr eyleyen râhat bulur kim Yûsuf'a
Saltanat tahtınun evvel pâyesi zindân olur

Çeviri:

Gül dikenden zulüm gördükçe güler durur. Adaletsizliğe karşı sabreden kişi, sultân olur. Mihnete katlanan insan, sonunda rahata kavuşur. Yusuf'a saltanat tahtının ilk basamağı zindan olmuştu.

Sen, şehenşâh-ı serîr-i adlsen
Ben senin bir bende-i fermânunam
Rabka-i hükmünden itmen inhirâf
Nitekim perverde-i ihsânunam

Çeviri:
Sen, adalet tahtının padişahısın; ben de senin buyruğunda olan bir köleyim. Senin emrinden dışarı çıkmam; çünkü lütularınla büyüdüm.

Merdüm-i sûret-perestün himmeti kûtâh olur
Mahv-i sûret zevk-i ma'nîden kaçan âgâh olur

Çeviri:
Biçime önem veren bakışın gücü az olur; biçimin verdiği geçici zevkten kaçan kişi, gerçeği bulur.

Maksadun eger dîn ise dünyâdan geç
Allah'a yapış cümle-i eşyâdan geç
Tapşur nem-i eşk ü şu'le-i âh'a inân
Ya'nî ki serâdan ve süreyyâdan geç

Çeviri:
Amacın din ise, dünyadan vazgeç, ulu Tanrı'ya bağlan da, bütün neslelerden vazgeç. Gözyaşıyla, inleyişle uğraş dur hep; yani yeryüzünden, gökyüzünden, Ülker yıldızından vazgeç.

Tulû' itdi burcundan ol âftâb
Bırakdı cemâlinden âfâka tâb
Kadem hâke baskında ol nûr-i pâk
Kanâdîl-i nûr oldı eczâ-yi hâk

Çeviri:
Güneş doğdu da, güzelliğiyle her yeri aydınlattı. O temiz nur, yeryüzüne ayak basınca, her toprak parçası bir kandile dönüşüp ışık saçtı.

Kimdür âyâ bu ki nûrıyle münîr oldu cihân
Meh-i ruhsârınadur dide-i devrân nigerân
Özi hûrî kadı dil-ber revişi cân-perver
Oturur şem' durur serv yürür rûh-i revân

Çeviri:
Işığıyla cihanı aydınlatan bu kadın kim acaba? Bütün herkes onun ay gibi güzel yüzüne bakıyor! Hurî gibi özü, insanı hayran bırakan boyu, iç açıyı bir salınışı var; oturuşu mum, duruşu servi gibi; yürüyüşü huzur veriyor.

Biz cihânı pây-mâl itmiş cihân peymâlaruz
Kule-i Kâf-ı kanâ'at bekleyen ankâlarız
Fakr iledür fahrımuz dünyâya rağbet kılmazuz
Cîfeye meyi itmemüz tûtî-i şeker hâlaruz

Çeviri:
Biz, dünya malına önem vermeyen kimseleriz; kanatın Kâf dağının tepesinde bekleyen Ankâ kuşlarıyız. Yoksulluğumuzla övünürüz, cihana aldırmayız. Gözümüz yok mülkte; tatlı dilli tûtîleriz.

Senden ayrılmak, ma'âz-Allâh bir ölmekdür bana
Bil ki, ayrılmakdan ölmek belki yeğrekdür bana

Çeviri:
Senden ayrılmak, ölüm gibidir bana; ayrılmaktansa ölmek benim için daha iyidir.

Ey murassa' tâc mağrûrı olan bil kim felek
Her kimi âlemde bir reng ile eyler hâk-sâr
La'l sanma kim firîb-i fırka-i etfâl içün
Reng virmişdür kara toprağa devr-i rüzgâr

Çeviri:
Ey değerli taşlarla, süslü taçla övünen kişi! Bil ki, felek dünyada herkesi başka türlü yerle bir eder. Sanma ki zaman, çocukları aldatmak için toprağa kırmızı renk vermiş.

Biz metâ'-ı mülk-i dünyâdan ferâgat kılmışuz
Kimyâ-yı fakrdan kesb-i sa'âdet kılmışuz
Gayre et ey çarh, arz-ı câh-ı mülk ü mâlın kim
Biz kanâ'at ehliyüz fakr ile âdet kılmışuz

Çeviri:
Biz dünyanın malından, mülkünden vazgeçmişiz; yoksulluk şerbetiyle mutluluğa ermişiz. Ey felek, mal, mülk üstünlüğünü sen başkalarına ver! Biz kanaat erleriyiz; yoksulluğu alışkanlık edinmişiz.

Mülk-i dünyâda bizi câhil muhakkar görmesün
Biz bakâ mülkin müsahhar eyleyen sultanlaruz
Âlem-i ma'nîde a'lâdur kamudan kadrümüz
Ger çi sûretde hakîr ü bî-ser ü sâmânlaruz

Çeviri:
Dünya mülkünde cahiller bizi küçümsemesin; biz, sonsuzluk yurdunu ele geçiren sultanlarız. Görünüşte perişan ve yoksul olsak bile, mânâ âleminde herkesten daha değerliyiz.

N'ola ger en'âmını âmm itse hân-ı lutfdan
Ol ki hâss ü âmm hân-i lutfınun mihmânıdur
N'ola ger Meryem'den efzûn görse nakd-ı pâkini
Ol ki Îsî bir kemîne-bende-i fermânıdur

Çeviri:
(Tanrı) Lütuf sofrasından nimetini sunsa ne olur! Zira herkes onun lütuf sofrasının konuğudur. Ne olur Meryem'den üstün görse kendisini! Çünkü İsa da, onun emri altında güçsüz bir kuldu.

Dehr nüzhet-hâne-i ikbâli vîrân eyledi
Genc-i İslâmi felek toprağda pirhân eyledi
Tayy kılub râhat bisâtın dehrden ferrâş-ı çarh
Sûret-i cem'îyetin halkun perîşân eyledi

Çeviri:
Zaman, ikbâlin güzel evini yıkıntıya çevirdi; felek, İslâmın hazinesini toprakla gizledi. Devranın hizmetkârı, bu dünyadan rahat döşeğini kaldırdı da bütün insanları perişan etdi.

Ey hoş ol sâ'at ki dil-dâr ola deyyâr olmaya
Yâr ola halvetde etrâfında ağyâr olmaya
Yâr hâlin yâre izhâr itmege fursat bulub
Müdde'î âgâh ü nâ-mahrem haber-dâr olmaya

Çeviri:
Çevrede canandan başka kimse olmadığı, yâr halvette olup yanında yabancı bulunmadığı zaman, ne güzeldir! O vakit seven, sevgilisine halini anlatacak fırsat bulur. Âşık durumu bilip de yabancının habersiz kaldığı anlar ne hoştur!

Ey felek dârü'ş-şifâ-i şer'i virân eyledün
Ehl-i derdi mübtelâ-yı dâğ-ı hırmân eyledün
Perde-i idbâr çekdün çehre-i ikbâlüme
Cem'idüb yüz gam bana hâlüm perişân eyledün
Âsmân-ı şer'hûrşidine gösterdün zevâl
Mâh-ı mülki tîre toprağ içre pinhân eyledün
Ger disem kâfirsen ey gerdûn aceb yok nitekim
Kasd-ı katl-i muktedâ-yı ehl-i îmân eyledün

Çeviri:
Ey felek! Şeriatın şifa yurdunu yıkıntıya çevirdin; dert erlerini yoksunluk ateşiyle yaktın. İkbal yüzüme yoksuzluk perdesini çektin de, zarar verip mülkün ışık veren ayını toprağa gizledin. "Ey felek, sen kafirsin!" desem, bunda şaşılacak bir şey yok; çünkü inanç erlerinin önderlerini öldürdün.

Subbet aleyye mesâ'ibu lev enneha
Subbet alâ'l-eyyâmi sırne leyâliyâ

Çeviri:
Başıma öylesine musibetler geldi ki, o musibetler güne gelseydi, gün geceye dönüşürdü.

Hecri bağrım kan iden gül-berg-i handânum kanı
Râhat-ı cân-ı hazîn ü cism-i sûzânum kanı
Dîde-i nem-nâküma târ oldı âlem ey felek
Lem'a-i ruhsâr-ıhûrşîd-i dırahşânum kanı

Çeviri:

Ayrılığıyla bağrımı kan içinde bırakan gülen gül yaprağım hani? Sıkıntılı ruhuma, yanan bedenime huzur veren kişi nerede? Ey felek! Yaşlı gözlerime dünya karanlık görünmeye başladı; yüzümün ışığı olan parıldayan güneşim hani?

Düşdükçe yâduma elem-i deşt-i Kerbelâ
Gönlüm figân ü nâlede bi-ihtiyâr olur
Geldikçe yâdıma leb-i huşk-i Şeh-i Şehîd
Bî-ihtiyâr çeşm-i terüm eşk-bâr olur
Eyyâm çok belâlara salmışdurur beni
Ben gördüğüm belâları kim görse zâr olur

Çeviri:

Kerbelâ çölü elemini hatırlattıkça, elimde olmadan inleyip ağlamaya başlarım. Şehidler şahı Hazret-i Hüseyin'in kuru dudağı aklıma geldikçe, nemli gözlerimden yaşlar boşanır. Felek, başımı büyük belalara saldı; benim karşılaştığım felaketle kim karşılaşırsa, inleyip durur.

Vakt oldı ki şâm-ı hecr ola subh-i visâl
Tağyîr-pezîr ola bu keyfîyet-i hâl
Vakt oldı arûs-i vasl olub perde-nişîn
Arz eyleye şâhid-i gam-ı hecr ü melâl

Çeviri:

Ayrılık gecesini, kavuşma sabahına dönüşmesinin ve bu durumun değişmesinin vakti geldi. Vuslat gelininin örtünme, ayrılık ve sıkıntını baş gösterme zamanı yaklaştı.

Kerbelâ deştinde Hâtun-i Kıyâmet âh eger
Gark-ı hûn görseydi Şâh-ı Kerbelâ'nın hâlini
Hiç şey yok kim kılurdu Kerbelâ toprağını

Gark-ı hûn gözden töküb seylâb-ı eşk-i âlini

Çeviri:
Hazret-i Fâtıma, Kerbelâ çölünde Hazret-i Hüseyin'in kana batmış halini görseydi, sel gibi akan gözyaşlarıyla Kerbelâ toprağını kan denizine dönüştürürdü hiç kuşkusuz.

Âh kim, her dem felek derd üzre derdüm arturur
Gösterür bin derd bir derdine dermân itmedin
Bağrum biryân ider her lahza bir berk-ı belâ
Bir belâyı hüsn-i tedbir ile bir yan itmedin

Çeviri:
Ne yazık ki felek, her ân bana dert üstüne dert verir durur; henüz bir derdime derman vermeden, bin dert gösterir. Daha bir belâdan kurtulmadan, her lahza bir felâket şimşeği bağrımı yakar durur.

Vâ hasretâ ki yakdı beni âteş-i vedâ'
Yâ Rabb ki munkatı' ola âyîn-i inkıtâ'

Çeviri:
Yaktı beni ayrılık ateşi; bitsin artık Tanrım, veda töreni!

Hayâtumdan hemân bir dem kalubdur olma gâfil kim
Müyesserola zevk-ı devlet-i vaslun dem-i âhir
Hayât-ı müste'ârumkisvetin târâc idüp gerdûn
Kefenden egnüme geydürmek ister hil'at-ı fâhir

Çeviri:
Alacak birkaç soluğum kaldı ancak, beni yalnız bırakma! Seninle birlikte olmak mutluluğundan yoksun kalmayayım son ânlarımda. Bana kefenden bir gömlek, çok değerli bir hil'at giydirmek istediği için felek, bu geçici hayat elbisemi yağma etti.

Sındırdı nihâl-ı ömrümi bâd-ı ecel
Cân murgına dâm kurdı sayyâd-ı ecel
Ten râbıtasın rûhdan ister kıla kat'

Şemşîr-i siyasetiyle cellâd-ı ecel

Çeviri:
Ecel yeli, ömür fidanımı yere yıktı. Ecel avcısı, cân kuşuna tuzak kurdu. Ecel cellâdı da, kılıcıyla ruhla beden bağını koparmak istiyor.

Çün beni senden felek nâ-çâr mehcûr eyleye
Hâk-ı pâyundan belâ-keş başumı dûr eyleye
İltimâsum senden oldur ki gubâr-ı makdemün
Rûhumı her dem mülâkatıyla mesrûr eyleye

Çeviri:
Ne yazık ki felek beni senden ayıracak; bu çileli başımı bastığın topraktan uzaklaştıracak. Senden bir isteğim var; o zaman benimle konuşmaya gelirsen, ruhum huzur bulacak.

Dil-dâr bırakdı tarh-ı gam-hâne-i hecr
Sâkî-i zamâne dutdı peydâne-i hecr
Derdâ ki serây-ı vasl iken tekye –gehüm
Vakt oldı makâmum ola vîrâne-i hecr

Çeviri:
Sevgili, ayrılığı tasa evinden uzaklaştı; feleğin sâkîsi hicran kadehini sundu; kavuşma sarayında yaşarken, ne yazık ki şimdi yerim ayrılık viranesi oldu.

Bir nazar kıl devâ-yı derd-i bimâr-ı firâk
Bir nazardur nergis-i merdüm-şikârundan senün
Bir tekellüm kıl erbâb-ı metâlib maksadı
Bir tekellümdür leb-i gevher-nisârundan senün

Çeviri:
Gözünü aç da bir bak, çünkü ayrılık derdinin ilacı, senin nergis gib olan gözbebeğinin içinde saklıdır. Birkaç söz söyle, zira bilim erlerinin amacı, senin mücevher saçan dudaklarından birkaç söz duymaktır.

Bizi feryâda getürdi felek-i kec-reftâr

Nice efgânlar idüb kılmayalum nâle vü zâr
Virdi cem'îyet-i ahvâlimüze dehr gubâr
Kıldı nevmîd bizi sebze-i pejmürde gibi
Farkumuzdan götürüb sâyesini ebr-i bahâr

Çeviri:
Acımasız felek, bizi inletti durdu; nasıl ağlayıp sızlamayalım! Zâman, hepimizi perişan etti; dünya, ikbâl aynamızı toza toprağa buladı. İlkyaz bulutu, başımızın üstünden gölgesini alıp götürdü; bizi dağınık yeşillik gibi umutsuz bıraktı.

li-kulli ictimâ'in halîleyni fırkatun
fe-kullu'l-ezâ dûne'l-firâki kalîlun
ve inne iftikâdî Fâtime ba'de Ahmed'e
delîlun alâ en lâ yedûme halîlun

Çeviri:
Toplantıdaki dostlar sonunda birbirinden ayrılır; tüm sıkıntılar, ayrılığın yanında önemsiz kalır. Hazret-i Muhammed'ten sonra Fâtıma'dan da ayrılmak, dostluğun sonsuza kadar sürmeyeceğine bir delildir.

Âdet-i devr-i rûzgâr budur
Hâl-i devrân-ı bî-karar budur
Ki firâka mübeddel ola visâl
Yete âlemde her kemâle zevâl

Çeviri:
Geçici dünyanın âdeti böyledir; bu zamanın hâli, işte budur: sonunda vuslat, ayrılığa dönüşür; âlemde her güzellik sona erer.

Her zamân uşşâkı bir derd ile devrân zâr ider
Bu çemen her lahza bir mihnet gülin izhâr ider
Derd ta'lîmin virüb gerdûn tarîkat tıflına
Bu belâlar dersidür kim-be-dem tekrâr ider

Çeviri:
Devrân, her zaman aşıkları bir dertle inletir durur; bu yeşillik, her lahza bir mihnet gülü verir; felek tarikat öğrencisine derdi öğretir; ona belâlar dersini belletir durur.

ALİ MURTAZANIN ÖLÜMÜ'NÜ BİLDİRİR

Lezzet-i endûh ü zevk-i derdi idrâk eyleyen
Ayş-i dehr ü işret-i dünyâya pervâ eylemez
Şâhid-i feyz-i bakâ hüsnin temâşâ-gâh iden
Nakş-ı zâ'il-i fânî temennâ eylemez

Çeviri:
Sıkıntının tadını, derdin zevkini bilen insan, dünyada yaşamaya, gezip dolaşmaya önem vermez. Verimli sonsuzluğun güzelliğini gören kişi, geçici görünüşü, biçimi istemez.

Belâ bâl-ı şeh-bâz-ı ikbâl olur
Safâ-bahş-i âyîne-i hâl olur
Gül ü nergis-i gülşen-i i'tibâr
Dil-i çâkdür dîde-i eşkbâr

Çeviri:
Belâ, ikbâl doğânının kanadı, hâl aynasının huzur vereni olur. Üzüntülü insanın gözyaşları, güzel bir bahçenin gülü ve nergisi gibidir.

Anı görme ki felek bir nice dem
Kime hem-dem ferah eyler kime gam
Anı gör kim çıkacak âlemden
Kim ferahdan çıkar ü kim gamdan

Çeviri:
Feleğin, ne zaman ne yapacağı belli olmaz; kimini sevindirir, kimini üzer. Sonunda herkes bu dünyadan ayrılacak; kimi sevinç içinde, kimi de tasa içinde gidecek.

Sahîfe-i emeli naşk-ı mâ-sivâdan pâk
İrişmemiş etegine gubâr-ı merkez-i hâk

Çeviri:
İstek kağıdında bir başkasının adı yer almamış; eteğine yeryüzü merkezinin tozu bulaşmamış.

Murtazâ bir dürr-i deryâ-yı velâyetdür kim
Harem-i Ka'be'dür ol dürr-i yetîmin sadefi
Gayrdan eşref eger olsa anunçündür kim
Harem-i Ka'be'den ol kesb kılubbdur şerefi

Çeviri:
Murtaza, velîlik denizinin bir icisi; o eşsiz incinin sadefi de Ka'be'nin haremedir. Başkalarından daha şerefli olsa, hakkıdır onun; zira, Ka'be'nin hareminden kazanmıştır şerefi.

Şükr kim oldum müşerref devlet-i didâruna
Dîde-i hûn bârumı açdum gül-i ruhsâruna
Olmadı zâyi' adem menzillerin kat' ittüğüm
Vâsıl oldum pertev-i hûrşîd-i pür-envâruna

Çeviri:
Tanrı'ya şükür o güzel yüzünü görmek mutluluğuna erdim. Gül gibi yanaklarına bakmak için açıldı gözlerim. Yokluk menzillerini katetmem boşuna gitmedi. Sonunda, bir güneş gibi ışık saçan yüzüne kavuştum.

Merhabâ ey kıble-i erbâb-ı izz ü ihtişâm
Hayr-ı makdem ey şeh-i ashâb-ı kadr ü ihtirâm
Ben ki meb'ûsam cihân halkını da'vet kılmağa
Kılmadum sen gelmeden bu emre ikdâm ü kıyâm
Zât-ı pâkün intizârıydı ne pinhân gayrden
Mûcib-i te'hir-i izhâr-ı nübüvvet ve's-selâm

Çeviri:
Hoş geldin ey yücelik ve ihtişam erlerinin kıblesi! Ayağın uğurlu gelsin, ey değer ve saygı erlerinin Şahı! Ben ki, bütün insanları İslama çağırmakla görevliyim, sen dünyaya gelmeden görevime başlamadım. Sen doğmadan, Peygamberliğimi ilan etmedim.

Katre katre zülâş-i ma'rifeti
Ebr-i deryâdan iktisâb itdi
Feyz-i Hakk ol hilâli itmege bedr
Kâbil-i nûr-i âftâb itdi

Çeviri:
Bilgi suyunu deniz bulutundan damla damla aldı; ulu Tanrı'nın feyzi, o hilâlin dolunay olması için güneş ışığı sundu.

Ey hoş günler ki bir ümûd-gâhum var idi
Mihnet-i âlem hücûmında penâhum var idi
Ben fakîre cevr kıldukça adüvv-i süst-re'y
Arz-ı ahvâl itmege bir pâd-şâhum var idi

Çeviri:
Ne güzeldi o günler ki, tutunacak bir dalım vardı; bütün herkes bana saldırdığında bir sığınağım vardı. Kötü düşünceli düşmanlar ben fakire eziyet ettiği zaman, halimi anlatabileceğim bir padişahım vardı.

Devrden veh ki nasîbüm gam-ı hicrân oldı
Gül-i bâğ-ı emelüm gonca-ı hırmân oldı
Dâğuma rahat içün penbe-i râhat basdum
Dutuşub ol dahi bir âteş-i sûzân oldu

Çeviri:
Ne yazık ki dünyada nasibim, ayrılık acısı oldu; dilek bahçemin çiçeği, umutsuzluk goncası oldu. İyileşsin diye, kanayan yarama pamuk bastım; o bile tutuştu, bir yakıcı ateş oldu.

Bin ciger oldı bu vâkı'adan
Tîre oldı cihân bu vâkı'adan
Hem yedi ahter eyledi efgân
Hem tokuz âsmân bu vâkı'adan
Geldi feryâda yerde ve gökde
Melek ü ins ü cin bu vâkı'adan

Çeviri:

Bu olaydan dolayı binlerce insan kan ağladı, dünya karardı; yedi yıldız dokuz kat gök inledi durdu. Bu vakıadan ötürü, yerde ve gökte insanlar, melekler ve cinler feryad etti.

Farzdur kim ola sigâr ü kibâr
Ma'il-i hubb-i Haydar-i Kerrâr
Anun için dimiş "Vâle men vâlâh"
Ey ki lutf-i ilâhî tâlibsen
Rûz-i mahşer necâta râgibsen
Olma ol şâha düşmen-i bed-hâh
Hedef-i tir-i "Âde men âdâh"

Çeviri:

Büyük küçük bütün insanların Hazret-i Ali'yi sevmesi farzdır. Bunun için Hazret-i Peygamber, ulu Tanrı'ya, "Allahım, sen onunla dost olanın dostu ol!" demiş. Ey ilahî lütfa kavuşmak isteyip, mahşerde kurtulmayı dileyen kişi! Sakın Hazreti Murtaza'nın düşmanı olma! Yoksa "Allahım, ona düşmanlık edenin düşmanı ol!" sözünden oluşan oka hedef olursun.

Tig-i bâtın tîg-i zâhirden beter hûn-rîz olur
Zâhir ü bâtında şemşîr-i velâyet tîz olur

Çeviri:

Manevî kılıç, basit kılıçtan daha kan dökücü olur; görünüşte ve içte dostluk kılıcı keskin olur.

Câm-ı buğz-i Murtazâ nûş eyleyen nâ-keslere
Sâkî-i devrân virür zehr-i helâhil âkıbet
Hem görürler âlem-i sûretde âsâr-ı belâ
Hem çekerler bend-i ağlâl ü selâsil âkıbet

Çeviri:

Hazreti Ali'ye düşmanlık şarabını içen kâfirlere, zamanın sâkîsi sonunda öldürücü ağu verir. Bu geçici dünyada hem felâketle karşılaşırlar, hem de zincire vurulurlar; başlarına belâ gelir.

Ol idi mahrem-i Rasûl-Allah
Sırrı-ı zât ü sıfâtdan âgâh
Kâtib-i nakş-i nâme-i tenzîh
Hâzin-i genc-i hâne-i te'vîl
Âftâb-i sipihr-i fazl ü kemâl
Nev-bahâr-ı riyâz-ı câh ü celâl

Çeviri:
Hazreti Ali, ulu Tanrının elçisinin mahremiydi. Onun özünün sırrından haberliydi. İlâhî nâmenin kâtibi, yorum hazinesinin koruyucusuydu. Erdem ve olgunluk göklerinin güneşi, yücelik bahçelerinin ilkyazı idi.

Olsa zer hûrşîd hıfz itmezem gerdûn-misâl
Nukre mâh olsa ana hûrşîd-veş salman nazar
Rıfatum bâbındadur hâk-ı siyh hûrşîd ü mâh
Himmetüm yanındadur toprağa yeksân sîm ü zer

Çeviri:
Güneş hepten altın olsa, ona yine de önem vermem; ay, gümüş olsa, başımı çevirip bakmam. Benim üstünlüğümün yanında güneşle ay, basit toprak gibi değersizdir; himmetimin yanında, gümüşle altın hiç kalır.

Hidmet ehline sîm ü zer virmek
Şâh-ı mülk-i mecâza âdetdür
Hâsıl-ı hidmet-i Nebî ü Velî
Şeref-i rütbe-i şehâdetdür

Çeviri:
İnanç erlerine gümüş vermek, manevi mülkün sultanının bir geleneğidir. Peygamber'le Velî'ye hizmet etmek, şehîdlik şerefine erişmek gibidir.

Bir serverün ki şöhre-i hüsn-i hısâliyçün
Vassâfı "Hel etâ" ola, medâhı "İnnemâ"
Lâyık degül ki eyleye hûrşîd-i zâtının
Dâmân-ı ittisâline âlûde her Sühâ

Çeviri:
O önderin üstün özelliklerini anlatmak için, "İnsan" suresinin ayetlerini okumak gerekir. Sühâ yıldızı bile onun eteğine dokunmaya layık değil.

Hakîr görme adüvvü ki akreb-i kûr'un
Dümü düşende fesâdı füzûndur ejderin
Tasavvur itme ki hasm-ı kavîden ola ayân
Mazarratı ki düşmen-i muhakkardan

Çeviri:
Sakın düşmanı hafife alma! Gözleri görmeyen bir akrebin iğnesi, yılanın dilinden daha etkilidir. Kötülüklerin yalnızca güçlü düşmandan gelebileceğini sanma; küçümsenen hasımdan da büyük zarar gelir.

Zebân-ı Mustafâ, mu'ciz-beyândur
Çû Cibrîl-i Emîn'e hem-zebândır

Çeviri:
Hazret-i Muhammed mucizeleri söyler; Cebrail gibi Tanrı'nın izniyle konuşur.

Her sa-'âdet-mende kim tevkâkıf-ı devlet yâr olur
Vâkıf-ı sırr-i nihân ü kâşif-i esrâr olur

Çeviri:
İlahi yardım görüp mutluluğa eren kişi, bütün gizli sırları öğrenir.

Ol ki sıdk u sıhhat-i güftârına şekkâk ola
Ana kâbildür ki şemşîrünle bağrı çâk ola

Çeviri:
Onun sözlerinin doğruluğundan kuşku duyan bir insanın, yine onun kılıcıyla bağrı parçalansa yeridir.

Hâka hûn tökti zahmdan bed-hâh
La'l-i nâb oldı nal-i Düldül-i Şâh
Oldı mikrâz Zûl-fekâra şiâr

Kat-i ıkd-i selâsil-i füccâr

Çeviri:

Düşmanlarının aldığı yaralardan toprağa kan döküldü. Hazret-i Ali'nin atı Düldül'ü nalı kana boyandı; kılıcı Zülfikar ise, durmadan kafirlere ölüm saçıyordu.

Her sipâhun olur serdârı Şâh-ı evliyâ
Hiç şek yok kim ne yana azm eylese mansûr olur
Her yana km salsa pertev rûşen eyler âftâb
Kande kim ebr-i bahâr itse güzer ma'mûr olur

Çeviri:

Bir ordunun başkomutanı Veliler Şahı'ysa o ordu nereye giderse, hiç kuşkusuz zafer kazanır. Güneş, ışığının ulaştığı her yeri aydınlatır; bahar bulutu, geçtiği bütün yerleri bayındır kılar.

Hâşâ li'llâh kim sana ben yâr iken ağyâr olam
Nakz-ı peymân ü hilâf-ı ahd idüb gaddâr olam
Ârzû-yi devlet-i dünyâ vü dîn itmez miyem
İstemez mi hâtırum âlemde ber-hûrdâr olam

Çeviri:

Dostu iken nasıl yabancı olurum sana! Sözümde durmayıp nasıl kötülük ederim sana! Dünyada yücelmeyi, dindar olmayı, mutluluğa kavuşmayı istemezmiyim!

Bîgânedür tarîk-i vefâdan cibilletün
Bî-dâddur işin sitem ü cevrdür âdetün
Lâf-ı vefâ-yı ahd urursan velî çi sûd
Çûn hıfz-ı ahd kılmağa yokdur mürüvvetün

Çeviri:

Vefaya yabancısın, doğrulukla ilgin yok senin. İşin gücün adaletsizlik etmek, başkalarına sıkıntı çektirmektir. Vefadan sözedip durursun, ama ne yazık ki, verdiğin sözü tutmaya niyetin yok.

Âftâb-ı devletüm şem'-i cihân-efrûzdur
Nûrı bezm-efrûz-ı âlem nârı âlem-sûzdur

Çeviri:
Devletimin güneşi, cihanı aydınlatan bir mumdur; ışığı dünyayı aydınlatır; ateşi ise âlemi yakar.

Tigumu a'dâya nusret berk-i sûzân eyledi
Feyz-i devlet şem'-i ikbâlüm fürûzân eyledi

Çeviri:
Zafer, düşman için kılıcımı bir yakıcı şimşek gibi kıldı; devletin feyzi, ikbâl mumuma ışık verdi.

Bütî kim gamzesi gâret-ger-i İslâm ü îmandur
Hırâmı fitne-i devrân nigâhı âfet-i cândur
Humâr-ı mesti açılmaz tâ ki içmez kan
Giriftârına rahm itmez dem-â-dem içdugi kandur

Çeviri:
Öyle bir sevgili ki bakışı, İslâmı da inancı da yağma eder; salınışı, cihanı alt-üst eder, bakışı canlar yakar; öylesine kendinden geçmiş ki, kan içmedikçe ayrılmaz; kendisine tutulan kişiye acımaz, hiç durmadan kan yudumlar.

Hancer-i müjgâna eyler mi heves cânın seven
Büt sücûdundan hazer itmez mi imânın seven

Çeviri:
Canını seven kişi, hançer gibi kirpiğe istek duyar mı? İmanını seven, inançlı olan insan puta tapmaktan kaçınmaz mı?

Ey hırâmı akl bünyâdından istihkâm alan
Cilve-i nâz ile ehl-i ışkdan ârâm alan
Kandedür yâ Rabb mekânun ism ü evsâfun nedür
Kimdir âyâ şerbet-i lâ'l-i lebünden kâm alan

Çeviri:
Ey cilvesiyle aklı başından alığ aşk erlerinin perişan ederek peşinde koşturan sevgili! Yerin yurdun nerededir; adın özelliğin nedir senin? O güzel dudaklarından murad alan kimdir acaba?

Güherüm rişteden mübarrâdur
Cevherüm ferd-i dürr-i yektâdur

Çeviri:
Cevherim katışıksız, özüm arıdır; eşi buununmaz, değerli bir inci gibiyim.

Eylesen rağbet dil ü cândan taleb-kârem sana
Nakd-ı cânum nezr-i visâlındır harîdârem sana

Çeviri:
Kabul edersen, bütün kalbimle seni istiyorum; canımı, sana kavuşturmaya adadım; seninle birlikte olmayı diliyorum.

Pîrâyeden ziyâd olup ol büt letâfeti
Devrânunoldı fitnesi dünyânın âfeti

Çeviri:
Süslenince, o sevgilinin güzelliği daha da arttı; zaman için bir fitne, dünya için bir felaket oldu.

Her kim ister vasl-ı cânân terk-i cân itmek gerek
Yohsa hasretler çeküb âh ü figân itmek gerek.

Çeviri:
Sevgiliye kavuşmak isteyen kişi, canından vazgeçmeli, yoksa özlem çekip inler durur.

Her ne kim takdîrdür tağyîr bulmaz ey gönül
Levh-i takdîrün hattı her giz bozılmaz ey gönül

Çeviri:

Ey gönül! Ulu Tanrı'nın takdiride, alın yazısı da asla değişmez.

Câna yetdüm mihnet ü derd ü belâ-yı dehrden
Eyledüm azm-i sefer mihnet-serâ-yı dehrden
Meyl-i seyr-i lâle-zar-ı cennet itdüm neyleyem
Gonce-veş gönlüm dutıldı tengnâ-yı dehrden
Nice bir âvâre kılsun gerdiş-i gerdûn beni
Nice bir gönlüm figâr olsun cefâ-yı dehrden

Çeviri:

Dünyada çektiğim sıkıntı, derd canıma yetti; bu sebeble bu sıkıcı âlemden ayrılmaya karar verdim; cennetin lale bahçelerinde gezmek istiyorum. Bu anlamsız cihandan sıkıldım; bundan böyle felek, beni perişan edemeyecek; dünyada sıkıntı çekmeyeceğim artık.

Şükr kim bâğ-ı murâdum güli açıldı bugün
Hakk beni vâsıl-ı ıklîm-i bakâ kıldı bugün

Çeviri:

Tanrı'ya şükür bugün dilek bağımın gülü açıldı; Rabbim bani sonsuzluk yurduna ulaştırdı.

Ey sipihr-i bî-vefâ bihûde deverân eyledün
Kasd-ı dîn itdün binâ-yı şer'i virân eyledün
Ser-nigûn kıldun ibâdet minber ü mihrâbını
Ma'bed-i İslâmı toprağ ile yeksân eyledün
Leşler-i İslamı koydun server ü serdârsız
N'oldun ey zâlim ki kasd-ı şâh-ı merdân eyledün

Çeviri:

Ey vefasız felek, bugüne dek boşuna dönüp durdun! Din düzenini bozdun, şeri'at yapısını yıktın; ibadet minberiyle mikrabını alt-üst ettin; İslâm tapınağını yerle bir edip İslam ordusunu başkomutansız bıraktın. Ey zalim felek, sana ne oldu da yiğitler şahına kıydın!

Cihânı ebr-i âfet gark-ı seyl-i ızdırâb itdi
Dil-i ehl-i vefâyı âteş-i ayrat kebâb itdi
Meded kim devr-i zâlim rûzgârun revnakın bozdı
Figân kim âlemi gerdûn-i dûn-perver hârâb itdi

Çeviri:
Felâket bulutlarından ötürü, cihanı sıkıntı seli bastı. Vefa erlerinin yüreği, şaşkınlık ateşiyle yandı. Zalim felek, zamanın düzenini bozdu da, bütün herkesi perişan etti.

Hoş ol zaman ki çıkub Yûsuf'um bu zindândan
Gubâr-ı ten ola merfû çihre-i cândan

Çeviri:
Ne mutlu o zamana ki, Yusuf'um bu zindandan çıkar, bedenin bütün tozu, kiri ruhtan uçup gider.

Bi'llâh ol şâh-ı şehr-yâr kanı
Server-i ehl-i rûzgâr kanı
Cümle derdlilerün tabibi olan
Mazhar-ı lutf-i Kird-gâr kanı
Ol eger gitdi ise âlemden
Ol makâm itdüğü mezâr kanı

Çeviri:
Tanrı aşkına, o yiğitler şahının, bütün insanların önderinin nerede olduğunu söyleyin! Bütün hastaların tabibi, ulu Tanrı'nın lütuflarına eren kişi nerede? O eğer bu dünyadan ayrıldıysa, kaldığı mezar nerede?

Katre deryâya ittisâl itdi
Zerre hûrşîde intikâl itdi

Çeviri:
Damla, denize kavuştu; zerre, güneşe ulaştı.
Şehzadeler, dervişin namazını kılıp onu oraya gömdüler.

Şâh'un himâyetinde iken nergiz itmedi
Gül-zâr-ı hânedâna nesîm-i belâ güzer
Katlinden ol Şeh'ün nem-i hûnâbe çekmeden
Âl-i Abâ'ya belâ virmedi semer

Çeviri:
Hazret-i Ali yaşarken, Ehl-i Beyt'in gül bahçesinde belâ yeli kesinlikle esmedi. Murtaza öldürüldükten sonra, belânın hurma ağacı kanlı gözyaşlarıyla sulanmadan, Âl-i Abâ'ya yemiş vermedi.

HAZRET-İ İMAM HASAN'IN BELA MECLİSİNDE SONSUZLUK ŞERBETİNİ İÇTİĞİNİ BİLDİRİR

Sana ger menzil-i maksûda yetmekdür murâd ey dil
Perîşân gezme her cânib reh-i sabr ü tahammül dut
Tereddüd pençesinden cehd idüb kurtat garibânun
Kef-i ihlâsla dâmân-ı teslîm ü tevekkül dut

Çeviri:
Ey gönül, amacına ulaşmak istiyorsan, perişan bir halde gezme durma, sabır yolunu tut! Tereddüd pençesinden yakanı kurtar da, teslim ve tevekkülle inanç yolunda yürümeye çalış!

Kimi kim sever sâkî-i rüzgâr
Ana sâgar-ı semm-i kâtil virür
Kim kim bilür ihtirâmın revâ
Ana câm-ı zehr-i helâhil virür

Çeviri:
Zamanın sâkisi kimi severse, ona bir bardak öldürücü ağu sunar; saygıya değer bulduğu kişilere bir kadah etkili zehir verir.

Cezâ' takdîre çûn tağyîr virmez
Kazâ-yı mübreme te'hîr virmez
Bekâ vakti ana rağbet hatâdur
Belâ üzre ceza' hem bir belâdur

Çeviri:
Sızlanıp durmak, ulu Tanrı'nın takdirini değiştirip geciktirmez. Felâket sırasında yakınmak doğru değil; belâ zamanında ağlayıp sızlamak, bir başka musibet gibidir.

Ma'nîde zehrle dolu bir şîşedür sipihr
Andan pür eyleyüb kadeh-i mihri her seher
Sâkî-i dehr halka berâber dutar velî
Tahsîn ana kim itmeyüb ol zehrden hazer
Nûş ide eyle kim şeh-i dünyâ vü dîn-i hasen
Nakd-ı Nebî çerâğ-ı mülk zübde-i beşer
Pâ-beste-i selâsil-i hüsn-i rizâyı dûst
Sermest-i neş'e-i mey-i hûn-âbe-i ciger

Çeviri:
Manevi bakımdan gökyüzü, zehirle dolu bir şişedir; zamanın sâkîsi, her seher vakti, güneşten oluşan kadehi ağuyla doldurup halka sunar; o zehirden kaçınmayıp ağuyla dolu bardağı için kişiye ne mutlu! O insan, dünyanın ve dinin şahı; Hazret-i Peygamber'in gözbebeği; mülkün kandili; bütün insanların en değerlisidir.

Meh-i gerdûn-i iffet ü ismet
Hem Hasen nâm hem hasen sîret
Evvelîn gevher-i hizâne-i cûd
Âhirin nakş-ı kâr-gâh-ı vücûd
Matla'-ı nazm-ı Ehl-i Beyt-i Nebî
Nûr-i çeşm-i Muhammed-i Arabî
La'l-i nâbı ki rûh-perver idi
Gayret-i şehd ü reşk-şeker idi
Devr-i zâlimden oldı zehr-âşâm
Zehr lâ'lin kılub zümürrüd-fâm
Cigerin pâre pâre kıldı anun
Ahgerini şerâre kıldı anun
Âmm olub ol şerârenün eseri
Bir ciger dâğı oldı her şereri

Çeviri:

Arılık ve şuçluluk göklerinin ayı idi; adı Hasan'dı, yüzü de güzeldi. Cömertlik hazinesinin ilk incisi, varlık atelyesinin son eseri, Peygamber Ehl-i Beyti manzumesinin ilk mısraı, Hazret-i Muhammed'in gözünün nuruydu. Can bağışlayan dili, bal ile şekeri kıskandıracak ölçüde tatlıydı. Zâlim feleğin elinden ağu içti; zehir, ağzını zümrüt rengine dönüştürdü; ciğerini paramparça edip yanan kömürünü kıvılcıma çevirdi. O kıvılcım, bütün dünyaya yayıldı da, herkesin yüreğini yaktı.

Kandedür beyle bir şerefli neseb
Ma'den-i fazl ü izz ü ilm ü edeb
Sıfat-ı Hazret-i Hüseyin ü Hasan
Cümle-i Kâ'inatadur rûşen
Ol biri nakd-i pâk-ı Mustafavî
Bu biri nûr-i çeşm-i Murtazavî
Ol biri bedr-i âsmân-ı kemâl
Bu biri serv-i cûy-bâr-ı cemâl
Ol biri âftâb-ı evc-i yakîn
Bu biri gül-bün-i hadîka-i dîn
Bu biri reh-nümâ-yı cilve-nümâ
Rafa' Allâh iktidâruhumâ

Çeviri:

Böyle şerefli bir soy nerede bulunur? Erdem, yücelik, bilim ve edeb madeni olan Hazreti Hasan'la Hüseyin'in niteliği, bütün kainat için bir ışıktır. Biri Hazret-i Muhammed'in canı, diğeri ise Hazret-i Ali'nin gözünün nurudur. Bir olgunluk göklerinin dolunayı, öbürü güzellik ırmağının servi ağacı: biri bilgi göklerinin güneşi, diğeri ise din bahçesinin gül ağacıdır. Ulu Tanrı onları yüceltsin!

Hasan vasfına yokdur hadd ü gâyet
Vefâ kılmaz ana hasr-ı rivâyet
Sözi zikr-i safiyy-i her encümendür
Delîl-i hüsni ol bes kim Hasen'dür

Çeviri:

Hasan'ın nitelikleri anlatmakla bitmez; onunla ilgili rivayetler, Hasan'ın iyiliklerinin çok az bir bölümünü dile getirir. Her toplantının önde gelenleri, onun sözlerini aktarır. Güzelliğine kanıt istenirse, adının Hasan olması yeterlidir.

Benem vâris-i ilm ü hilm-i Rasûl
Benem gevher-i genc-i batn-ı Betûl
Benem câ-nişîn-i Şeh-i Evliyâ
Bana iktidâdur ana iktidâ

Çeviri:

Hazret-i Peygamber'in biliminin vârisi, Hazreti Fatıma'nın içindeki hazinenin incisi, veliler şahı Hazret-i Ali'nin yerine geçen kişi, benim; bana bağlanmak, onlara uymak gibidir.

Buldı hûrşîd-i cihân-ı hilâfet irtifâ'
Şu'le-i âlem fürûzı saldı her cânib şu'a'

Çeviri:

Halifeliğinin cihanı aydınlatan güneşi, göklere yükseldi; dünyayı aydınlatan alevi, her yana ışın saldı.

Fermân-bezür muhâlefete yok mecâlüzüm
Her hükm kim olur Samed-i kâr-sâzdan
İletür beni Hicâz'a mukîm-i Irâk iken
Ol kim sürer Hüseyn'i Irâk'a Hicâzdan

Çeviri:

Yaradanımızın emrine karşı gelmeye gücümüz yetmez. Ulu Tanrımız ne buyurursa, onu yaparız. Irak'da yaşıyorken, Rabbim beni Hicaz'a iletir; Hicaz'da oturan Hüseyin'i de Irak'a gönderir.

Âh kim dünyâda bir yâr-i muvâfık kalmadı
Gam-güsâr ü mûnis ü gam-hâr ü müşfik kalmadı

Çeviri:
Ne yazık ki, bu dünyada bir arkadaş, iyi bir dost, şefkatli bir dert ortağı kalmadı.

Derdâ ki demî dem urmadum râhatdan
Kurtulmadum endûh ü gam ü mihnetden
Her buk'ada kim meyl-i ikâmet kıldum
Ol buk'a mükedder oldı bir âfetden

Çeviri:
Ne yazık ki, bu dünyada rahat bir soluk almadım; bir türlü sıkıntıdan, gamdan kurtulmadım. Hangi şehirde yaşamaya karar verdimse, o şehrin başına belâ geldi.

Zehr-i gam-ı rûzgâr kâr itdi bana
Gör bu sitemi ki, rûzgâr itdi bana
Her zulm ki zımmında idi devrânun
İzhâra getürdi âşkâr itdi bana

Çeviri:
Zamanın gam ağusu beni perişan etti; feleğin bana ettiği eziyete bakın; ne kadar zulüm varsa, devrân, hepsini bana gösterdi.

Ser-sebz kıldı gül-bün-i bağ-ı velâyeti
Sîr-âb-ı zehr-i nâb kılub cevr-i rûzgâr
Ol sebz gül-bün üzre dil-i pâre pâreden
Kıldı bahâr-ı hâdise berg-i gül âşkâr

Çeviri:
Felek, velilik bağının gül ğacını zehirle sulayıp yetiştirdi; o ağacın dalları üstünde duran parçalanmış yürekten, baharla birlikte gül yaprakları açıldı.

Nem-i teraşşuh-i zehr ile reng kıldı ayân
Safâ-yı safha-i âyîne-i izâr-ı Hasan
Meger ki cur'a-i zehr-i bârân
Kim anda itdi ayân sebze lâle-zâr-ı Hasan

Çeviri:
Hazret-i Hasan'ın güzel yanaklarının rengi zehirden ötürü değişti; yağmur damlası, meğer bir yudum ağuydu; o yağmur damlasıyla Hasan'ın lâle bahçesindeki çiçekler yeşerdi.

Serv-i kaddi çemen-i hulde hırâmân oldı
Hûr ü gılmâna rûhı şem'-i şebistân oldı
Cevher-i zâtı olub rics-i alâyıkdan pâk
Mahrem-i bâr-geh-i rahmet-i gufrân oldı
Gerçi ol hâtır-i cem'ile sefer kıldı velî
Dil-i ahbâb fırâkında perişân oldı
Merdüm-i dîde-i erbâb-ı nazar eşk töküb
Nem-i eşk gönül evleri virân oldı

Çeviri:
Servi gibi boyuyla cennet bahçesinde dolaşmaya başladı; yüzü, hurilerle gılman hareminin mumu oldu. Temiz özü her türlü kötülükten arındı, ulu Rabbin katına ulaştı. Yolculuğa çıktığı zaman, herkes tarafından sevilip sayıldığı için, dostları onun ayrılığıyla perişan oldular; gönül erleri ardından gözyaşları döktü.

Ey nihâl-i gül-şen-i isyân belâdur hâsılun
Mazhar-ı zulm ü sitemdür cevher-i nâ-kâbilün
Hânedân-ı iffet ü ismet ne lâyıkdur sana
Mekmen-i İblîs'dür da'im hayâl-i bâtılun

Çeviri:
Ey isyan bahçesinin fidanı! Elde edeceğin ürün, belâdır. Özün, zumlun ortaya çıktığı yerdir. Arılık hanedanına layık değilsin. Kafanda her her zaman şeytanca kötü düşünceler vardır.

Oldı siyâh nâme-i a'mâlüm ey diriğ
Tağyîr buldı sûret-i ahvâlüm ey diriğ
Ben tâ'ir-i hazîre-i gül-zâr-ı kuds idüm
Sındurdum öz elimle per ü bâlüm ey dirîğ

Çeviri:
Ne yazık ki, amel defterim ettiğim kötülüklerle doldu da, durumum değişti. Ben, kutsal gül-bahçesinin kuşuydum, ama ne yazık ki, kendi elimle kırdım kanatlarımı.

Cihân içinde müceverrebdür intikâm-ı zamân
Hemîşe yahşıya yahşı virür yamana yaman

Çeviri:
Dünyada zamanın nasıl öc alacağı bilinmektedir; durmadan iyiye iyilik, kötüye de kötülük eder.

Zehr-i a'dâdan Hasan şehd-i şehâdet içmeden
Bulmadı a'dâ-yı dîn fursat Hüseyn âzârına
Gamz ile her fitne kim pinhân iderdi rûzgâr
Fitne-i katl-i Hasan oldu sebeb izhârına

Çeviri:
Hasan, düşmanının elinden şehidlik şerbetini içinceye kadar, din düşmanları Hüseyin'e eziyet etmeye fırsat bulamadılar. Zaman içinde sakladığı bütün fitneleri, Hasan'ın öldürülmesinden sonra ortaya çıkardı.

HAZRET-İ İMAM HÜSEYİN'İN MEDİNE'DEN MEKKE'YE GİTTİĞİNİ BİLDİRİR

Te'âlâ'llâh zihî sultân ki der-gâh-ı felek-kadri
Medâr-ı dîn ü devletkıble-gâh-ı ehl-i âlemdür
Ana olmış müyesser kesb-i feyz-i dünyâ vü ukbâ
Ana teshîr-i mülk-i sûret ü ma'nâ müsellemdür

Çeviri:
Ey Rabbim! Öyle yüce bir sultan ki, dinle devletin övünç kaynağı, bütün insanların kıblesidir; dünya ile ahretin feyzini kazanmak, onun için kolaydır; maddi ve manevi mülk, onun emrine verilmiştir.

Zihî nâ-dân ki kadrin bilmeyüp tevfîk-ı İslâmun

Metâ'ı fânî-i dünyâya virmiş nakd-ı imânun
Teveccüh haşr dîvânına kılmış mülk-i dünyâdan
Tırâz-ı nâme-i a'mâl idüp mazlûmlar kanın

Çeviri:
Öyle câhil bir insan ki, İslamın başarısının önemini anlamayıp, inancını bu geçici dünya malına satmış; suçsuz insanlar kanıyla amel defterini doldurmuş da, bu alemden ayrılıp haşr divanına yönelmiş.

Dâr-ı dünyâda bu yeter olara
Eser-i cennet ü nişân-ı cahîm
Mahşer oldukda hôd mukarrerdür
Ni'met-i bâkî vü azâb-ı elim

Çeviri:
Dünya ikisinden birine cennet, diğerine cehennem belirtisi yeter; mahşerde ise ise, birinin sonsuz nimete kavuşmasına; öbürünün de azab içinde kavranmasına karar bverilmiştir.

Her kim ki zikr-i vâkı'a-i Kerbelâ ile
Bir nâ-tüvânın eyleye çeşmini eşk-bâr
Gül-zâr-ı izz ü câhini ser-sebz kılmağa
Ol çeşm-i eşk-bâr yeter ebr-i nev-bahâr

Çeviri:
Kim Kerbelâ olayını anlatarak, bu konuyu bilmeyen birine bilgi verip, gözlerini nemlendirirse, onun gözlerinden akan yaşlar, olayı anlatan kişinin yücelik gül bahçesini bir ilkbahar bulutu gibi sulamaya yeter.

Tök ey müjgân ciger kanın ki geldi girye hengâmı
Gel ey eşk-i revân kim gitdi ayş ü işret eyyâmı
Getür takrîre bir bir rûzgârun sûret-i hâlin
Ki bilsünler nedür dünyâ-yı dûn-perver ser encâmı

Çeviri:
Ey kirpiğim! Dök ciğerinin kanını, zira ağlama vakti geldi! Ak, dur ey gözyaşım! Çünkü sevinçli günler geçip gitti; zamnın durumunu bir bir anlat da, bu aşağılık dünyanın sonunun ne olduğunu herkes bilsin.

Ger kalem olsa kamu eşcar deryâlar midâd
Gelmeye tafsîl ile tahrire evsâfı anun
Ger adû hem kâm-ı dil buldıysa katlinden n'ola
Cümleye meftûhdur ebvâb-ı eltâfı anun

Çeviri:
Bütün ağaçlar kalem, denizler de mürekkep olsa, onun özellikleri ayrıntılarıyla yazılamaz. Onun öldürülmesiyle, düşman amacına ulaştıysa da, bunun bir önemi yok; Hazret-i Hüseyin'in lütuf kapıları herkese açıktır.

Veh ki Şâh-ı Kerbelâ'nun mihnetin izhar idüp
Mâteminden gösterür her yılda devrân bir bahâr
Ol bahârın lâlesi hûnîn cigerdür çâk çâk
Berkı âh ü ra'di efgân ebri çeşm-i eşk-bâr

Çeviri:
Ne yazık ki, devrân Kerbelâ şahı Hüseyin'in çektiği mihneti açığa vurup, onun için tutulan yasla her yıl bize bir ilkbahar gösterir. O ilkbaharın lalesi, paramparça olan yürek; şimşeği ile gök gürültüsü inleyiş; bulutlu ise yaşla dolu gözdür.

Sâkî-i dehrin iltifâtı budur
Ki Hasan sâğarına zehr töker
Çarh cellâdınun budur hüneri
Ki Hüseyn-i Şehîd'e tîg çeker

Çeviri:
Dünya sâksinin iltifatı, Hasan'ın kadehine ağu dökmek; felek celladının hüneri ise, Şehîd Hüseyin'e kılıç çekmektir.

Egerçi akreb-i evlâdı katlinün haberi
Rasûl hazretine a'zam-ı mesâ'ib idi

Velîk fa'ide ol a'zam-ı mesâ'ibden
Ecel-i menzilet ü eşref-i merâtib idi

Çeviri:
Sevgili çocuklarının öldürüleceği haberi, Hazret-i Peygamber için felaketlerin en büyüğüydü; fakat bunun bir yararı da oldu; o büyük musibetin yardımıyla, Hazret-i Muhammed, manevi bakımdan daha da yüceldi.

Kerbelâ deştinün âvârelerin yâd kılup
Ahter-i eşk töküp gerdiş-i gerdûn ağlar
Çarhdan ağlama zâlim diyü gâfil kim
Çarh bu vâkı'ada cümleden efzûn ağlar

Çeviri:
Bu dönen gökyüzü, Kerbelâ çölünün âvârelerini anıp ağlarken, gözyaşı olarak, gözlerinden yıldızları akıtır. Ey gafil! Felek acımasızdır diyerek yakınıp durma; bu olaydan ötürü o, herkesten daha çok ağlar.

Ol la'l pâre derdi eger kılmasıyda kâr
Farkına urmaz idi zemîn seng-i kûh-sâr
Ger olmasaydı vâsıta-i mâtem-i Hüseyn
Seyl-âb-ı eşk akıtmaz idi çeşm-i çeşme-sâr

Çeviri:
La'lin meydana gelmesi için, toprak, gerekli şartların oluşmasını düşünmeseydi, üstünde taş ya da kaya parçası bulunmasını istemezdi. Hüseyin için yas tutmak gibi bir gerekçe olmasaydı, gözler, sel gibi yaş akıtmazdı.

Eser-i hıdmet-i Hüseyin-i Alî
Sebeb-i devlet ü sa'âdetdür
Reh-i ışkunda terk-i cân itmek
Mûcib-i rütbe-i şahâdetdür

Çeviri:
Ali'nin oğlu Hüseyin'e hizmet etmek, insana mutluluk ve yücelik getirir; onun yolunda canını veren kişi ise, şehitlik katına erişir.

Âsmân-ı kadr ü kân-ı lutf ü bâğ-ı ilmden
İki ahter iki gevher iki serv olmuş ayân
Cümle-i halk-ı cihândan bulabilmez bir bedel
Bu birinden ol birine gayrı akl-ı hurde-dân

Çeviri:
Kıymet gökleri, lütuf madeni ve bilim bağından, iki yıldız, iki inci, iki servi ortaya çıktı; dünyadaki bütün insanlar arasından onların eşi, benzeri çıkmaz. Hasan ile Hüseyin gibi bilgili ve anlayışlı kişiler bulunmaz.

Ey ehl-i kin! Velî yü Nebî bûse-gâhını
Hûn-âb-ı nâb garkası itmek revâ mıdür
Kat'ı ta'alluk eylemek âl-i Rasûl'den
Biz ümmetüz diyenlere şart-ı vefâ mıdür

Çeviri:
Ey kin güden kişiler! Velî (Hazret-i Ali) ile Nebî'nin (Hazret-i Muhammed) öptüğü teri sel gibi kan içinde bırakmak doğru mudur? Hazret-i Peygamber soyu ile ilişkileri koparmak, "Biz Hazret-i Muhammed'in ümmetiyiz" diyenlerin vefâlı bir davranışı mıdır?

Medh-i Hüseyn ü vasf-ı Hasan kılsalar taleb
Hatm-i kelâm idüp kılalum muhtasar sözi
Ol iki, ber-güzîde-i devr-i zamânedür
İki cihan penâhı, cihânın iki gözi

Çeviri:
"Hazret-i Hasan ile Hüseyin'i övüp, niteliklerini anlatın" deseler, sözü uzatmadan özetle söyleyelim ki, onlar, zamanın en seçkin iki kişisidir; iki cihan da da sığınılacak kimselerdir; âlemin iki gözlüdürler.

Ey hoş ol der-gâh-ı arş-âsâ-yı âlî-kadr kim
Hâk-i pâkinden meşâmm-ı cân alur bihişt
Habbezâ ol merkad-i şeref ki hâk-i pâkinün
Teşne-i cüllâb-ı vaslıdür leb-i cûy-i bihişt

Çeviri:
Arş'a benzeyen o değerli dergah ne güzeldir! Cennet, o yerin temiz toprağından can kokusu alır. Ne mutlu o şerefli türbeye ki, kutsal toprağı, susuz olanlar için cennet ırmağının kıyası gibidir!

Zulm tohmın ekdi bâğ-ı mülke devr-i rûzgâr
Cevr resmin kıldı devrân-ı sitem-ger âşkâr
Râyet-i ikbâlini kıldı Yezîd'ün ser-bülend
Çekdi âl-i Mustafâ kasdına tîğ-i âb-dâr
Bu hatâdan tâ ebed çekmez mi yâ Rab infi'âl
Bu cefâdan rûz-i haşr olmaz mı yâ Rab şerm-sâr

Çeviri:
Zaman, ülke bağına zülum tohumunu ekti. Zâlim devrân, cefasını açıkça gösterdi de, Yezid'in ikbal sancağını yüceltip, Hazret-i Muhammed Mustafa'nın soyuna keskin kılıç çekti. Ey Tanrım! Bu yanılgıdan ötürü, devrân, sonsuza dek üzülmez mi? Allahım! Ettiği cefadan dolayı, zaman ceza günü utanmaz mı?

Âkıl oldur kim kazâ-yı emre fursat var iken
Hüsn-i encâmın esîr-i dâm-ı te'hîr itmeye
Her işin tedbîr-i encâmında ihmâl itmeyüp
Kend'üzin mecrûh-i tîg-i terk ü taksîr itmeye

Çeviri:
Akıllı kişi, henüz fırsat varken, gecikmeden davranıp, kötü sonla karşılaşmaktan kurtulur; her işin önemini anmayı unutmaz, kendini ihmâl kılıcıyla yaralamaz.

Hâşe li'llâh kim melek fermân-ber-i şeytân ola
Ehl-i ismet tâbî'i âlûde-i isyân ola
Kande câ'izdür bu kim vîrân olup bünyâd-ı şer'
Ehl-i îmân olmayan mü'minlere sultân ola

Çeviri:
Tanrı göstermesin, bir melek şeytandan buyruk alır mı?! İsmet erleri, isyana karışır mı?! Şerîat binası temellerinin yıkılıp da, inançsız bir kişinin, inanç erlerine sultan olduğu nerede görülmüştür?!

Gül-i bûstân-ı vefâdur Hüseyn
Dür-i dürc-i sıdk u safadur Hüseyn
Ciger-gûşe-i Hazret-i Fâtıma
Sürûr-i dil-i Mustafâ'dur Hüseyn

Çeviri:
Hüseyin, vefa bostanının gülü; sadakat ve arılık kutusunun incisi; Hazret-i Fâtıma'nın ciğer köşesi; Hazret-i Muhammed'in gönlünün sevincidir.

Muhibb-i hânedânun hâtır-ı pâkinde kîn olmaz
Havâ-yı nefsden bünyâd-ı îmânı halel bulmaz

Çeviri:
Hazret-i Peygamber âilesini seven bir insanın temiz düşüncesinde kine yer yoktur; o kişinin inanç temeli, geçici isteklerinden ötürü zarar görmez.

Hûn-i âl-i Mustafâ tökmez Müselmânam diyen
Kasd-ı Ehl-i Beyt kılmaz ehl-i îmânam diyen
Âdet itmez kendüye âl-i Muhammed buğzını
Rûz-i mahşer tâlib-i Tevfik-i gufrânum diyen

Çeviri:
"Ben Müslümanım" diyen kişi, Hazret-i Peygamber soyundan olanların kanını dökmez. "Ben inançlıyım" diyen insan, Ehl-i Beyt'e kötülük etmez. Mahşer günü bağışlanmayı dileyen kişi, Hazret-i Muhammed'in âilesine düşman olmayı alışkanlık edinmez.

Hâşâ ki mülk-i dünyâ içün terk-i dîn idem
Âl-i Rasûl'i küşte-i şemşîr kîn idem
Hâşâ ki câh ü devlet-i bî-itibâr içün
Şâd eyleyüb Yezîd'i Hüseyn'i hazîn idem

Çeviri:
Tanrı göstermesin, dünya mülkü için dinimden vazgeçip, Hazret-i Peygamber soyunu kin kılıcıyla nasıl öldürürüm?! Anlamsız bir yücelik ve ikbâl uğruna, Yezîd'i mutlu edip, Hüseyin'i nasıl üzerim?!

Çıksun ol göz ki sana eyleye kahr ile nigâh
Yansun ol dil ki senün buğzunadür menzil-gâh
Sınsun ol el ki senün sıdk ile tutmaz etegün
Yetmesün kâmına her kim ki sanadur bed-hâh

Çeviri:

Sana kahr ile bakan göz, çıksın. Sana kötülük isteyen yürek, tutuşup yansın. Sadakatle eteğini tutmayan el, kırılsın da, yok olsun. Sana düşmanlık eden kişi, dileğine ermesin, mutlu olmasın!

Şah olan fitne-i bed-hâhdan olmaz gâfil
Şîr olan hîle-i rûbâhdan olmaz gafil
Sâlik-i râh-ı hıred hazm tarîkın gözler
Reh-güzârunda olan çâhdan olmaz gâfil

Çeviri:

Şah olan kişi, kötülük düşünen insanın fitnesinden habersiz kalmaz. Aslan olan, tilkinin kurnazlığını öğrenir, bilir. Akıl yolunda yürüyen kişi, tedbirli davranır; yolunun üstündeki kuyudan habersiz olmaz.

Es-Selâm ey âsitânun reşk-i Firdevs-i berîn
Hâk-rûb-i der-gehin müjgân-ı çeşm-i hûr-i în
Es-Selâm ey hâdim-i der-gâh-i kadrün Cebre'îl
Midhatün Kur'ân ü medâhun İlâhe'l-âlemîn
Yâ Rasûl-Allâh benem kâm-ı dil-i Zehrâ Hüseyn
Yüz sürüpder-gâhuna geldim dil-efgâr ü hazin
Ol benem kim ümmetin hıfzını emr itdün bana
Ol benem kim genc-i esâra beni itdün emîn
Ümmet-i zâlim bana izhâr-ı bî-dâd itdiler
Bî-kesem bî-çâreem sensin bana ancak mu'în

Çeviri:

Sana selam olsun ey eşiğini yüce cennetinin kıskandığı kişi! Hûrilerin gözünün kirpiği, senin kapının tozunu alan süpürgedir. Sana selâm olsun ey Cebrail'in, senin değerli kapında hizmetkâr olduğu kişi! Kur'an-ı Kerim de, âlemlerin Rabbi olan ulu Tanrı da seni över. Ey Tanrı'nın Elçisi! Ben, Zehra'nın gönlünün sevinci

olan Hüseyin'im; yüreğim yaralı, üzüntülü bir halde kapına yüz sürmeye geldim. Ümmetin korunması için görevlendirdiğin kişi, benim; sırlar hazinesini de yine bana emanet ettin. Ne yazık ki, zâlim ümmet, bana haksızlık etti şimdi. Kimsesiz ve çaresizim; bana ancak sen yardımcı olabilirsin.

Geldi ol dem kim senin kanınla rengîn ola hak
İdeler zulm ile sen mazlûmı zâlimler helâk
Geldi ol dem kim seni bî-derdler katl ideler
Olasen mülhak bana zâr ü hazîn ü derd-nâk

Çeviri:
Senin kanınla toprağın kızıla boyanacağı zaman gelip çattı. Zâlimlerin, sen mazlûmu yok etmelerinin vakti yaklaştı. Hâinler seni öldürecekler; sen de üzüntülü, perişan ve kederli bir halde bana kavuşacaksın.

Melûl oldum cihân-ı bî-vefâdan
Dutıldı gönlüm ol mihnet serâdan
N'ola kat' itsen andan irtibâtum
Götürsen ol güzer-gehden bisâtum
Du'â kılsa ki lutf-i Hazret-i Hak
Bana göstermeye dünyâyı mutlak

Çeviri:
Usandım artık vefasız cihandan; o mihnet sarayından bıktım; onunla ilişkimi kessen, o gelip geçici yerden beni alıp götürsen, ne olur! Ulu Rabbime duâ etsen de, lutfedip bana dünyayı bir daha göstermese!

El-Vidâ' ey serv-i gül-zâr-ı imâmet el-vidâ'
El-Vidâ'ey şem'i bezm-i istikamet el-vidâ'
El-Vidâ ey zehr te'sîriyle rengün sebz-fâm
El-Vidâ' ey sebze-i bağ-i velâyet el-vidâ

Çeviri:
Elvedâ ey imamlık bahçesinin servi ağacı! Elvedâ ey doğruluk meclisinin mumu! Elvedâ ey etkili ağuyla rengi yemyeşil olan kişi! Ey velîlik bağışının yeşilliği, elvedâ!

Yüklendi bâr-hâne çekildi katârlar
Eflâka çıktı rûy-i zemînden gubârlar
Âsâr-ı na'l-i sümm-i semend-i sipâhdan
Nakş-ı mecerre kıldı ayân reh-güzârlar

Çeviri:
Yük hayvanları eşya ile yüklendi; yeryüzündeki tozlar, göklere yükseldi. Askerlerin atlarının tırnaklarında bulunan nalların iziyle yollar, Samanyolu gibi süslendi.

Cevr-i ağyara sabr eylemeyen
Bulmaz ehlîyet-i takarrüb-i Yâr
Ser-be-ser hârdur gül etrâfı
Sengdür la'l ma'denine hisâr

Çeviri:
Başkalarının ettiği eziyete katlanmayan kişi, Yâr'e yaklaşacak güce erişemez. Gülün çevresi dikenle doludur; la'l madenine taş, hisar olur.

Merhabâ ey nûr-i rûyundan münevver kâ'inât
Cevher-i zât-ı şerîfün câmi'-i hüsn-i sıfât
Merhabâ ey vâris-i ilm-i Rasûl-i Hâşimî
Muktedâ-yı ehl-i îmân hâdi-i râh-i necât

Çeviri:
Merhaba ey yüzünün ışığıyla evreni aydınlatıp, kutsal özünde bütün güzel nitelikleri toplayan kişi! Merhaba ey Hazret-i Muhammed'in biliminin vârisi! Sana selâm olsun ey inanç erlerinin önderi, kurtuluş yolunu gösteren insan!

Merhabâ ey mesned-ârâ-yı serîr-i izz ü câh
Merhabâ ey şâh-ı kudsî-mülk ü rûhânî-sipâh
Merhabâ ey arsa-i îmâna ahkâmun revân
Merhabâ ey havza-i İslâma ikbâlün penâh
Kıble-gâh-ı Ka'be dîdâr-ı şerîfündür senin
Gerçi hâk-i Ka'be'dür ehl-i cihâna kıble-gâh

Çeviri:
Merhaba ey kıymet ve ululuk tahtını süsleyip, rûhânî ordunun bulunduğu ülkenin kutsal şahı olan kişi! Merhaba ey inanç alanında hükümleri geçerli olup, İslâm yurdunu ikbâli ile koruyan, kollayan insan! Dünyadaki bütün insanların kıblesi, Ka'be'dir; fakat, Ka'be'nin kıblesi de, senin şerefli yüzündür.

Vaktdür kim sebze-zâr-ı huşk-sâl-i fürkati
Reşha-i lutfiyle sîr-âb ide ebr-i nev-bahâr
Vaktdür kim pertev-i hûrşîd-i âlem-tâbdan
Zümre-i ahbâba pür-nûr ola çeşm-i intizâr

Çeviri:
İlkbahar bulutunun, lütuf damlalarıyla, ayrılığın kurak geçen yılının bostanını sulamasının zamanı geldi; bütün âlemi aydınlatan güneş ışınlarının, dostların yollarda kalan gözlerine ışık vermesinin vaktidir şimdi.

Ey görenler ânı teşrîfümden olman nâ-ümîd
Kim bahâr-ı âlem-ârâdür gül-i sîr-âb men
Ey gören ânı! Buna ümmîd-vâr olsan n'ola
Subhdur ol sâdık u hûrşîd-i âlem-tâb men

Çeviri:
Ey onu görenler! Gelişimden umudu kesmeyin; çünkü o, yeni açan gülümün, dünyaya sevinç verip âlemi süsleyen baharıdır. Onu gören kişi, benim için umutlansın ne olur! Zira o sâdık insan, cihânı aydınlatan güneşimin sabahıdır.

Tûfân-ı fitne kopdı gelün garka olmadın
Raht-ı salâhımuz çekelim bir kenâreye
Oldukça hüsn-i akl ile tedbîre ihtimâl
Dil şîşesini urmayalum seng-i hâreye

Çeviri:
Fitne tûfânı koptu; boğulmadan gelin gidelim buradan; bir kıyıya çekilelim de, belâdan kurtulalım. Aklın yardımıyla önlem alma ihtimâli bulunduğu sürece, gönül şişesini sert taşa vurup kırmayalım.

Ey cemâlün matla'-ı hûrşîd-i ikbâlüm benüm
Gün yüzündendür mübârek muttasıl fâlum benüm
Devlet-i zevk-ı visâlindür beni hoş-hâl iden
Bilmezem senden cüdâ düşsem n'olur hâlüm benüm

Çeviri:
Güzel yüzü, ikbâl güneşimin doğduğu yer olan en üstün kişi! İstikbalim, senin kutlu yüzüne bağlıdır. Sana kavuşmak, seninle birlikte olmak, benim için en büyük mutluluktur; senden ayrı düşsem, halim ne olur bilmiyorum.

Ey gönül âh eyle kim âh eylemek hengâmıdur
Ey gözüm kan ağla kim kan ağlamak eyyâmıdur
Ayrılur benden bugün hâlim perîşân eyleyüp
Ol ki göz nûrı gönül matlûbı cân ârâmıdur

Çeviri:
Ey gönül! İnle, yakın dur; zira şimdi yakınma zamanıdır. Ey gözüm! Kan ağla, çünkü kan ağlanacak günlerdir. Gözümün ışığı, yüreğimin sevinci, ruhuma huzur veren kişi, bugün benden ayrılıyor.

Çarh her fitne kim ister kıla âlemde ayân
Eshel-i vech ile esbâbına encâm virür
Salub ol fitne binasınun esâsın evvel
Rûzgâr ile ana sûret-i itmâm virür

Çeviri:
Felek, dünyada bir fitne ortaya çıkarmak istediği zaman, o fitneni meydana gelebilmesi için gerekli olan sebebleri de kolayca yaratır; ilk önce, fitne binasının temellerini atar, daha sonra o yapıya son biçimini verir.

MUSLİM-İ AKÎL'İN ŞEHÎD OLUŞUNU BİLDİRİR

Şâh-ı eyvân-ı risâlet mâh-i gerdûn-i vefâ
Ma'den-i ihsân ü re'fet menba'-ı sıdk u safâ
Hâzin-i genc-i şerî'at mazhar-ı esrâr-ı dîn
Serv-i gül-zâr-ı nübüvvet dürr-i dîn

Çeviri:

Peygamberlik alanının şahı, vefa göklerinin dolunayı; şefkat ve lütuf madeni, bağlılık ve arılık kaynağı; din sırlarını bilen, şeriat hazinesinin koruyucusu; nebîlik bahçesinin servi ağacı, seçkinlik kutusunun incisi.

Her temannâ kılsan ey ârif belâdan iste kim
Her belâ zımmında bin ihsânmukarrerdür sana
İtmek olmaz bî-belâ idrâk-i neyl-i her murâd
Ger belâ çeksen murâd-ı dil müyesserdür sana

Çeviri:

Ey ârif! Bir dilekte bulunacağın zaman, belâ iste; zira her belânın içinde senin için bin lütuf vardır. Sıkıntı çekmeden, amacına ulaşmanın bir anlamı olmaz; belâya uğrarsan, kolayca muradına erebilirsin.

Âşık oldur kim cefâ tîginden ikrâh itmeye
Zerre zerre kılsalar a'zâsını âh itmeye
Kan içe sabr eyleye her dem figân ü âh idüp
Derd-i ışk-ı yârdan agyârı âgâh itmeye

Çeviri:

Âşık, cefa kılıcından tiksinmeyen, bütün uzuvlarını paramparça etseler bile inlemeyen, kan içen, sabredip katlanan, sevgilisine duyduğu aşkın sıkıntısını yabancılara bilidirmeyen kişidir.

Âşık oldur kim belâ zevkını idrâk eyleye
Işk derdi dem-be-dem gönlin ferah-nâk-eyleye

Çeviri:

Âşık, belânın verdiği tadı bilen, aşk derdiyle mutlu olan kişidir.

Da'vâ-yı mahabbet itmek âsân olmaz
Cem' olmaz eger gönül perîşân olmaz
Âşık gam odına yanmasa şem'-sıfat
Makbûl-i harîm-i vasl-ı cânân olmaz

Çeviri:
Sevgi davasında bulunmak kolay değildir; gönül perişan olmadığı sürece, birleşme de olmaz. Âşık, tasa ateşinde mum gibi yanmazsa, sevgilisinin kavuşma harîmine kabul edilemez.

Hızr'dür bu tıfl yâ İlyâs yâ âb-ı hayât
Kim yürür tenhâ bulur ânı gören gamdan necât

Çeviri:
Bu çocuk Hızır mı, İlyas mı, yoksa âb-ı hayat mıdır? O, yalnız yürür; onu gören kişi, tasadan kurtulur.

Biz bakâ mülkinün istiklâl ile sultânıyuz
Ma'nâ ile bâkîyiz sûretde gerçi fânîyüz

Çeviri:
Biz, sonsuzluk yurdunun bağımsız sultanıyız; görünüşte geçici isek de, mânevî bakımdan kalıcıyız.

Kâbil-i feyz-i belâ şâyeste-i der-gâh olur
Hîç şek yok kim belâ mahsûs-i ehli'llâh olur

Çeviri:
Belânın feyzini elde eden kişi, Tanrı katına ulaşır; hiç kuşku yok ki, felâket, gönül erlerinin, Tanrı yolunda olan insanların başına gelir.

Âh-ı berk âsâ'yla bir ebr-i âteş-bâr idi
Reh-güzârı eşk-i âl'ından kamu gül-zâr idi
Reh-bei gözyaşı kûs-i rıhleti savt ü figân
Tûşesi gam hem-demi dâğ-ı dil-i efgâr idi
Çeşmi pür-hûn eşki gül-gûn gönli mahzûn kaddi ham
Gussadan her gün perîşân her gice bîmâr idi

Çeviri:
Şimşeği andıran inişiyle ateş yağdıran bir bulut gibiydi; geçtiği yol döktüğü kanlı gözyaşlarının etkisiyle tamamen bir gül bahçesine dönüşmüştü. Kılavuzu gözyaşı, göç davulu ise çığlıktı. Azığı gam, yol arkadaşı yaralı yüreğiydi. Gözü kanlı yaşlarla

doluydu; gönlü yaslı, beli büküktü. Tasadan ötürü her gün perişan, her gece hastaydı.

Hâr-ı dîvâr-ı riyâz-ı mülk ü millet hıfz içün
Nevk-i tîg-i âb-dâr-ı hâkim-i hûn-rîz olur
Hükm mıkdârınca hâkimde siyâset hem gerek
Nice kim iftâtı her fi'lün fesâd-engîz olur

Çeviri:
Bahçelerin duvarlarına dikeni, ülkenin ve milletin korunması için, kan dökücü bir hakimin keskin kılıcının ucu oluverir. Hakim buyruk verdiği gibi iyi bir yönetici de olmalı; yoksa, her işde aşırıya kaçar da zulmederse, bunun sonucunda tepki olarak karışıklık baş gösterir.

El-Minnetu lî'llâh ki murad oldı müyesser
Şâd eyledi âşıklarını vasl ile dil-ber
Tebdîl olınup rûz-i visâle şeb-i hicrân
Hûrşîd çıkup eyledi âfâkı münevver

Çeviri:
Tanrı ya şükür ki, dilek gerçekleşti; sevgili, vuslat ile âşıklarını mutlu etti. Ayrılık gecesi, kavuşma gününe dönüştü de, güneş doğup her yeri aydınlattı.

Âkıl oldur ki itdügi amelün
Fikr ide ibtidâda encâmın
O degül kim te'emmül eylemeyüp
Geçüre gaflet ile ayyâmın

Çeviri:
Akıllı kişi, davranışlarının sonunun nereye varacağını daha işin başında düşünür. Düşünmeyip günlerini gaflet içinde geçiren insan, akıllı değil.

Gerdenümden kerem it silsile-i kaydı götür
İltifât eyle beni menzil-i maksûda yetür

Çeviri:
Kerem et de, beni sıkıntıdan kurtar; iltifat et, beni amacıma ulaştır!

Ey besâ sıdk kim zarar yetürür
Kâyile mihnet ü belâ getürür

Çeviri:
Sadakatin fazlası, zarar verir; doğru insana sıkıntı, belâ getirir.

Kıldı cellâd-ı felek hûn-rîzlik bünyâdını
İtdi zâhir devr-i zâlim âdet-i mu'tâdını
Bâğ-bân-ı dehr açup hûn-i ciger ser-çeşmesin
Kanla sîr-âb kıldı gül-şen-i bî-dâdını

Çeviri:
Felek celladı, kan dökücülüğünün temelini attı; acımasız devrân, bilinen geleneği uyguladı. Dünya bahçevanı, kanlı ciğer pınarını açtı da, adaletsizliğin gül bahçesini kanla suladı.

Efser-i râyet oldı gerdûn-sây
Çıktı çarh-ı berîne nâle-i nây
Kûs feryâdı oldı âlem-gîr
Müjde-i mevt virdi savt-ı nefîr
Komayup yerde na'l-i rahş defîn
Arsa-i mahşer oldı rû-yi zemîn
Bes ki toprağa çarh-ı kec-reftâr
Halkun âb-ı hayâtı itdi nisâr
İçüp eczâ-yı hâk ab-ı hayât
Dirilüp oldı kâbil-i harekât
Yiryüzinden kopup Sühâ mânend
Eyledi meyl-i âsmân-i bülend
Zulemât itdi rezm-gâhı gubâr
Ol şeb-i târa şem'-i bezm-efrûz
Oldı nevk sinân-ı âlem-sûz

Çeviri:
Gökyüzü, sanki sancağının tacı oldu, ney sesleri, göklerin en yüksek katına ulaştı. Davul gümbürtüsü cihanı kapladı da, nefîr sesi ölüm muştusunu verdi. At nalları, yerde gömülü bir nesne bırakmadı; yeryüzü mahşere dönüştü. Acımasız felek, toprağa insanların ab-ı hayatı olan kanını döktü; toprağın her bir zerresi de o ab-ı hayatı içerek dirilip kımıldanmaya başladı; yeryüzünden kopup, Sühâ yıldızı gibi gökyüzüne yöneldi. Savaş alanından yükselen tozlar, her yeri karanlığa boğdu;

gündüz, birdenbire karanlık geceye dönüştü. O karanlık gecede, âlemi yakan mızrağın ucu, toplantıyı aydınlatan mum oldu.

Dönerdi geh yemîn ü geh yesâra
Salurdı lerze hasm-ı bî-karâra
Dem-â-dem rezm bâzârın idüp tîz
Tökerdi kan çalardı tîg-i hûn-rîz
Ururdı Haydar-ı Kerrâr'dan dem
Ânın remzinde bir Zâl idi Rüstem

Çeviri:

Bazen sağa, bazen da sola dönerek, şaşkın düşmanın yüreğine korku salıyordu. Her zaman savaşı kızıştırıp kılıç çalıyor, kan döküyordu. Haydar-ı Kerâr'ı andırıyor, Zâl gibi, Rustem gibi savaşıyordu.

Ra'd ü berk ile bu sahrâ'ya teveccüh kılmış
Merg bârânını yağdırmağa bir tîre sehâb
Kopun ey gam-zedeler seyl güzer-gâhından
Gitmeden suya ferâgat evi mânend-i habâb

Çeviri:

Bir kara bulut, şimşeği ve yıldırımıyla ölüm yağmurunu yağdırmak üzere bu çöle yönelmiş; ey tasalı insanlar! Huzur dolu evleriniz hava kabarcıkları gibi suyun üstünde yütüp gitmeden, selin geçeceği yoldan kaçıp kurtulun!

Perde-i setri nesîm subh ber-bâd eyledi
Fitneyi bidâr idüp bi-dâdı bünyâd eyledi

Çeviri:

Sabah yeli, evlerinin perdesini kaldırdı; fitneyi uyandırdı da, adaletsizliğin temelini attı.

Ey hoş ol kim nakd-ı cân bezlinde ihmâl itmedi
Raht ü bahtın kayd-ı mülk ü mâlı pâ-mâl itmedi
Hak yolunda tutmadı hâr-ı ta'alluk dâmenin
Pây-bendi mülk olup endîşe-i mâl itmedi

Çeviri:
Ne mutlu o insana ki, canını vermekten kaçınmadı da, kendini alçaltmadı! Hiçbir zaman Tanrı yolundan ayrılmadı; mülkü kendisine ayak bağı edip, mal için tasalanmadı.

Ol nihâl-i nev-resi sındurdı devrân ey dirîg
Kıldı ol genci felek hâk içre pinhân ey dirîg
Lem'a-i ruhsârı hûrşîd-i cihân-efrûz iken
Eyledi pinhân sebâb-ı gerd-i hırmân ey dirîg

Çeviri:
Ne yazık ki, devrân, yeni yetişen fidanı kuruttu! Felek, o hazineyi toprağın altında sakladı. Işık veren yüzü, cihanı aydınlatan bir güneş gibiyken, ne yazık ki, umutsuzluk tozlarının bulutu, o güneşi gizledi.

Fitne deryâsı yine mevc urdı tuğyân eyledi
Emn mülkin garka-i seylâb-ı tûfân eyledi
Nev-bahâr-ı fitneden açıldı âfet güleri
Seyl-i hûn her yan alem servin hırâmân eyledi
Safha-i tasvîrde her gûşe nakkâş-ı ecel
Sûret-i bî-cânı zîb-i levh-i meydân eyledi
Arsa-i heycâ'da düşdükçe mübariz küştesi
Bâd-pâ na'li lahid harf itdi pinhân eyledi
Kopdı bir gavgâ kim zahm-ı nâvek-i bî-dâd ü tîg
Çokların ol rezm azminden peşîmân eyledi

Çeviri:
Fitne denizi yine dalgalandı, çoşmaya başladı; tufan koptu da, güven yurdunu sel aldı. Fitnenin ilkbaharında âfet gülleri açıldı; kan seli, servi ağaçlarını bayrak gibi dalgalandırarak yürüttü. Ecel ressamı, resim sayfasına çizdiği cansız insan resimleriyle her yanı süsledi. Cenk meydanında bir savaşçı ölüp yere düşünce, atların nalları, bir mezar açarak, onu gömüp gizledi. Öyle bir savaş oldu ki, acımasız ok ve kılıçların açtığı yaradan ötürü birçok kişi, bu savaşa girdiği için pişman oldu.
Ey felek, bir gün bile dilediğim gibi hareket etmedin; bana çok dert verdin, ama bir derdime dahi derman vermedin; senin yüzünden dostlarım bir yerde toplanamadı, zira sevdiğim insanlar nerede bir araya geldilerse, onları perişan ettin.

Dutıldı âftâb-ı evc-i devlet
Zamâne tîre vü târ olmasun mı
Ayaktan düştü serv-i gül-şen-i dîn
Anunçün dîde hûn-bâr olmasun mı

Çeviri:

Devlet göklerinin güneşi tutuldu; dünya tamamen kararmasın mı din bahçesinin servi ağacı, yere yıkıldı, onun için göz ağlamasın mı?

Buk'a-i Bathâ'ya bir lutf eyleyüp var eyle sabâ
Kıl Hüseyn'i hâl-i zârumdan haber-dâr ey sabâ
Gör beni gönlünde yüzbin derd-i dil üstümde tîğ
Nice kim gördün ana şerh eyle zinhâr ey sabâ
Cehd kıl men' eyle ol mazlûmı meyl-i Kûfe'den
Öp ayağın çizginüp başına yalvar ey sabâ
Ben hod oldum mübtelâ-yi mihnet-i a'dâ-yi dîn
Olmasun bu mihnete ol hem giriftâr ey sabâ

Çeviri:

Ey sabâ! Lutfedip Mekke toprağına bir uğra da, perişan halimi Hüseyin'e bildir. Bak bana, içimde binlerce sıkıntı başımda dert var; nasıl gördünse, beni öyle anlat ey sabâ!... Uğraş, çaba göster de, Hazret-i Hüseyin'in Kûfe'ye gelmesini engelle; ayağını öp başına koy, yalvar da, onu bu yoldan alıkoy! Ey sabâ! Ben, din düşmanlarının ettiği eziyetle karşılaştım; o da benim gibi sıkıntılarla karşılaşmasın…

Âh kim râyet-i İslâm nigûn-sâr oldı
Gün batup dîde ahbâb'a cihân târ oldı
Güher-i feyz-i şehâdet ele girmez âsân
Nakd-ı cân virdi ana kim ki harîdâr oldı

Çeviri:

Ne yazık ki, İslamın sancağı yere düştü! Gün battı da, dostlar karanlıkta kaldı. Şehidlik feyzinin değerli taşı, kolayca ele geçmez; onu elde etmek isteyen kişi, canını verdi.

Ferahdan güller açıldı riyâz-ı Şâm'a ol dem kim
Tökildi her taraf toprağına mazlûmlar kanı
Ser-i hûnîn asıldı her taraf dervâze-i Şam'a
Bezendi tügme-i la'l ile ol şehrin girîbânı

Çeviri:

Bütün topraklara mazlumların kanı döküldüğü ân, sevinçten Şam bahçelerinde güller açıldı. Şam kapılarına kanlı baslar asıldı da, kentin yakası la'l düğmeyle bezendi.

Belâ seyli sebât ü sabr bünyâdın harâb itdi
Sitem berkı mahabbet ehlinin bağrın kebâb itdi
Bırakmışdı kazâ bu kişivere bir dürc-i pür-gevher
Zamâne sındurup ol dürci kasd-ı dürr-i nâb itdi

Çeviri:

Belâ seli, karar ve dayanma temelini yıktı. Zulüm şimşeği, sevgi erlerinin bağrını yaktı. Kazâ, bu ülkeye mücevherle dolu bir kutu bırakmıştı; fakat felek, o kutuyu kırıp, o güzel inciyi almak istedi.

Âgâz-ı ömr ü mevsim-i ayş ü neşât iken
Çarh-ı sitem-ger itdi bizi mübtelâ-yı bîm
Ahvâlimüz n'olur n'idelim kande varalum
Hem tıfl ü hem garîb ü hem âvâre hem yetîm

Çeviri:

Henüz ömrün başlangıcı, sevinç mevsimi iken, acımasız felek, yüreğimize korku saldı. Durumumuz ne olacak, ne yapalım, nereye gidelim? Hem çocuk, hem kimsesiz, hem âvâre, hem de yetimiz.

Derdâ ki bezm-gâh-ı velâyetde bî-sebeb
Sındurdı iki şem'-i münîri fenâ yeli
Vâ hasretâ ki bâğ-ı sa'âdetde bî-güneh
Sındurdı iki nahl-i latîfi cefâ eli

Çeviri:

Ne yazık ki, yokluk yeli, velîliğin eğlence yerinde, ortada bir sebep yokken, ışık veren iki mumu söndürdü! Cefa eli, suçsuz yere, mutluluk bağının iki hurma ağacını kırdı.

Ol iki gevher-i hızâne-i dîn
Ol iki serv-i cûy-bâr-i yakîn
Dutdılar ma'den-i bakâda makâm

Kıldılar cânib-i bihişte hırâm
Nazar-ı halkdan olup mestûr
Oldılar dürr-i gûş-vâre-i hûr
Ya Rab onlara vefâsında
Ol velî-zâdelere azâsında
Kim ki bir katre âb-ı çeşm töker
Kim ki bir ah-ı derd-nâk çeker
Vâsıl-ı ecr-i bî-hisâb eyle
Amelin kâbil-i sevâb eyle

Çeviri:

Din hazinesinin o iki incisi, yakîn ırmağının o iki servi ağacı, cennete doğru gitti de, sonsuzluk evrenine yerleşti. İnsanların gözünden yitip, hûrilerin küpelerine inci oldular. Ey ulu Tanrım! Onlar için bir damla gözyaşı dökerek yürekten ağlayıp inleyenleri ödüllendir.

HAZRET-İ İMAM HÜSEYİN'İN MEKKE'DEN KERBELÂ'YA GİTTİĞİNİ BİLDİRİR

Sehl sanman Kerbelâ gavgâsın ey ehl-i hıred
Arsa-i bî-dâd ü meydân-ı belâdur Kerbelâ
Sorsalar kim kangı menzildür mesâ'ib mecma'ı
Ün virür kasr-ı felek kim Kerbelâ'dur Kerbelâ

Çeviri:

Ey akıl erleri! Kerbelâ savaşının basit olduğunu sanmayın; Kerbelâ, adaletsizlik alanı, belâ meydanıdır. "Musibetlerin toplandığı yer neresidir?" diye sorsalar, feleğin köşkünden, "Kerbelâ'dır, Kerbelâ!" sesi gelir.

Ger belâ-yı Kerbelâ ol Şâh kadrin arturup
Halkdan mümtâz ana virdü ulüvv-i iktidâr
Kerbelâ hem ol Şeh-i ma'sûmdan rif'at bulup
Halka olmış kadr ile manzûr-ı ayn-i i'tibâr

Çeviri:

Kerbelâ musibeti, Hazret-i Hüseyin'in değerini daha da artırdı; onu diğer insanlardan ayırdı, o Şah'a yüksek bir makam kazandırdı. Kerbelâ da, o suçsuz Şah'la birlikte yüceldi, halk katında saygı görmeye başladı.

Çeşm'e nisbet dem-be-dem pâkîze-tıynetler gözin
Eşk-bâr eyler melâl-i zikr-i hâk-i Kerbelâ
Ağladursa Kerbelâ toprağı derd ehlin n'ola
Bu mukarrerdür ki dâ'im göz yaşardur tûtiyâ

Çeviri:
Allah'ın yarattığı güzelliklere, temiz huylu insanlara zaman zaman bakın da, üzücü Kerbelâ olayından sözedilince, gözlerinin nasıl yaşardığını görün. Kerbelâ toprağı dert erlerini ağlatırsa, bundan ne çıkar? Sürmenin de her zaman göz yaşarttığı bilinmektedir.

Gel ey resm-i vefâdan dem uran eşk-i revân göster
Mücerred kavle kâni' olma isbât it nişân göster
Dil-i pür-hûn-i sûzânın misâl-i gonca-i lâle
Melâmet hanceriyle çâk kıl dâg-ı nihân göster

Çeviri:
Ey vefânın gerektirdiği davranışlardan sözedip duran kişi! Gel de gözyaşlarını göster. Soyut sözü bırak, isbat eti bir belirti göster! Lâle goncası ile kanla dolu yanık yüreğini, melâmet hançeriyle parçala, içindeki gizli yarışı göster!...

Ey zamîr-i enverün gîtî-nümâ
Âftâb-ı tal'atun mısbâh-ı envâr-ı hüdâ
Azmine nusret mukârin re'yüne hikmet karîn
Emrine tâbi' felek fermânuna kâ'il kazâ

Çeviri:
Nurlu yüreği, dünyayı gösteren ayna; güneş gibi yüzü, doğruluk yolu ışıklarının kandili olan ey mübârek kişi! Azminden ve güzel düşüncelerinden dolayı ulu Rabb'in yardımı da, bilgelik de seninle beraberdir. Felek, senin emrinde; kazâ senin byruğuna tâbidir.

Kande kim eylesem makâm bana
Fitne hem dem belâ mülâzımdur
Harem-i Ka'be'yi belâlarla
Mübtelâ eylemek ne lâzımdır

Çeviri:
Nereyi yurt edinsem, sonun fitne sırdaş, belâ ardaş olur bana, Ka'be'nin haremini de belâya salmaya ne gerek var.

Ağla ey göz kim ten-i bîmâr cândan ayrılur
Cân ile cismüm refîk olmışdı andan ayrılur
Nâle kıl ey dil ki tûtî şekker-istândan çıkup
Bülbül-i zâr-ı belâ-keş bûstândan ayrılur

Çeviri:
Ağla ey döz, zira hasta ten, candan ayrılıyor! Ruhumla bedenim ona yoldaş olmuştu da, ondan kopuyor. Yan ey yürek! Çünkü tûtî, kamışlıktan çıkıyor da, inleyen çileli bülbül, bostandan ayrılıyor.

Kesb-i şehâdet itmege gurbet diyârına
Oldı revâne kâfile-i izz ü ihtişâm
Eşrâf-ı Ehl-i Beyt sefer ihtiyâr idüp
Seyyâr oldı ahter-i gerdûn-i dîn tamâm

Çeviri:
Ululuk ve görkem kâfilesi, şehîdlik şerefine erişebilmek için, yabancı bir ülkeye doğru hareket etti. Ehl-i Beyt'in önde gelenleri, yolculuk etmeye karar verdi dei dîn dünyasının bütün yıldızları gezmeye başladı.

Hâne-i Ka'be urdı gögsine daş
Çâh-i Zemzem akıtdı gözden yaş
Hâk-i pâk-i hazîre-i Bathâ
Zerre zerre şâha oldılar hem-râh
Çıktı çarh-ı berîne gerd-i sipâh

Çeviri:
Ka'be binası, göğsüne taş vurdu; Zemzem kuyusu, gözlerinden yaş akıttı. Bathâ kentinin temiz toprağı, zerre zerre, sabâ yeline benzeyen kula at gibi uçup o şehinşaha yoldaş oldu. Askerlerin ayaklarının altından çıkan tozlar, gökyüzünün en yüksek katına ulaştı.

Ben belâ deryâsında gark olmağa basdum kadem
Gezmesün girdâb-veş çevremde her cânın seven

Ben bakâ deyrinde menzil tutmağa azm eyledüm
Durmasun yanumda mülk ü kasr ü eyvânın seven

Çeviri:
Ben, batıp yok olmak üzere, belâ denizine girdim; canını seven kişi, girdaba benzeyen çevremde dolaşmasın. Sonsuzluk âlemini yurt edinmeye karar verdim; mülkünü, köşkünü, ayvanını seven, yanımda durmasın.

Es-Selâm ey nakş-ı na'l-i merkebün mihrâb-ı dîn
Halka-i fitrâk-i rahş'un rişte-i hablü'l-metîn
Tarh-ı ordu-yi hümâyûnun tırâz-i mehd-i mülk
Nakş-ı çetr-i bâr-gâhun zînet-i rzemin

Çeviri:
Sana selam olsun ey bineğinin nalı'ndaki süs, dinin mihrâbı; yürek atının terkesinin kayışı, İslâmın sağlam ipi; kutlu ordusunun süzeni, mülk beşiğinin süsü; çadırının içinde kurulan davanın nakşı, yeryüzünün zineti olan kişi!...

Geldi ol dem ki kılam cânumı cânâna fedâ
Eyleyem arz-ı mahabbet kılam izhâr-ı vefâ

Çeviri:
Canımı cânâna feda etmemin, sevgimi belirtmemin, vefâmı açığa vurmanın zamanı geldi.

Zillet ile lezzeti olmaz hayâtun dostlar
Nakd-i cân sarf eyleyüp dünyâda kâm almak gerek
Acz ile dönmek adûdan sehldür himmet dutup
Acz ile önmek adûdan sehldür himmet dutup
Yâ şehîd olmak gerek yâ intikâm almak gerek

Çeviri:
Ey dostlar! Zilletle yaşayarak bu hayatın tadı olmaz; can verip, dünyada kâm almak gerek. Acz içinde düşmandan kaçmak, oldukça kolaydır. Çaba gösterip ya şehîd olmak, ya da öc almak gerek.

Zihî nâ-dan ki şâh-ı mülk-i îmân
Ana arz ide teşrîf-i şehâdet
Tevehhüm eyleyüp tîg-i belâdan
Özünden eyleye selb-i sa'âdet

Çeviri:
Öyle cahil bir insan ki, inanç yurdunun şahı, ona şehîdlik şerefine erişmeyi önerir de, belâ kılıcından korkup, bu mutluluğa kavuşmayı reddeder.

Biz belâdan incinüp bî-dâddan vehm itmenüz
Nakd-ı cânın sarf-ı cânân eyleyen âşıklaruz
Işk meydânında bî-dâd ü beladan dönmeyüp
Râst-rev sâliklerüz sâbit-kalem sâdıklaruz

Çeviri:
Biz, belâdan inincilip adaletsizlikten korkmayız. Cânânın uğrunda canımızı veren âşıklarız. Adaletsizlik ve belâyla karşılaştığımız zaman, aşk alanından dönmeyiz. Doğru yolun yolcularıyız; kararlı, sâdık kişileriz.

Subh kim halkı hâzin-i hikmet
Sırr-ı pnhândan eyledi âgâh
Çarh-ı zâlim-nihâd ü kâfir-kîş
Kıldı but-hânesini âteş-gâh

Çeviri:
Sabah olunca, hikmet hazinesinin görevlisi, saklı sırrı açığa vurdu; zâlim yaradılışlı, acımasız ve kâfir felek ise, puthanesini, ateşe tapanların ibadet ettikleri yere dönüştürdü.

Gâyet-i hiddet virüp sûhân-ı nakş-ı rîg'le
Dehr cellâdı havâ tîg'ını hûn-rîz eyledi
Safha-i sahrâda sûret gösterüp sudan serâb
Teşne tab'ında ta'attuş âteşin tîz eyledi

Çeviri:
Felek celledı, kum tanelerinden yapılan eğe ile, hava kılıcını iyice bileyip keskinleştirdi de, çölde serap gösterip susuzların susuzluk ateşini büyük ölçüde çoğalttı.

Ey sücûd-i der-gehün sermâye-i dünyâ vü dîn
Şemse-i eyvân-i kadrün hılye-i arş-ı berîn
Hâdim-i halvet-serây-i tâ'atin zikri müdâm
"Hazihi cennâtu Adn'in" "Fe'dhulûhâ hâlidîn"
Yâ Emîre'l-Mü'minîn İslâm sendendür dürüst
Yâ emîre'ş-şer' sensün reh-ber-i ehhl-i yakîn
Yetmesün maksûduna her kim sana eylerse kasd
Görmesün râhat yüzin her kim sana bağlarsa kîn

Çeviri:
Ey üstün kişi! Senn kapında secde etmek, dünyanın da, dinin de sermayesidir. Oturduğun değerli yerin süsü, gökyüzünün en yüksek katının zinetidir. Evinde sana hizmet edenin dilinden, "Bu Adn cennetleridir; sonsuza dek kalmak üzere buraya girin!" ayetleri eksik olmaz. Ey insanların önderi! İslâm seninle daha çok mükemelliğe ulaştı. Ey şeriâtin emiri! Bilim erlerinin kılavuzu sensin. Sana kötülük etmek isteyen, dileğine ermesin; sana kin bağlayan, rahat yüzü görmesin!

Sana istersem kim kılam iktidâ
Budur âlem içre hemân niyyetüm
Ki bildüm seni muktedâ bilmesem
Kabûl eylemez Hak benüm tâ'atüm

Çeviri:
Sana uymak istiyorum; dünyadaki dileğim sadece budur. Seni önder olarak bilmezsem, ulu Tanrı, ibadetimi kabul etmez.

Ey hoş ol dem ki nâme-i a'mâl
Gâfili vâkıf-i günâh eyler
Mihak-i imtihân olup zâhir
Nakd-i mağşûşı rû-siyâh eyler

Çeviri:
İşler ile ilgili mektubun, gâfili, günahtan haberdar ettiği o anâ ne mutlu! Denektaşıyla sınanır da, saf, katışıksız olmayanın hilesi ortaya çıkar.

Budur ol menzil ki toprağına kaynar kanumuz
Bundadur zîra mekân-ı cism-i ser-gerdânumuz

Çeviri:
Toprağına kanımızın kaynadığı, çabucak sevip ısındığımız yer, budur; zira şaşkınca dolaşıp duran bedenimizin kalacağı mekân, burasıdır.

Sâye saldı kubbe-i gerdûna çetr-i arş-sây
Yetdi sath-ı hâke kadrinden kemâl-i irtifâ'
Kerbelâ gerdûndı çetr-i Şehîd-i Kerbelâ
Hayme-i hûrşîd idi atnâb ana zerrîn şu'â'

Çeviri:
Arşa benzeyen otağ, dünyaya gölgesini saldı da, o otağın değerinden dolayı, yeryüzü yüceldi, şeref kazandı. Kerbelâ, dünya idi; Kerbelâ Şehîdi'nin çadırı ise, güneşti; o çadırın ipleri de, altın gibi güneş ışınlarıydı.

Kılıp gîsû perîşan hâtırın cem' itme bed-hâhın
Sürûd-i âh ile derd-i dil izhâr itme eşrâra
Açup hûrşîd-i ârız kılma rûşen çeşm-i bed-bîni
Girîbân-çâk idüp cennet kapusın açma küffâra

Çeviri:
Saçların dağıtıp, kötü yüreklileri mutlu etme; türküler söyleyip ağıt yakarak, gönül derdini bozguncülara bildirme; güneş gibi güzel yüzünü açıp, iyi görmeyeceklerin gözüne ışık verme de üstünü başını yırtıp kâfirlere cennet kapısını açma!

Sûret-i keyyîyyet-i eşyâ çeken ressâm-ı sun'
Kâr-gâh-i san'atin mevkûf-i tedbîr eylemez
Vâdî'-i tedbîr ser-gerdânıdür âlem velî
Hîle-i tedbîr selb-i hükm-i takdîr eylemez

Çeviri:
Neslelerin niteliğinin şeklini çizen ressam, sanat atelyesinde, tedbîri elden bırakmaz. Âlem, tedbîr vadisinde şaşkınca dolaşıp durur; fakat, önlem alınıp hileye başvurularak ilahî takdîrin hükmü değiştirilemez.

Tîg-i tevfîk ile ben kat'-ı ta'alluk kılmışam
Çekmezem minnet, olup mâ'il serîr ü efsere
Çün bana maksûd feth-i âlem-i tecrîddür
Âlemi dutmakda gün muhtâc olur mı leşkere

Çeviri:
İlahî yardım kılıcıyla, dünya ile olan her türlü ilişkimi kestim; tahta, taca ilgi duyup da, kimseye boyun eğip yalvarmam. Dileğim manevî âlemî fethetmektir; yeryüzünü ele geçirirken, gün, orduya ihtiyaç duyar mı?!...

Ne sâ'atdür ki gül-zâr-ı belâdan bir gül açılmaz
Ne demdür kim felek bir mübtelâ bağrını kan kılmaz

Çeviri:
Hüseyin b. Ali'nin Kerbelâ'ya geldiğini öğrenen Ubeyd-Allâh-ı Ziyâd, Hazret-i İmam'a şu mektubu gönderdi.

Gör ne câhildür adû kim da'vâ-i İslâm idüp
Devlet-i dünyâ içün âl-i Râsûl eyler helâk
Gör ne gâfildür ana tâbi' olan bed-baht kim
Halkı hoşnûd eyleyüp eyler Hudâ'yı hışm-nâk

Çeviri:
Bak da, düşmanın ne kadar câhil olduğunu gör; İslâm davasına kalkışıp, dünya zenginliği ve mutluluğu için, peygamber'in evlâdını yok etmeye yönelir. O düşmana bağlı olup da onun gibi davranan behbaht ise, ne şaşkındır; halkı memnun edip Tanrı'ya öfkelendirir.

At ölür, don yırtılur Rey mülki eyler intikâl
Lîk tâ mahşer kalur bâkî vebâl-i hûn-i âl

Çeviri:
At ölür, giyecek yırtılır; Rey yurdu da başkalarına kalır. Fakat, Hazret-i Muhammed soyundan olanların kanı dökülürse, bu günâhın etkisi, mahşere kadar sürer.

Aldı teşvîş-i kudûmı râhat ehlinden ferâg
Urdı evzâ'-ı hıyâmı sîne-i sahrâya dâğ

Çeviri:
Onun, ortalığı karıştırmak üzere, kötü amaçlı gelişi, rahmet erlerinden huzuru alıp götürdü; çadırlarının direkleri, çölün göğsünde yara açtı.

Biz belâ meydânına vakf itmişüz cân nakdini
Hâh senden gayrı bu meydâna gelsün hâh sen
Bu ne lâyıkdür sana kim bunca ehl-i zulmden
Olasun kattâl-i evlâd-i Rasûl-Allâh sen

Çeviri:

Biz, belâ alanına canımızı adadık; ister sen gel bu meydana, ister başkası gelsin… Dünyada bunca zâlim kişi varken. Allah'ın Elçisi'nin çocuklarının kâtili olmaya lâyık değilsin sen.

Zâlimi sanma kim murâda yeter
Zulm nünyâdı üntüvâr olmaz
Behre-mend eylemez fesâd ehlin
Mekr nakşına i'tibâr olmaz

Çeviri:

Zalim, hiçbir zaman dileğine kavuşamaz; zulmün tememli sağlam olmaz. Ulu tanrı, kötü yürekli kişileri muradına erdirmez; hile ile yapılan işe önem verilmez.

Her bî-hıred ki fisk u fesâd ile tutdu hû
Olmaz hadîs-i ehl-i hıred kâr-ger ana
Zâtında her şakî ki Zühal gibi nahsdür
Bin Müşterî sa'âdeti itmez eser ana

Çeviri:

Hainlik ve bozukluğu alışkanlık edinen akılsız kişiye, akıl erlerinin sözü işlemez. Zühal gezegeni gibi uğursuz olan şakîlere, müşteri gibi bin gezegenin vereceği mutluluk etki etmez.

Şeh-bâz-ı âşiyân-ı velâyet helâkine
Sahrâ-yı Kerbelâ'da hücûm eylemiş gurâb
Şîr-i şikâr-gâh-ı gazâdan hücûm idüp
Azb-ı Fırât şehdini men' eylemiş kilâb

Çeviri:

Kerbelâ çölünde karga, velîlik yuvasının doğasını yok etmeye yönelmiş, Gazânın av-yerinden aslan, saldırıya geçince, Fırat ırmağının bal gibi tatlı suyunu köpekler tutmuş.

Mehçe-i râyet oldı gerdûn-sây
Arşa çıktdı sadâ-yı nâle-i nây
Saf çeküp leşker-i muhâlif-i dîn
Levh-i hatt-ı gam oldı rû-yi zemîn
Âhir-i rûz gerd-i leşker-i Şâm
Safha-i âsmâna saldı zalâm

Çeviri:
Bayrak direğinin tepesindeki alem, gökyüzünü yaladı. Ney'in iniltili sesi, arşa yükseldi. Dine karşı olan askerler, savaş düzenine girdi de, yeryüzü, üzüntü verici sözlerin yazıldığı bir sayfa gibi oldu. Gün sona ermek üzereyken, Şam ordusunun çıkardığı toz, gökyüzünü karanlığa boğdu.

Pâk itmege erbâb-ı hatâ safhâ-i kalbin
İzhâr-ı kerâmet kılur ehl-i nazar ammâ
Zâlimlere izhâr-ı kerâmet eser itmez
Kılmaz dil-i Fir'avn'ı münevver Yed-i Beyzâ

Çeviri:
Günah erlerinin yüreklerini arındırmak için, gönül erleri, kerâmet gösterir; fakat, gösterilen kerametin, zâlimlere bir yararı olmaz. Yed-i Beyzâ, Firavun'un yüreğini aydınlatmaz.

Ol nesak-bahş-i umûr-i kâr-gâh-i sun' kin
Şehd-i lutfı mihnet-âzîm ü belâ-engîzdür
Cûy-bâr-ı gül-şen-i ihsânı tîg-i âb-dâr
Sebze-i gül-zâr-ı kurbı hancer-i hûn-rîzdür

Çeviri:
Yaradılışın gerçekleştirildiği yerde, yol yordam öğreten ulu Rabb'in lütuf balı, mihnetle, belâ ile doludur; ihsan bağından geçen ırmak, keskin kılıç; yakınlığın gül bahçesinde biten yeşillik ise, kan dökücü hançerdir.

Zihî Sultân-ı müstağnî ki câm-ı iltifâtundan
Nasîb-, ehl-i teslîm ü tevekkül zehr-i kâtildür
Kemâl-i iltifâtı gâyet-i kahrında muzmerdür
Cefâsından teneffür kılmayan lutfuna kâbildür

Çeviri:
Hiçbir nesneye ihtiyacı olmayan yüce Rabb'in iltifat kadehinden, teslim ve tevekkül erlerinin nesibi, öldürücü ağudur; üstün iltifâtı, sonsuz kahrında gizlidir. Ulu Tanrı'nın verdiği cefâdan tiksinmeyen kişi, O'nun lütfuna erişmeyi hakeder.

Ol şeh-i ma'mûre-i endûh-i iklîm-i belâ
Kim diyâr-ı derd ta'mîrinde sarf itmiş hayât
Salmamış vîrâne-i dünyâya zıll-i i'timâd
Açmamış cem'iyyet-i esbâba çeşm-i iltifât

Çeviri:
Bela yurdunun o üstün Şah'ı, hayatı boyunca, dert ülkesinin bayındır olması için çalışmış. Dünya virânesine güven gölgesini salmamış; bu cihanla ilgili bir nesneye başını çevirip de bakmamış.

Geldi ol dem ki fenâ perdisini çâk kılam
Bezm-i vahdetde bakâ lezzetin idrâk kılam

Çeviri:
Yokluk perdesinin yırtmamın, birlik meclisinde kalıcılığın tadını almamın zamanı geldi.

Çıkmadan dest-i tasarrufdan inân-ı ihtiyâr
Fikr idüp mihnetde tedbîr-i necât itmek gerek
Hâdisât-ı dehrden gâfil gerekmez Âdemî
Sûret-i hâline her kim iltifât itmek gerek

Çeviri:
Seçme özgürlüğünü henüz yitirmeden, düşünüp de, sıkıntıdan kurtulmanın yollarını aramalı. Dünyadaki olaylardan, insanın haberi olmalı. Ortaya çıkan durumla ilgilenmek gerekir.

Biz ibtidâ-yı hilkat ü âgâz-ı ömrden
Nezr-i nisârun eylemişü nakd-ı cânımuz
Mümkin degül mülâzemetünden müfârakat
Tâ safha-ı vücûdda vardur nişânumuz

Çeviri:

Yaradılışın başlangıcından, ömrümüzün ilk ânından bu yana, canımızı sana adamışız. Varlık sayfasında bir belirtimiz olduğu sürece, yaşadığımız müddetçe, sana hizmet etmekten ayrılmamız, seninle birlikte olmaktan vazgeçmemiz mümkün değil!

Çün bakâ mülkündedür cem'iyyet-i ehl-i vefâ
Rû-yi-dil ol maksad-ı a'lâya döndürmek gerek
N'eylerüz hayrân ü ser-gerdân kalup himmet dutup
Dâr-ı dünyâdan inân ukbâya döndürmek gerek

Çeviri:

Mademki vefa erleri topluluğu, kalıcılık yurdu olan cennete gidiyor, o halde, o yüce amaca ulaşmak gerek. Perişan ve şaşkınca dolaşıp durarak ne yapabiliriz? Bu dünyadan öbür dünyaya yönelmek gerek.

HAZRET-İ İMAM HÜSEYİN'İN YEZÎD'İN ORDUSU İLE SAVAŞMALARINI BİLDİRİR

HURR'ÜN VE BAZI KİMSELERİN ŞEHÎD OLUŞU

Umûra mertebe-i adldür tavassut-i hâl
Udûl mûcib-i ifrât ü bâ'is-i tefrît
Sebeb budur ki olup adl cevr mağlûbı
Hemîşe fitneden olmaz berî bisât-ı basît

Çeviri:

İşlerin dengeli, düzgün bir biçimde yürütülebilmesi için, işin yürütüldüğü yerde yeterli düzeyde adaletin bulunması gerekir. Adaletten ayrılan doğru yoldan sapan kişi, ifrât ve tefrîte kaçar. Bunun sebebi, ise, adaletin cevre yenilmesidir. Bu basit dünya, hiçbir zaman fitneden arınmaz.

Tabî'at tâlib-i zevk u tarabdur
Tarîk-i akl kânûn-i edebdür
Tabî'atdür mezîd-i rifat ü câh
Murâd-ı akl terk-i mâ siv'allâh

Çeviri:

Tabiat, zevk ve eğlence ister; akıl yolunda ise, edeb kuralları geçerlidir. Tabiat, bu dünyada mevki ve üstünlük sağlar; aklın amacı ise, Allah'tan başka her şeyden vazgeçmektir.

Sûret-i tahrîre gelmez olsa deryâlar midâd
Şerh-i bîdâd ü belâ-yi rezm-gâh-i Kerbelâ
Kerbelâ'da hasr olup âlemde her mihnet ki var
Bend kılmışdür tarîk-ı sabrı Şâh-ı Kerbelâ

Çeviri:

Denizler yazı mürekkebi olsa, Kerbelâ çölünün savaş alanında ortaya çıkan belâyı ve adaletsizliği yazmaya yetmez. Yeryüzünde bulunan bütün mihnet, Kerbelâ'da toplanmış. Kerbelâ Şahı Hazret-i Hüseyin, (sıkıntıya katlanmanın verdiği manevî güçle yücelip) sabır yolunu buyruğu altına almıştır.

Âsmân açmışdı ebvâb-ı melâl
Ahter-i ikbâle yetmişdi vebâl
Fevt olup ser-rişte-i tedbîr-i kâr
Muztarib kalmışdı devr-i rûzgâr
Münfa'il devrân muhâlif devrden
Münzecir âlem müşevveş tavrdan

Çeviri:

Gökyüzü sıkıntı kapılarını açmıştı. Günah ikbâl yıldızına kadar ulaşmıştı. Yapılacak bir şey, alınacak bir önlem kalmamıştı. Zaman, ıztırab içindeydi. Devran devrin muhalefetinden ötürü utanmış; âlem, şaşırtıcı tavırdan dolayı usanmıştı.

El-Vidâ' ey dostlar kim geldi hangâm-ı sefer
Arş pervâzına murg-i rûhum açdı bâl ü per
Yûsuf-i Mısr-ı kabûlem çekmez oldum habs-i ten
Eyledim zindân-i teng-i dehrden kat'-ı nazar
Nice ihmâl eyleyem mülk-i bakâ azminde kim
Şâm-i ömrüm eyledi izhâr-i âsâr-i seher
Muztaribdür şevk-i teşrîfümde Şâh-ı Evliyâ
Muntazırdür lezzet-i dîdâruma Hayru'l-Beşer

Çeviri:

Elvedâ ey dostlar! Yolculuk zamanı geldi. Can kuşum, arş'a doğru uçmak için kanatlarını açtı. Mısır'ı yurt edinen Yûsuf gibiyim; artık ten hapishanesinde kalamam. Dar dünya zindanıyla ilişkimi kestim. Sonsuzluk mülküne gitmeyi neden geciktireyim? Ömrümün akşamı, seher belirtileri göstermeye başladı. Veliler Şahı Hazret-i Ali, benden uzak kaldığı için üzülüyor. İnsanların en hayırlısı Hazret-i Muhammed, beni görmek istiyor.

Derdâ ki reh-güzâr-ı havâdisden uğradı.
Bî-dâd gird-bâdına şem'-i cemâlünüz
Ey ma'den-i tahâret ü ismet Güherleri
Ya Rabb ne ola hâk-i mezelletde hâlünüz

Çeviri:

Ne yazık ki, aydınlık, güzel yüzünüz, olaylar yolunda adaletsizlik kasırgasıyla karşı karşıya geldi. Ey arılık ve ismet madeninin cevherleri! Bu aşağılık toprakta haliniz ne olacak?

Hîç kim yâ Rabb bana mânend mahzûh olmasun
Sûret-i hâli havâdisden diger-gûn olmasun
Bir yana endûh-i gurbet bir yana hicrân-ı dûst
Nice dil pür-ıztırâb-ü dîbe-hûn olmasun

Çeviri:

Ey ulu Rabbim! Hiç kimse benim gibi mahzun olmasın; olayların etkisiyle güç durumda kalmasın! Bir yanda gurbet tasası, bir yanda dosttan ayrı olmanın tasası var; göz nasıl kanlı yaşla dolmasın da, gönül sıkıntı içinde kıvranmasın?

Bu musîbet gaflet-i mevt ile âsândür bana
Kim kılur gerdûn-i gerdân cânumı tenden cüdâ
Bu misîbet anda efzûndur te'emmül eylesen
Kim beni senden cüdâ eyler seni benden cüdâ

Çeviri:

Ancak ölürsem bu musibetten kurtulabilirim. Durmadan dönüp duran felek de, ruhumu bedenimden ayırmaya yöneldi. Düşünürsen, beni senden, seni de benden ayırmak isteyen bu belâ, ölümden daha beterdir.

Çarh-ı zâlim âkıbet mülkün harâb eyler dirîg
Emr-i nâ-makbûl ü fikr-i nâ-savâb eyler dirîg
Zulmet-i hicrânla târîm idüp âlemleri
Ebr-i bî-dâdı nikâb-ı âftâb eyler dirîg

Çeviri:

Zâlim felek, âkibet yurdunu harabeder de, ne yazık ki, iyi bir iş yapmaz, doğru düşünmez; âlemleri ayrılığın karanlığına boğar, adaletsizlik bulutuyla güneşin ışık vermesini önler.

Zihî bed-baht kim kesb-i ihtiyâr itdi
Özün dünyâ içün bed-nâm-ı rû-yi rûzgâr itdi
Zihî müdbir ki mağlûbı olup âlemde şeytânun
Fesâd itmekte insânı melekden şerm-sâr itdi

Çeviri:

Öyle bedbaht bir insan ki, şakîliği seçti de, dünyanın geçici istekleri için adını kötüye çıkardı. Öyle talihsiz bir kişi ki, âlemde şeytana yenildi; fesâd çıkarma konusunda ise, insanı melekten utandırdı.

Çıktı gün tâ sîne-i gerdûna urdı tâze dâğ
Berk-i endûh-i dil-i evlâd-ı Hayrü'l-Mürselîn
Subh pertev saldı yâ mazlûmlar hâlin görüp
Gussadan bîmâr olup zerd oldı ruhsâr-ı zemîn

Çeviri:

Güneş doğdu da, Peygamberin en hayırlısı Hazret-i Muhammed'in çocuklarının yüreğinden çıkan belâ şimşeği, feleğin göğsünde yeni bir yara açtı. Sabah, ışığını salınca, mazlûmların durumunu gören yeryüzü, tasadan sarardı soldu.

Enen ibnu benî't-tahri min âli Hâşim'i
Kefânî bi-hâzâ mafharî hîne afharu

Çeviri:

Ben, arı bir soydan gelen kişilerin oğluyum; Hâşim'in soyundanım. Övünmek gerekirse, bu övünç bana yeter.

Mekr bünyâdı üsnyâdı üstüvâr olmaz
Hile âsârı pây-fâr olmaz

Çeviri:

Fitne temeli, sağlam olmaz; hile ile ile yapılan işler, sonsuza dek kalmaz.

Li'llâhi'l-hamd ki ben sâhib-i irfân oldum
Kâbil-i mertebe-i sıhhat-i imân oldum
Amel-i bâtıl imiş âl-i Muhammed buğzı
İ'tirâf eyledim ol cürme peşîmân oldum

Çeviri:

Tanrı'ya şükür ki, irfan sahibi oldum da, sağlam inançlı kişilerin düzeyine ulaştım! Hazret-i Muhammed'in soyundan olanlara karşı düşmanlık etmek, kötü bir işmiş; suçumu itiraf ettim, pişman oldum.

Ey çerağ-ı tal'atün şem'-i şeb-istân-i sürûr
Gerd-i hâk-i reh güzârun tûtiyâ-yi çeşm-i hûr
Yâ Emîre'l-Mü'minîn isyana ikdâm eyledüm
Bilmedüm kim böyle tuğyan ide erbâb-ı gurûr
Yâ şefî'e'l-müznibîn özr-i günâhum kıl kabûl
Görme câ'iz bünye-i ümmîde hırmândan fütûr

Çeviri:

Ey güneş gibi güzel yüzü, sevinç hareminin mumu olan kişi! Senin geçtiğin yoldan yükselen tozu, hurîler, gözlerine sürme olarak kullanırlar. Ey inananların önderi! Gurur erlerinin, bu kadar çok taşkınlık edeceğini düşünmedim de, isyana kalkıştım. Ey günahların bağışlanması için aracılık eden kişi! Özrümü kabul et de, umut yapısına yoksunluktan zarar gelmesine izin verme.

Benim ol Hurr bim-i Yezîd-i Riyâhi
Ki ezelden muhibb-i Âl-i Abâ'yam
Şükr'ü li'llâh kemâl-i sıdk u safâdan
Kâbil-i hıdmet-i veliyy-i Hudâ'yam
Tig-i hûn-rîzle zamân-ı şecâ'at
Düşmen-i dûn-i nâ-bekâr'a belâyam

Çeviri:

Adım Hurr b. Yezîd-i Riyâhı Âl-i Abâ'yı ezelden beri severim. Tanrı'ya şükür, sadakat ve arılıkla, Allah'ın bir velîsine hizmet ediyorum. Yiğitlik zamanında, keskin kılıcımla, aşağılık düşmanın başına belâyım.

Kâbil-i feyz-i rumûz-i hikmet olmaz her kişi
Her kimün fi'li nakîz-i kavlidür mezmûm olur
Perde-i teşkîkdür bu zulmet-i kayd-ı hayât
Perde ref oldukda hâli her kimün ma'lûm olur

Çeviri:
Herkes, hikmet belirtilerinin feyzini anlayamaz. Davranışıyla sözü birbirini tutmayan kişi, yerilir ayıplanır. Bu karanlık hayat bağı, bir şüphe perdesi gibidir; perde kaldırılınca, herkesin durumu ortaya çıkar.

Işk meydânında can virmek degül âr ey gönül
Cân virüp maksûda yet ger himmetin var ey gönül
Işk bâzârına salmışdur sa'âdet gevherin
Nakd-ı cânın virmeyen harîdâr ey gönül

Çeviri:
Canını verde dileğine kavuş. Ey gönül! Mutluluk, aşk pazarında mücevherini satışa çıkarmış; canını vermeyen kişi, onu satın alamaz.

Fe-ni'me'l-Hurr'u'bnu Riyâhî
Sabûrun inde muhtelifi'r-rimâhî

Çeviri:
Hurr'e, Hurr b. Riyâhî'ye âferin! Kendisine atılan kargılara sabırla karşı koyuyor.

Ey hoş ol nutfe-i pâkîze kim ol
Olmaya nâkıs ü nâ-dân ü sefîh
Kıla izhâr-ı hüner kesbin idüp
Ma'nî-i "el-Veledu sırru ebîh"

Çeviri:
Bilgisiz, cahil, zevk ve eğlence düşkünü olmayan o temiz çocuğa ne mutlu! "Çocuk, babası gibidir" sözünün anşlamını bilerek, hünerini gösterir.

Ey hoş ânlar kim kılup feyz-i şehâdet kesbini
Halkdan tevfîk-i ikbâlile mümtâz oldılar
Kıldılar cem'iyyet-i dünyâya ukbâ ihtiyâr
Feyz idüp hâsıl bulup rif'at ser-efrâz oldılar

Çeviri:
Ne mutlu onlara ki şehidlik feyzini elde ettiler de, ulu Tanrı'nın yardımıyla diğer insanlardan daha üstün bir dereceye yükseldiler! Âhireti bu dünyaya yeğ tuttular; feyz kazandılar, yüceldiler, iyi bir yer edindiler.

Benem sâhib-i tîg ü gürz ü kemend
Zuheyr İbn-i Hassân yel-i ercmend
Benem çâker-i hânedân-i Rasûl
Kemîn-bence-i nûr-i çeşm-i Betûl
Eger kûh-i Kâf ile kılsam mesâf
Mesâfumda aciz olur kûh-i Kâf

Çeviri:
Benim kılıcım, gürzüm ve kemendim var. Bil ki, Zuheyr b. Hassân, şerefli bir insandır. Ben, Peygamber hanedanının kulu, Betûl'ün gözünün nuru Hüseyin'in basit bir kölesiyim. Kaf Dağı ile savaşa tutuşşam, Kaf Dağı benimle savaşmakta çaresiz kalır.

Ne i'tibâr server-i serîr-i dünyâya
Ki var kevkeb-i hükminde ihtimâl-i üfûl
Hoş ol ki eyleme gerdûm-ı tâli'inde
Sitâre-i şeref-i mihr-i hânedân-i Rasûl

Çeviri:
Dünya tahtının padişahına, önderine neden önem verilip saygı gösterirsin? Yıldızın özünde, kayıp gitme, yok olma ihtimâli var. Dünyanın doğu tarafından doğup şeref yıldızı olan peygamberlik hanedanının güneşine ne mutlu!

Ben mukîm-i ravza-i lutf u riyâz-ı re'fetem
Hâr-ı sahrâ-yı dalâletden haber virmen bana
Nûr-ı rahmetden münevverdür çerâğ-ı devletüm
Dûd-i nîrân-ı nedâmetden haber virmen bana

Çeviri:
Lütuf bahçesi ile merhamet bağında yaşıyorum; bana, şaşkınlık çölünün dikeninden haber vermeyin. İkbâl kandilim, rahmet ışığıyla aydınlık vermeye başladı; bana, pişmanlık ateşinin dumanından söz etmeyin.

Şecâ'at resmini sanman ki ancak hûn-feşânlıkdur
Sipâhîler içinde hîle hem bir pehlevânlıkdur

Çeviri:
Yiğitlik geleneğinde yalnızca kan dökmek olduğunu sanmayın; savaşlar arasında, kurnazlığa başvurmak da, başka türlü yiğitliktir.

Her ne devlet var ise dünyâda olmaz bî-halel
Devlet-i âl-i Nebî'dür lâ-yezâl ü lem-yezel

Çeviri:
Dünyada, sonsuza dek süren devlet yoktur; ancak Peygamber soyunun devleti sonsuza dek durur.

Tîg-i düşmen nâmedür peygâm-ı ecel
Muttasıl gelmektedür tedbîr-i hicrân itmege
Açdı revzenler beden kasrına peykân-ı belâ
Cân çıkup nezzâre-i ruhsâr-ı cânân itmege

Çeviri:
Bir mektup olan düşman kılıcında ecelden sözedilir. Bu mektup aralıksız gelir de, ayrılığı getirir. Belâ okunun ucu, beden köşkünde pencereler açtı; cananın yüzüne bakmak üzere, can, o köşkten çıkıp uzaklaştı.

Bi-hamdi'llâh reh-i işkunda cân nakdin nisâr itdüm
Virüp cân hâk-i der-gâhunda kesb-i i'tibâr itdüm

Çeviri:
Tanrı'ya şükür, aşkının yolunda canımı verdim. Kapının toprağında canımı verdim de, şeref kazandım, yüceldim.

Dimen ki tîg-i adûdan şehîde yetmez feyz
Zülâl-ı ravza-i rıdvândür âb-ı tîg-i adû
Zülâl-ı hancer-i bed-hâhı sehl sanman kim
Harâret-i dil-i ahbâbı ref' ider ol su

Çeviri:

"Düşman kılıcından şehide feyz erişmez" demeyin; düşman kılıcının suyu, cennet bahçesinin pınarıdır. "Kötü yürekli kişinin hançerinin suyu basittir" diye düşünmeyin; o su, dostların içindeki harareti giderir.

Âferîn ol sa'âdet ehline kim
Reh-i cânâna cân nisâr itdi
Kılmadı meyl-i âlem-i fânî
Devlet-i bâkî ihtiyâr itdi

Çeviri:

Cânânın yolunda canını veren o mutluluk erlerine âferin! Geçici dünyaya karşı istek duymadılar; sonsuzluk devletini seçtiler.

Terk-i dünyâ eyleyen endîşe kılmaz mevtden
Kayd-ı cem'iyyet çeken bî-derde ol düşvâr olur
Arsa-ı mülk-i bakâ seyrin kılan âriflere
Tengnâ-yi dehr zindân dâr-ı dünyâ târ olur

Çeviri:

Dünyayı terk eden kişide ölüm düşüncesi, ölüm korkusu bulunmaz. Yardımcıların çok olmasını isteyen kimse, sonunda, bu isteğinden ötürü güç duruma düşer. Sonsuzluk yurdunu görebilen âriflere, bu sıkıcı dünya zindan olur da, cihan dar gelir.

Bu arsa-i belâda benim ol piyâde kim
Azmümde fîl bend-i adûdan gider sebât
Ruh şâh-ı dîn rikâbına sürmiş piyâdeyim
Lu'bum aceb mi hasm-ı dagal-bâzı itse mât

Çeviri:

Bu belâ alanında ben, öyle bir piyadeyim ki, kararlı oluşumdan, karşımda düşman fili bile şaşırıp kalır, çaresizlik içinde kıvranır. Yüzümü din şahının üzengisine sürmüş piyadeyim; oyunumla hilekâr hasmımı mat etsem, bunda şaşılacak bir durum yok.

Cân fedâ-yı Kerbelâ kıldım belâdan dönmezem
Ehl-i teslîmem belâ-yı Kerbelâ'dan dönmezem
Terk-i serdür müdde'â meydân-ı ışk içre bana

Gitse başım dönmezem bu müdde'âdan dönmezem

Çeviri:
Canımı Kerbelâ'ya adadım; belâdan dönmem. Teslîm erlerindenim, Kerbelâ belâsından dönmem. Aşk alanında başını vermek iddiasındayım; başım gitse de, bu iddiamdan vazgeçmem.

Ger çi şemşîr-i sitem zâhirde el-hak tîz olur
Tîg-i hak zâhirde vü bâtında hem hûn-rîz olur

Çeviri:
Her ne kadar zulmün kılıcı görünüşte keskinse de, doğruluk kılıcı, hem dışta, hem içde kan-dökücü olur.

Vaktdür kim kıla maksûdını her kes hâsıl
Vaktdür kim ola matlûbına her kes vâsıl

Çeviri:
Herkesin, dileğine kavuşmasının, amacına ulaşmasının vakti geldi.

Emîrun Huseyn'u ve ni'me'l-emîr
Lehu lem'atun ke's-sirâci'l-munîr

Çeviri:
Emîr Hüseyin ne iyi, ne güzel bir önderdir! Işık veren bir kandil gibi çevreyi aydınlatıyor.

Dehr-i dûn her lahza bir nev-res güli ber-bâd ider
Bülbül-i bî-çâre hasretler çeküp feryâd ider

Çeviri:
Aşağılık dünya her ân açılan bir gülü perişan eder de, çaresiz bülbül özlem duyup, inler durur.

Ey hoş ol sâ'at ki cân sarf-ı reh-i cânân ola
Gösterip âşık vefâ ma'şûkına kurbân ola

Çeviri:
Can'ın, kendini cânânın yoluna fedâ ettiği; âşıkın ise, ma'şûkuna vefalı davranıp kurban olduğu o vakte ne mutlu!

Hoş ol ârif ki bildi mülk-i dünyânun ser-encâmın
Hayâtından temettu' bulmayup içdi ecel câmın

Çeviri:
Ne mutlu o ârife ki, dünya yurdunun sonunu anladı da, hayatından bir yarar görmeyip ecel şarabını içti!

Rengîn kemân eline alan demde, gül-ruhun
Zahm-ı hadengi ile zemîn lâle-zâr olur
Çâk olsa sîneler n'ola devrinde lâle-var
Kavs-ı kuzah alâme-i fasl-ı bahâr olur

Çeviri:
O gül yüzlü, eline yayını aldığı zaman, oklarının düşmanlarda açtığı yaralara, yeryüzü lâle bahçesine dönüşür. Göğüsler parçalansa da, önemi yok; zira, o sırada lâlelerin açma vaktidir. Ebem Kuşağı, bahar mevsiminin belirtisidir.

Her dem belâ yelin müteharrik kılur felek
Her lahza bir nihâli ayakdan Salur felek

Çeviri:
Felek, her zaman belâ yeli estirir de, her ân fidanı yere devirri, kurutur.

Bir kâr-zâr kıldı ki devrân-ı rûzgâr
Âlemde görmemişdür anun gib kâr-zâr

Çeviri:
Devrân, ortaya öyle bir savaş çıkardı ki, yeryüzünde böyle bir savaş görülmemiştir.

Rahmet ana ki râh-i mahabbetde virdi cân
Endişe-i ta'allül ü te'hîr kılmadı
Düşmen tagallübinden idüp vehm ü ihtirâz
Kesb-i rızâ-yi dûstda taksîr kılmadı

Çeviri:
Hiç gecikmeksizin, bir bahane ileri sürmeyi düşünmeden sevgi yolunda canını veren; düşmanın zorbalığından korkmayıp, dostunu mutlu etmeye çalışan o kişiyi Allah rahmet etsin.

Gün yüceldikçe olup germiyyet-i gavgâ füzûn
Çıkdı deşt-i Kerbelâ'dan dâmen-i gerdûna hûn

Çeviri:
Gün ilerleyip de, güneş semânın doruğuna tırmanınca, savaş kızıştı; Kerbelâ çölünden göklere doğru kan yükseldi.

Bu mukarrerdür ki der-gâh-i mukarreb mahremi
Sâyir-i nüzhet-sarây-i ravza-i rıdvân olur
Bu muhakkakdür ki sultân-ı temerrüd tâbi'i
Sâkin-i zindân-i mihnet-hâne-i nîrân olur

Çeviri:
Tanrı katına yakınlaşan, ulu Rabb'in mahremi olan kişi, şüphe yok ki, cennet bahçesinin eğlence sarayında dolaşır. İsyancılar sultanına uyan kişi ise, kuşkusuz cehennemin sıkıntı evinin zindanında yaşar.

Olsa bînâ dîde-i idrâk irfân ehline
Hâsıl-ı her fi'l ü nef' –i her amel ma'lumdur
Dime Hâmân haşmet ile geçti, Hârûn fakr ile
Anı gör kim şimdi kim memdûh kim mezmûmdur

Çeviri:
Her davranışın sonunda elde edilen yararın belli olduğu, irfân erlerince bilinmektedir. "Hâmân haşmetle, Hârûn ise yoksulluk içinde göçüp gitti" deme, ikisinden şimdi kimin övündüğüne, kimin yerildiğine bak!

Gubâr-ı sipâh oldı bir tîre mîg
Ana berk bârân olup tîr ü tîg
Sadâ-yı nefîr itdi gerdûnı ker
Nem-i hûn kılup safha-i mâh'ı ter
Bulup rahneler zahmdan kasr-ı ten
Revân itdi cânlar vidâ'-ı beden

Çeviri:
Askerlerin çıkardığı toz, bir kara buluta dönüştü de, şimşek ve yağmur, bu bulutun oku ile kılıcı oldu. Savaş borusu, dünyayı sağır etti. Dökülen kan, gökyüzündeki Ay'ı ıslattı. Ten köşkü, aldığı yaralardan gedikler buldu da, canlar bedene veda etti.

Ey hoş ol kim, rezm meydânında hâtiften ana
Yetdi hengâm-ı tezelzüm müjde-i feth-i karîb
Hân-ı ihsân üzere oldı müstahikk-ı feyz-i âmm
Hem gazâdan behre buldı hem şehâdetden nasîb

Çeviri:
Savaş alanında, kavga kızıştığı zaman, ona gayb'den fethin yakın olduğu muştusu verilen; ilâhî feyze kavuşmayı hak edip lütuf sofrasında hem gâzadan, hem de şehidlikten nasibini alan kişiye ne mutlu!

Sarrâf-ı çarh rişte-i feyzi şehâdete
Her lahza dâne dâne çeker dürr-i şâh-vâr
Ol dürleri alâka-i tarf-i izâr idüp
Artar cemâl-i şâhid-i bî-dâd-i rûz-gâr

Çeviri:
Felek sarrafı, şehîdlik feyzinin ipliğine, her ân iri ve iyi tür inciler dizer; sonra, o incileri, acımasız zamana takar da, onun güzelliğini artırır.

Çûn ehl-i cihân küştelerin yâd ideler
Tahsîn ideler rûhların şâd ideler
Cân nakdini sarf kılduğumdan garazım
Oldur ki beni dâhil-i ta'dâd ideler

Çeviri:
Ölenler anıldığında, övülüp ruhları şad edildiği zaman, ben de, o beğenilen ölüler arasında olmak istiyorum; işte bu amaçla canımı veriyorum.

Benim Habîb Muzâhir muhibb-i âl-i Rasûl
Kemîne mu'takıd-i hânedân-ı zevc-i Betûl
Hüseyn'e nakd-ı revân isterem nisâr kılam
Zihî sa'âdet eger olsa hıdmetüm makbûl

Çeviri:

Ben Peygamber soyundan olanları seven Habîb b. Muzâhir'im; Hazret-i Fâtıma'nın eşi Ali'nin çocuklarına bağlı basit bir insanım. Hüseyin için canımı vermek istiyorum; bu hizmetim beğenilirse, mutlu olurum.

Şükrü li'llâh ger çi nesrîn oldı reyhânum benüm
Dirmedin maksad gülün bu bûstândan çıkmadum
Hâsıl itdüm devlet-i câvîd tûl-i ömrden
Varmadın cânânuma cân ü cihândan çıkmadum

Çeviri:

Tanrı'ya şükür ki fesleğenim nesrine dönüştü. Amaç gülünü dermeden, bu bostandan çıkmadım. Uzun ömrümden sonra, sonsuzluk yurdunu ele geçirdim de, cânânıma kavuşmadan canımı verip dünyadan ayrılmadım.

Nesrîn'e reng-i lâle virüp hûn-i dîdeden
Arturdı bâğ-ı cennete pîrâye-i sürûr
Kâfûr-fâm târ'a çeküp dâne la'l
Kıldı dem-i mu'ânaka zîb-i izâr-ı hûr

Çeviri:

Nesrine kanlı gözyaşıyla lâle rengi verip, cennet bahçesinin süsünü, güzelliğini artırdı. Kâfûr renkli sakalının tellerini tek tek la'le dönüştürdü de, kucaklaşma ânında, hûrilerin yanağını süsledi.

Ten-i pâk-i şühedâ setri yeter perde-i hûn
N'ola ger olsa dem-i defn kefenden ayru
Şafak-âmîz güneşdür ser-i hûnîn-i şehîd
N'ola yirden yire ger gitse bedenden ayru

Çeviri:

Şehîdlerin temiz tenini örtmeye, kan perdesi yeter. Bir şehîd, defnedildiği zaman, kefensiz olsa, önemi yok. Onun başı da, bedeninden ayrı bir halde oradan oraya dolaştırılsa, bir sakıncası yok.

Siper tutmam belâ peykânlarına geçmişem cândan
Çü men deryâya gark oldum ne bâküm var bârândan

Çeviri:

Belâ oklarına kalkan tutmam; canımdan vazgeçtim. Mademki denizin içindeyim, ne diye yağmurdan korkayım.

Ey harîm-i der-geh-i kadründe hâdim subh u şâm
Şâm bir Hindî kenîzek subh bir Rûmî gulâm

Çeviri:

Şerefli kapısının harîminde sabah, akşam hizmetkâr bulunan ey yüce kişi! Akşam Hindli bir câriye, sabah Anadolulu bir köle hizmet eder.

Benem Fâris ol Türk-i hancer-güzâr
Ki Behrâm'a tîgümdür âyîne-dâr
Bana hıdmet-i hânedân-i Rasûl
Yeter pâye-i rif'at ü iktidâr
Sa'âdet refîkum olup kılmışam
Hüseyn-i Alî hıdmetin ihtiyâr

Çeviri:

Ben, hançerle vuran Türk, Fâris'im; kılıcımla, Behrâm'a bile yokluğu gösterebilirim. Yücelebilmem için, Peygamber soyundan olandan olanlara hizmet etmem yeter. Mutluluk yoldaşım olmuş da, Ali'nin oğlu Hüseyin'e hizmet etmeyi seçmişim.

Kimdür ol kim arsa-i dünyâya geldi gitmedi
Kimdür ol kim kasr-ı ömrin çarh vîrân itmedi

Çeviri:

Dünyaya gelip de, sonunda gitmeyen var mı? Ömür sarayı, tarafından yıkılmayan kimse var mı?

Küre-i nâr idi hazîre-i hâk
Ahker-i mankal ahter-i eflâk
Mevc urup lahza bahr-ı serâb
Teşneye arturırdı hasret-i âb
Fitne âteş-gehi olup meydân
Şu'le şemşîr idi şerer pekyân
Âteş urmışdı âleme hûrşîd
Âlem olmışdı sâyeden nevmîd

Çeviri:

Yeryüzü, bir ateş küresi gibiydi. Gökyüzündeki yıldızlar ise, bir mangal ateşini andırıyordu. Serab denizi, zaman zaman dalgalanıyordu da, susuz kişinin suya olan özlemini artırıyordu. Savaş alanı, fitne ateşinin yakıldığı yer oldu; bu ateşin alevi kılıç, kıvılcımlarıda oktu. Güneş, cihanı ateşe vermişti de, cihan, gölgeden umudunu yitirmişti.

Nedür ey çarh eşrârı azîz eşrâfı hâr itmek
Hilâf ehlin ser-efrâz ehl-i sıdkı hâk-sâr itmek
Nedür kılmak mukaddem, sâdıkından kâzibin subhun
Nücûmun nahsini sa'dinden a'lâ i'tibâr itmek
Serîr-i pür-safâ-yı subha urmak şu'le-i âteş
Sarây-ı tengnâ-yı şâmı pür-nakş ü nigâr itmek
Şerâret cilve-gâhın rif'at-i kadr ile gerdûn-sây
Velâyey hânedânın zulm eliyle tât-mâr itmek
Yezîd'i kâm-rân müstagrık-ı deryâ-yi cem'iyyet
Hüseyn'i teşne-leb bed-ahdler zulmiyle zâr itmek

Çeviri:

Ey felek! Kötüleri değerli kılıp, şerefli kişileri aşağılamak; muhalefet edenleri yüceltip, sadakat erlerini süründürmek, ne iştir? Yalancının sabahının, doğruluktan yana olan kimsenin sabahından önce olmasını sağlamak; yıldızlardan uğursuz olanını, uğurlu olanından üstün kılmak; sabahın safa dolu tahtını ateşe verip, akşamın sıkıntılı sarayını süslemek; kötülüğün ortaya çıktığı yeri, gökyüzüne dek yüceltip de, velilik hanedanını zulüm eliyle perişan etmek; Yezîd'i, mutlu bir durumda dost denizine daldırıp Hüseyin'i ise kurumuş dudaklarıyla, vefâsızların zulmüyle inletmek ne biçim iştir, ey felek?!...

Ey nihâl-ı nâz-perverd-i riyâz-ı Hâşimî
Nâzenîn tab'un belâ gördükte mehmûm eyleme
Bu belâ zımmındadür feyz-i kemâl-ı kurb-i Hakk
Bu belâya ta'n idüp ol kadri mezmûm eyleme

Çeviri:

Ey Haşimoğulları bahçesinin nazla yetiştirilen fidanı! Belâ ile karşılaştıkça, üzülme. Ulu Tanrı'ya yaklaşma olgunluğunun feyzi, bu belâda saklıdır. Bu belâya sövüp de, o değeri yerme.

Hem-nişînler kıldılar azm-i diyâr-ı kurb-i Hakk
Ol vefâ ehline ihmâl itmeyüp yetmek gerek
İtmek olmaz tîg-i reşk-i sebkat-i ahbâba sabr
Tîg-i a'dâ ile ref'-i tîg-i reşk itmek gerek

Çeviri:
Arkadaşlar, ulu Tanrı'ya yakınlık yurduna doğru yola çıktılar; hiç gecikmeden, o vefâ erlerine ulaşmak gerek. Dostların önde giden kıskançlık kılıcına karşı sabretmek olmaz; düşman kılıcının yardımıyla kıskançlık kılıcını ortadan kaldırmak gerek...
Dirîg ü derd ki hûrşîd-i âsmân-i kemâl
Cefâ-yi çarhdan evc-i şerefde gördi vebâl
Cihân nezâre-i hüsniyle hurrem olmuş iken
Yetürdi câm-ı ecel nûş idüp cihâna melâl

Çeviri:
Olgunluk göklerinin güneşine, şeref doruğunda acımasız felek, ne yazık ki, sıkıntı çektirdi. Onun güzel bakışlarıyla cihan sevinmişken, ecel şerbetini yudumladı dai dünyayı yasa boğdu.

Benem ki nakd-ı Akîl'em kemîn gulâm-ı Hüseyn
Hakîr bakma bana ey muhâlif-i kem-bîn
Sürûr-i âkem-i fânî degül murâd bana
Hemân mahabbet-i evlâd-ı Seyyidü's-Sakaleyn

Çeviri:
Ben, Akîl'in oğluyum; Hüseyin'in basit bir kölesiyim. Ey kötü niyetli muhalif! Beni küçük görme! Bu geçici dünyanın isteklerine bağlanmak istemiyorum. İnsanların ve cinlerin efendisi Hazret-i Muhammed'in çocuklarına he zaman sevgiyle bağlayım.

Çeviri:
Felek, açıkça zulmetti. Devrân, muhalif oldu. Gene felek, cefa erlerini sevindirdi, mutlu etti de, vefâ erlerini perişan etti, inletti durdu.

Li'llâhi'l-hamd zamân-ı gam ü mihnet gitdi
İçmege câm-ı şehâdet bana nevbet yetdi
Dîn tarîkatında şehîd olmak idi kâm-ı dilüm
Virdi kâm-ı dilümi dehr bana rahm itdi

Çeviri:

Tanrı'ya şükür, tasa, sıkıntı zamanı gitti de, şehitlik şerbetini içme sırası bana geldi. Dileğim din yolunda şehid olmaktı; zaman bana acıdı da isteğime kavuşturdu.

Dirîgâ ki bir bir gurûb itdiler
Ser-â-ser nücûm-i sipihr-i vefâ
Gül-istân-ı ikbâl gül-bünleri
Sınup oldı ser-sebz-i hâr-ı cefâ

Çeviri:

Vefâ göklerinin yıldızları, ne yazık ki birer birer patladılar, kayıp gittiler. İkbâl günlerinin yetiştiği bahçe, yok oldu da, orada cefâ dikenleri bitmeye başladı.

Âh kim devrân emel kasrını virân eyledi
Ehl-i ümmîdi esîr-i dâm-ı hırmân eyledi
Bâb-ı bî-dâd-ı hazân gül-zâr-ı ismet güllerin
Gösterüp âfet açılmaktan peşîmân eyledi
Nüshâ-i İslâmdan şîrâze açdı rûzgâr
Arsa-i âlemde evrâkın perîşân eyledi

Çeviri:

Ne yazık ki devrân, dilek köşkünü yıkıntıya çevirdi; umut erlerini, yoksunluk tuzağının tutsağı etti. Güz mevsiminin acımasız yeli, gül bahçesini mahvetti de, ismet gülleri, açıldığına pişman oldu. Felek, İslam kitabının şirazesini kopardı; o kitabın yapraklarının, yeryüzünde dağılmasına yol açtı.

Devâ-yı derd-i firâk-ı Hasan bana sensen
Senin teveccühüne hâtırum rıâ virmez
Görür adû sitemin kim ki bu mesâfa girer
Mürüvvetüm sana mutlak sitem revâ görmez

Çeviri:

Hasan'dan ayrılık derdimin ilacı sensin. Gitmene gönlüm razı olmaz. Bu savaş alanına giren kişi, düşmanından zulüm görür. Senin zulme uğraman ise, benim insanlığımla, mertliğimle bağdaşmaz.

Budur ey nutfe-i pâkîze vasiyet sana kim
Nakd-ı cân sarf kılup kesb-i sa'âdet kılasen

Lezzet-i ömr seni kılmaya gâfil hakkdan
Kendüni kâbil-i ikbâl-i şehâdet bilesen

Çeviri:
Ey temiz soylu çocuğum! Sana, canını verip mutluluk kazanmanı vasiyet ediyorum. Ömrün tadı, seni doğruluktan habersiz kılmasın. Şehîdik bahtiyarlığına kavuşabilcek yetenekte olduğunu bilmeni istiyorum.

Zamâne bir gül itdi serv'e peyvend
Velî serv olmadı gül birle hursend
Araya saldı fürkat ihtirâkın
Ana gösterdi ol serv'ün firâkın
Felek her rişteye çekti iki dürr
Kesüb ol rişteyi tîg-i tagayyür
Bırakdı birbirinden dürleri dûr
Kazâ bu emredür gûyâ ki me'mûr

Çeviri:
Zamane, bir gülü servi ağacına yaklaştırdı; fakat servi, gül ile yetinmeyince, araya ayrılık ateşini koyup, gülü acıya boğdu. Felek, bir ipe iki Kazâ da, sözde, bu işle görevliydi.

Benem gül-i çemen-i sıdk Kâsım İbn-i Hasan
Ki nakd-ı cânı kılam nezr-i hâk-i pâ-yi Hüseyn
Mukîm-i kûy-i vefâyam müsâfir-i reh-i hakk
Mutî'-i emr-i Hasan tâlib-i rızâ-yi Hüseyn

Çeviri:
Ben, sadakat yeşilliğinin çiçeği Kâsım b. Hasan'ım. Canımı, Hüseyin'in bastığı toprağa adadım. Vefâ köyünün mûkimi, doğruluk yolunun yolcusuyum. Hasan'ım emrine bağlıyım. Hüseyin'in rızasını arıyorum.

Budur ol nakf-ı Haydar-ı Kerrâr
Ki çeküp tîg idende kasd-ı kıtâl
Reşkden hancerini taşa çalar
Lem'a-i berk-ı âftâb-misâl
Tâ'ir-i tîr-i tîz-pervâzı
Meyl-i sayd eylese açup per ü bâl
Ana eyler hevâ-yı vasl dutup

Murg-i rûh-i muhâlif istikbâl

Çeviri:

Bu yiğit Haydar-ı Kerrâr'ın oğludur. Kılıcını çekip savaşmaya gidince, kıskançlık hançerini taşa çalar da, güneşin, şimşeği andıran ışığı gibi bir parıltı ortaya çıkar. Hızla uçan bir kartala benzeyen oku, kanatlarını açıp avlanmak isteyince, muhalifin can kuşu, kavuşma arzusuyla, onu karşılamaya çıkar.

Ey rikâb-ı rahş-ı ikbâlün hilâl-i evc-i dîn
Nakş-ı na'l-i merkebün mihrâb-ı erbâb-ı yakîn
İktidâ-yı şer'dür fermânuna olmak mutî'
Asl-ı îmândür seni bilmek emîrü'l-mü'minîn

Çeviri:

Ey üstün kişi! Senin güzel yürek atının üzengisi, din göklerinin hilâli; bineğinin nal'ının süsü ise, bilgi erlerinin mihrabıdır. Buyruğuna uymak, şerîate bağlı olmak demektir. Seni inananların önderi, Hazret-i Muhammed'in halifesi bilmek, inancın temelidir.

Şâhid-i zevk u tarab ruhsârına ey çarh-ı dûn
Bî-tavakkuf perde-i fevt ü fenâ çekmek nedür
Bir içim su virmeden teşne cigerler kasdına
Hancer-i bî-dâd ü şemşîr-i cefâ çekmek nedür

Çeviri:

Ey aşağılık felek! Zevk ve eğlence sembolü olan yüzünü, neden hiç durmaksızın yokluk örtüsüyle gizliyorsun? Bir içim su verip de yatıştırmadan, niçin susuz ciğerlere adaletsizlik hançeri ile sıkıntı kılıcı çekiyorsun?

Nedür ey çarh-ı zâlim yâri yârinden cüdâ kılmak
Murâd ehlin esîr-i dâm-ı bîdad-ı belâ kılmak
Çü lâzımdür sana kılmak cüdâ her yâri yârinden
Çeküp zahmet ne lâzım birbiriyle âşnâ kılmak

Çeviri:

Ey zalim felek! Sevgiliyi sevgilisinden ayırıp, dilek erlerini belâ adaletsizliği tuzağının tutsağı etmek, nasıl bir iştir? Mademki her yâri, yârinden ayırman gerekiyor, o halde, ne diye sıkıntıya katlanıp da onların tanışmasını sağlıyorsun?

Rahmet ol ehl-i dillere kim ihtiyârla
Râğbet bu kâr-gâh-ı fenâdan götürdiler
Bel bağlayup tarîk-ı mahabbetde merd-vâr
Her da'vâ itdilerse yerine yetürdiler

Çeviri:
Tanrı, o gönül erlerine rahmet etsin; çünkü onlar, bu geçici dünyaya isteyerek yüz çevirdiler. Sevgi yolunda yüğütçe yürüdüler de, hangi davaya kalkıştılarsa, o davayı iyi bir biçimde sonuca ulaştırdılar.

HAZRET-İ İMAM HÜSEYİN VE EHL-İ BEYT'İN ŞEHÎD OLUŞUNU BİLDİRİR

Râhat ister tab'u mihnetdür ibâdet ser-be-ser
Terk-i râhat rağbet-i mihnet kılan mümtâz olur
Bu sebepdendür ki küfr âsân İslâm sa'ab
Arsa-i âlemde mülhid çok muvahhid az olur

Çeviri:
Yaradılış, rahatı ister; ibadet ise, büsbütün sıkıntı vericidir. Rahata düşkün olmayıp da, mihnete ilgi gösteren kişi, yücelir, seçkin bir konuma eşişir. İşte, bu sebepten ötürü; küfür kolay, Müslümanlık ise, oldukça çetindir. Yeryüzünde mülhid çoktur da, ulu Tanrı'nın birliğine inanan azdır.

Mümkin olmaz ki ola âlemde
Ehl-i butlâna ehl-i hakk mağlûb
Ehl-i hakk kâtil olsa ger maktûl
Zaferi akl ana kılur mensûb
Katlden oldur eyleyen ikrâh
Ki şehâdet ana degül matlûb

Çeviri:
Yeryüzünde inanç erlernin, inançsız insanlara yenilmesi mümkün değil. İnanç eri; öldürse de, akıl; zaferin ona âit olduğunu bildiri. Şehîdliği istemeyen kişi, öldürmekten tiksinir.

Nakd-ı cân sarf-ı reh-i cânân iden sâhib-nazar
Işk meydânında ser-hayl-i saf-ı uşşâk olur
Menzil-i maksûdadür kayd-ı ta'alluk sedd-i râh

Rütbe-i terk-i ta'alluk Ahsen-i ahlâk olur

Çeviri:

Canını, cananın yoluna feda eden üstün kişi, aşk alanından âşıklar topluluğunun başkanı olur. Amaca ulaşmak için, geçici isteklere giden yol, kapanır. Geçici isteklerden vazgeçme düzeyi, en iyi ahlâktır.

Kayd-ı cem'iyyet-i esbâb giriftarı olan
Seyr-i gül-zâr-ı cinân itmege fursat bulmaz
Zevk-i dünyâ ile zâyi' geçüren evkâtın
Şeref-i rütbe-i tevfîk-ı sa'âdet bulmaz.

Çeviri:

Geçici isteklerin tuzağına düşen kişi, cennet bahçelerinde gezinmeye fırsat bulamaz. Dünyada zevk ve eğlenceyle vaktini boşa geçiren insan, manevî mutluluk rütbesinin şerefine kavuşamaz.

Kerbelâ'dan hâsıl itmişler uluvv-i menzilet
Zillet ü izzetde ehl-i zulm ü erbâb-ı vefâ
Nerd-bân-ı bâm-ı rif'atdür te'emmül eylesen
Nakş-ı mevc-i rîk-i sahrâ-yı şerîf-i Kerbelâ

Çeviri:

Kerbelâ olayı ile vefâ erleri yüksek bir makam elde ederek yücelmişler de, zulüm erleri alçalmışlar. Düşünürsen, kutsal Kerbelâ çölünün kumundan meydana gelen dalgaların, yücelik çatısının merdiveni olduğunu görürsün.

Eyleyüp her yıl cemî'-i âlem ittifâk
Şerh iderler mâ-cerâ-yi Kerbelâ ahbârını
Ne tükenmez kısadur kim hergiz âhir olmadı
Şerhi âciz eyledi ehl-i cihânun varını

Çeviri:

Bütün insanlar, her yıl bir araya gelerek Kerbelâ'da meydana gelen olayları açıklar. Ne tükenmez hikâyedir ki, hiçbir zaman sona ermedi; anlatması, insanların en seçkinlerini bile çaresiz bıraktı.

Can temâşâ-yı riyâz-ı rahmet eyler ârzû

Dil, safâ-yı bezm-gâh-i cennet eyler ârzû
Oldı bağrım berk-ı ifrât-ı harâretden kebâb
Selsebîl-i ravzadan bir şerbet ârzû

Çeviri:
Cân rahmet bahçelerinde dolaşmak istiyor. Gönül, cennetin eğlence yerinde olmayı diliyor. Şimşeği andıran sıcaklığın çokluğundan kebap olan bağrım, cennetteki selsebîl'den bir şerbet içmek istiyor.

Benem nakd-i sultân-ı Düldül-süvâr
Şeh-i Kanber ü sâhib-i Zûl'-fekâr
Benem ahter-i âsmân-ı şeref
Ebû Bekr bin-i Haydar-ı nâm-dâr
Benem çâker-i nûr-i çeşm-i Betûl
Hüseyin-i Alî server-i kâm-kâr
Bi-hamdi'llâh oldur imâmum benim
Anun tâ'atin kılmışam ihtiyâr
Murâdum budur kim rızâsın bulup
Ana eyleyem nakd-ı cânum nisâr

Çeviri:
Ben, düldül'ün binicisi, Kanber'in efendisi, Zûl'fekâr'ın sahibi olan Hazret-i Ali'nin oğluyum. Şeref göklerinin yıldızı, ünlü Haydar'ın oğlu Ebû Bekr'im. Betûl'ün gözünün nuru olan Hüseyin'in kölesiyim. Tanrı'ya şükür ki, önderim, mutluluğa ermiş, üstün insan Hüseyin b. Ali'dir. Kendi isteğimle ona boyun eğmeyi seçtim. Hüseyin'i memnun edip, onun için canımı vermek istiyorum.

Dârü's-selâm cilce-geh'in ihtiyâr idüp
Peyvendi kesdi rişte-i kayd-ı zamâneden
Meyl-i fezâ-yı ravza-i mülk-i bakâ kılup
Şeh-bâz-ı rûhı uçdı bu teng âşiyâneden

Çeviri:
Esenlik yurdunda, cennette yaşamayı seçip, zamanla olan bağını kesti. Kalıcılık mülkünün geniş bahçesine yöneldi de, can doğan'ı bu dar yuvadan uçtu.

Ben gevher-i ma'den-i vefâyem
Osmân-ı Aliyy-i Murtazâ'yem
Tâc-i ser-i âlemem ve lâkin

Hâk-i reh-i şâh-i Kerbelâ'yem
Terk eylemişem fenâ makâmın
Ben tâlib-i devlet-i bakâyem

Çeviri:
Ben, vefâ madeninin cevheri Osmân b. Murtazâ'yım. Âlemin başının tacıyım; fakat Kerbelâ Şahı Hüseyin'in yolunda toprak gibiyim. Fenâ makamını bıraktım da, kalıcılık devletinin isteklisiyim.

Her şehîde gösterüp cennette devrân menzilin
Aldı ol menzil temennâsında gönlinde karar
İsmet eşcârın fezâ-yı ravzada gars itmege
Hâk-dân-ı dehrden bir bir kopardı rûzgâr

Çeviri:
Devrân, her şehîde cennette yerini gösterdi de, şehîdler, öyle bir yere gitme özlemiyle yanıp durdu. Cennetin geniş bahçesine dikmek için, zaman ismet ağaçlarını dünyadan birer söküp götürdü.

Ey fezâ-yı ravza-i kurbün bihişt-i câvidân
Pâdişâh-ı dîn ü devletsen imâm-ı ins ü cânn
İhtiyâr-ı hıdmetin mısbâh-ı ebvâb-ı necât
İnkıyâd-ı tâ'atün miftâh-ı bvâb-ı cinân

Çeviri:
Yakınlık bahçesinin genişliği, sonsuz cennet gibi olan ey üstün kişi! Sen, dinin ve devletin padişahı, insanlarla cinlerin önderisin. Sana hizmet etmeyi seçmek, kurtuluş kapılarının kandili; buyruğunda olmak, cennet kapılarının anahtarıdır.

Tîşe-i Ferhâd kasd-ı Bîsütûn eyler velî
Tîşe ile Bîsütûn taşı tükenmekdür muhâl
Mün'adim olmak ne mümkin leşker-i mûr ü meges
Tutalım kim ejdehâ düm urdı Sîmurg açdı bâl

Çeviri:
Ferhâd'ın kazması, Bîsütûn dağını delmek ister; fakat kazmayla Bîsütûn Dağı'nın tükenmesine imkân yok. Varsayalım ejderha kuyruk salladı da, Sîmurg kanat açtı; karıncalar ile sineklerden oluşan ordunun yok olması mümkün değil.

Kim ki girdi Kerbelâ meydânına fursat bulup
Nüzhêt-i ukbâya tabdîl itdi dünyânun gamın
Ga'ib oldı kim ki cüllâb-ı şehâdet âlemin
Âlem-i gayb eyledi devrân şehâdet âlemin

Çeviri:
Bir yolunu bulup da Kerbelâ alanına giren kişi, dünyanın tasasını, ahretin sevinciyle değiştirdi. Şehidlik şerbetini yudumlayan insan, gözden yitip gitti de, devrân, şehîdlik dünyasını gayb âlemine dönüştürdü.

Bâr-gâh-ı kurbda tertîb olup bezm-i sürûr
Nevbet ile içdiler câm-ı tarab ferzâneler
Pençe-i devrân şehâdet riştesine virdi tâb
Devr ile bir bir düzildi rişteye dür-dâneler

Çeviri:
Ulu Tanrı'ya yakınlık katında eğlence düzenlendi de, bilge kişiler, sırayla şenlik kadehini içti. Devrânın pençesi şehidlik ipliğini aydınlattı da, inici taneleri, birer birer o ipliğe dizildi.

Benim Abbâs serdâr-ı muhâlif-sûz ü hasm-efgen
Mutî'-i Mustafâ nakd-ı Emîrü'l-Mü'minîn Haydar
Eger dünyâya düşse tîg-i âteş-bârumun aksi
Şu'â'ından olur deryâda her bir katre bir ahker
Ve ger toprağa pertev salsa şem'-i râyet-i azmüm
Ziyâsından olur toprakda her bir zerre bir ahter

Çeviri:
Ben, muhalifleri yakıp yıkan, düşmanı yok eden askerlerinin komutanı Abbâs'ım. Hazret-i Muhammed Mustafâ'ya bağlıyım da, inananların önderi Hazreti Ali'nin oğluyum. Ateş yağdıran kılıcımın parıltısı denize ulaşsa, ışınlarının etkisiyle, denizdeki her damla su, bir kor halini alır. Düşman bayrağını devirmeyi amaçlayan kılıcımın yalımı, toprağa düşse, ışığından, toprağın her zerrersi bir yıldıza dönüşür.

Sabrdan kat'-ı kef ü sâ'id beni men' eylemez
Nahli kılmaz münharif noksân-ı berg ü şâh-sâr
Merd-i meydân-ı belâyem kat'-ı a'zâdan ne bâk
Şeh-per-i himmetdedür pervâz-ı evc-i iktidâr

Çeviri:

Elimin, kolumun koparılmasına katlanırım; bu durum, beni amacıma ulaşmaktan alı koymaz. Dal ve yapraklarının azlığı, hurma ağacı için bir eksiklik olmadığı gibi, o ağacın, dosdoğru gitmesine, yükselmesine engel değildir. Belâ alanının yiğidiyim, uzuvlarımın kopmasından korkum yok; zira bir kuşun, iktidar doruklarında uçabilmesi, ancak kanadının en uzun tüyü ile mümkündür.

Firâk âteşi rûşen kılur çerâg-ı visâl
Harâret-i ataş, eyler ziyâde zevk-ı zülâl

Çeviri:

Ateşten gömleği andıran ayrılığı, yalnızca kavuşma mumu aydınlatır. Susuzluk ateşi ise pınara karşı isteği artırır.

Gitdi ol serv-i semen-ber ki dil-ârâmum idi
Râhat sîne vü kâm-ı dil-i nâ-kâmum idi

Çeviri:

Gönlüme huzur veren, yasemen gibi ak göğüslü o servi gitti. O, içimin rahatı, dileğine kavuşmamış yüreğimin sevinciydi.

Tecâvüz kıldı hadden, ey felek bî-dâdın insâf it
Yeter ta'zîm eşrâf eyleyüp tahfîf-i eşrâf it

Çeviri:

Ey felek! Saldırılarının son derece çoğaldı, yaptığın adeletsizlik haddi aştı; insaf et! Kötü olanları yüceltip de, şerefli insanlara karşı ettiğin saygısızlık son bulsun.

Veh ki ol gül-ruh sefer azmine âheng eyledi
Şehr ü sahrâyı bana gönlüm gibi teng eyledi

Çeviri:

Ne yazık ki, o gül-yüzlü, savaşmaya gitti; kenti de, çölü de bagönlüm gibi dar etti.

Ukâb-ı berk-şitâbı sabâdan aldı karâr
Sipihti eyledi hayrân sür'at-i reftâr
Zemîne rahşı salup nakş-ı mîh-i rîze-i na'l
Sevâbit eyledi zâhir kevâkib-i seyyâr

Letâfet-i harekâtına âferînler idüp
Tabak tabak dürr-i encüm sipihr kıldı nisâr

Çeviri:
Sancağında bulunan kartal resmi, sabâ yelinde etkilendi de, şimşek ileri atıldı; gökyüzü, onun hızlı gidişine hayran oldu. Güzel yürük atının nalı yerde iz bıraktı da, gezegenler, şaşkınlıktan birer sabit yıldız gibi gökyüzünde çakılıp kaldı. Davranışlarının inceliğini beğenen gökyüzü, tabak tabak inciye benzeyen yıldız saçarak onu ödüllendirdi.

Benem ol şâh-zâde-i kevneyn
Ki sıfâtumda akl hayrândur
Hasr-ı evsâf-ı kadr ü menziletüm
Hâric-i ihtimâl ü imkândur
Nûr-bahş-ı çerâğ-ı îcâdum
Mâh-ı kevneyn ü şâh-ı merdândur
Cedd-i pâküm Muhammed-i Mürsel
Asl-ı zâtum Aliuu-i imrândur

Çeviri:
Ben, iki cihanın şehzadesiyim; akıl, özelliklerimi bildiremez de, şaşırır kalır. Değerimin ve üstün niteliklerimin tam anlamıyla anlatılmasına imkân ve ihtimâl yoktur. Yaradılış kandilimin ışığı, iki ünyanın ayı ve yiğitler şahı Hazret-i Murtâza'dır. Arı soylu dedem Peygamber Muhammed; özümün temeli, mutluluk kaynağı olan Ali'dir.

Bâr-ı târ-ı pîrehenden incinen cism-i latîf
Nice çeksün rezm meydânında bend-i âhenîn
Nâz-ı perverd-i na'im-i şefkat ü ihsân olan
Nice olsun kâbil-i bîdâd-ı ehl-i zulm ü kîn

Çeviri:
Zırhın ağırlığından incinen güzel vücut, savaş alanında demirden yükü nasıl kaldırsın? İyilik, şefat, naz ve türlü nimetlerle yetiştirlen insan, zulüm ve kin erlerinin adaletsizliğine nasıl katlansın.

Gark-ı girdâb-ı firâk oldum terahhum kıl sabâ
Şerh idüp hâlim bana bi'llâh yetür dil-dâumı

Kıldı cellâd-ı ecel kasd-ı helâküm Tanrı'çün
Arz kıl dil-dâruma hâl-i dil-i efgârumı
Var iken cismümde cân maksûdum oldur ki kılam
Şem'i rûyundan münevver dîde-i hûn bârumı

Çeviri:
Ey sabâ! Ayrılık girdabına battım, bana acı! Halimi sevgilime anlat da, Allah aşkına, onu bana getir. Ecel celladı, beni yok etmeye yöneldi; Tanrı için perişan durumumu yârime bildir. Henüz vücudumda can varken, sevgilimin kandil gibi ışık veren güzel yüzüyle kanlı yaşlar döken gözlerimi aydınlatmak istiyorum.

Mâh-ı cemâlin ol gül-i bâğ-i risâletün
Setr-i sehâb-ı merg nihân itdi ey dirîg
Şâh-ı gül-i hadîka-i ikbâli rûzgâr
Pâ-mâl-i inkılâb-ı hazân itdi ey dirîg

Çeviri:
Peygamberlik bağının ay gibi güzel gülünün yüzünü ölüm bulutu örttü de, o gül, gözden yitti. Ne yazık ki, devrân, ikbâl bahçesinin gül dalını, sonbahar yeliyle çiğnedi.

Derdâ ki içdi bezm-i belâda mey-i fenâ
Cân ü cihânda almadı nev-resîde kâm
Gül-zâr-ı ömri gördi hazân görmedin bahâr
Mâh-ı cemâli itdi gurûb olmadın tamâm

Çeviri:
Belâ meclisinde yokluk şarabını içen o genç, ne yazık ki, canından da, dünyasından da bir tad almadı. Ömrünün gül bahçesi, baharı görmeden güzü gördü. Aya benzeyen güzel yüzü, daha dolunay olmadan battı.

Sabr itmeyüp musîbete her kim kılur ceza'
Şâyeste-i mevâhib-i afv vü atâ degül
Ma'lûm olur mesâ'ib-i erbâb-ı küfrden
Kim sabrdür vesîle-i rahmet degül

Çeviri:
Belâya katlanmayıp da sızlanan kişi, bağışa, lutfa lâyık değil, Kâfirlerin uğradığı musibetler bilinmektedir; bu bakımdan rahmet vesilesi, belâ değil sabırdır.

Şâhid-i ifrât-ı gamdür kesret-i feryâd ü âh
Seyl-i âb-ı çeşm mıkdârı dil âzârıncadur
El azâsına ne nisbetdr azâ-yı Ehl-i Beyt
Çûn azâsı her kesin maktûli mıkdârıncadur

Çeviri:
Feryad ve inleyişin çokluğu, aşırı üzüntünün belirtisidir. Gözden akan sel gibi yaşlar, yüreğin ne ölçüde incindiğini gösterir. Ehl-i Beyt'in yasına oranla başkalarının yası önemsiz kalır; çünkü herkesin tuttuğu yas, ölen yakınının niteliğine bağlıdır.

Derdâ ki dâr-ı dehrde bir yâr kalmadı
Bir yâr-ı gam-güsâr ü vefâ-dâr kalmadı
Dâm-ı belâdan ehl-i vefa buldılar necât
Bir benden özge zâr ü giriftâr kalmadı

Çeviri:
Ne yazık ki, dünyada bir yar kalmadı. Dert ortalığı, vefalı bir dost kalmadı. Vefâ erleri, belâ tuzağından kurtuldular da, benden başka perişan olup inleyen kalmadı.

Seyr eyledi zülâl-i safâ bâğa bâğdan
Nûr itdi intikâl çerâga çerâgdan

Çeviri:
Arılık ırmağı, bir bağdan bir başka bağa doğru aktı da, ışık, bir kandilden diğer kandile geçti.

Hıyretu'llâh mine'l-hakki ebî
Summe ummî ve ene'bnu'l-hıyreteyn
Fıddatun kad hulikat min zehebin
Ve ene'l-fıddatu ibnu-z-zehebeyn
Fâtım'u'z-Zehrâ'i ummî ve ebî
Vârisu'r-rusli, İmâm'u's-sakaleyn
Fe-ebî şemsun ve ummî kamarun
Ve ene'l-kevkebu beyne'l-kamareyn
Men lehu ceddun ke-ceddî fi'l-verâ
Ev ke-şeyhî ve ene'bnu'l-alemeyn
Zehebun fî zehebin fî zehebin

Ve luceynun fî luceynin fî luceyn

Çeviri:
Babam da, annem de insanların en seçkini, üstünüdür; ben de, o üstün kişilerin oğluyum. Annem Fâtımatu'z-Zehrâ, babam ise Peygamber'in vârisi, insanlarla cinlerin imamıdır. Babam güneş, annem ise aydır; ben yıldızım da güneşle ayın ortasındayım. Yeryüzünde hiç kimsenin benim gibi dedesi ve babası yok; ben, iki bayrağın oğluyum. Altın içinde bir altın, gümüş içinde bir gümüş gibiyim.

Ol benem kim cedd-i pâkimdür çerâg-ı enbiyâ
Âftâb-ı evc-i hikmet serv-i bâğ-ı ıstıfâ
Ol benem kim ma'den-i dürr-i vücûdumdur Alî
Şâh-ı erbâb-ı hakîkat şem'-i cem'-i evliyâ
Ol benem kim şem'-i şebistân-ı hayâ
Ben nihâl-i Gülşen-i adl ü riyâz-ı istemem
Ey fesâd ehli nedür bunca bana cevr ü cefâ
Tökdünüz bir bir atup seng-i sitem evrâkumı
Kodunuz tenhâ beni gurbetde bî-berg ü nevâ
Hâlîyen katlüm temannasında kılmışız gulüvv
Kangı mezhebde benüm kat'-ı hayâtumdür revâ

Çeviri:
Ben o kişiyim ki, arı soyu dedem, Peygamberlerin kandili, hikmet doruklarının güneşi, seçkinlik bağının servi ağacıdır. İnciyi andıran vücudumun madeni Ali, vefâ erlerinin şahı, erenler topluluğunun ışık kaynağıdır. Ben, o kimseyim ki, yarıdılışımdaki ışığın kandili Fatıma, şeref mabedinin cevheri, utanma hareminin mumudur. Ben, adalet bahçesi ile ismet bağının fidanıyım. Ey fesad erleri! Banan çektirdiğiniz bunca sıkıntının ne anlamı var? Zulüm taşı attınız da, belgelerimi birer birer dağıttınız. Beni gurbette yalnız, kolsuz kanatsız bıraktınız. Şimdi, beni öldürmek isteğiyle taşkınlık ediyorsunuz; hayatımı sona erdirmek, hangi mezhebe uyar?!

Eyle kim pûlâd ile daştan olur âteş ayân
Akudırdı tîgi bağrında adûnun hûn-i nâb
Hûn-i a'dâdan revân eylerdi her yan seyller
Seyller üzre ayân eylerdi başlardan habâb
Cevher-i tîginde mazmûn mevc-i tûfân-ı fenâ
Sâye-i rumhunda muzmir şerh-i ahvâl-i azâb

Cilve-i rahşında rûşen sür'at-i nûr-i basar
Sür'at-i seyrinde zâhir hamle-i sultân-ı hâb
Rahşı kûh-ı bâd-cünbüş tîgi berk-ı âb-gûn
Rahşına gerdûn fedâ tîgine kurbân âftâb

Çeviri:

Öyle çeliği taşa vurunca, açıkça ateş çıkar. Kılıcı düşmanın bağrından oluk gibi kan akıtıyordu. Düşman kanından her yanda seller gidiyordu; sel suyunun üstünde insan başından kabarcıklar oluşuyordu. Kılıcının içinde yokluk tufanının dalgaları gizliydi de, mızrağının gölgesinde azabın açıklaması saklıydır. Güzel yürük atı, göz ışığı kadar hızlı hareket ediyordu; süratle koşmasında, rüyalar âlemi sultanının gidişi görülüyordu. Yürek atı, yel gibi uçan bir dağı; kılıcı, şimşeği andırıyordu. Atına dünya feda olsun da, kılıcına güneş kurban olsun!

Gel ey hem-dem ki cismünle vidâ' itmektedür cânum
Töker kanlar anup fürkat belâsın çeşm-i giryânum
Benüm müşkil degül hâlüm ki kurb-i Hak kılub hâsıl
Gam-ı dünyâ elinden kurtılır hâlâ girîbâdum
Senünçün ağlaram kim idecekdür hâlüni muztar
Hem a'dâ zulm ü cevri hem benüm endûh-i hicrânum

Çeviri:

Gel dostum, sana vedâ ediyorum. Ağlıyorum; gözlerimden kanlı yaşlar dökülüyor da, ayrılık belâsının tohumlarını ekiyor. Güç durumda değilim, çünkü, ulu Tanrı'ya yakınlık katını kazandım; dünya sıkıntılarından yakamı kurtarıyorum. Sanin için ağlıyorum, zira, bir yandan düşmanın edeceği zulüm, vereceği sıkıntıyla karşılayacak, öbür yandan benim ayrılığımın acısını duyacaksın.

Belâya sabr idelüm cevre şükürler kılalum
Ki bu reviş taleb ehlinedür tarîk-ı vusûl
Cemî'-i halka belâ ihtirâmı vâcibdür
Kim oldı akreb-i huddâm-ı Ehl-i Beyt-i Rasûl

Çeviri:

Belâya katlanalım, sıkıntıya şükredelim; zira bu tutum, istek erlerine, kavuşma yolunu açar. Bütün insanların, belâya saygı göstermesi gerekir. Peygamber'in Ehl-i Beyt'ine hizmet edenler, ulu Tanrı'ya yakınlaştı.

Per-i Cibrîl'dür dîvâr-ı devlet-hâne-i ismet
Anın sükkânına âsîb yetmez şerr-i şeytândan
Harîm-i kurb-i Ehl-i Beyt benzer zevrak-ı Nûh'a
Olan ol zevrak içre ihtirâz eyler mi tûfândan

Çeviri:
İsmet evinin duvarı, Cebrâîl'in kanadı gibidir; o evde yaşayanlara şeyranın kötülüğünden bir bela erişemez. Ehl-i Beyt'in yakınlık haremi, Nûh'un gemisine benzer; o geminin içinde olan kişi, tûfândan korkar mı hiç?

Geldi ol dem ki dil-i gam-nâkümi şâd eyleyem
Murg-ı rûhı dâm-gâh-ı tenden âzâd eyleyem
Geldi ol dem ki bu mihnet-hâneyi vîrân idüp
Kuds mülkinde binâ-yı işret âbâd eyleyem
Geldi ol dem kim kılam der-gâha arz ahvâlümi
Çeşm-i nem-nâk ü dil-i gam-nâk ile dâd eyleyem

Çeviri:
Tasalı yüreğimi sevindirmemin, can kuşunu ten tuzağından kurtarmamın zamanı geldi. Bu mihnet evini yıkıp da, kutsallık yurdunda eğlence yapısını bayındır kılmanın vakti geldi. Durumumu Tanrı katına bildirip, yaşlı gözlerim ve derli gönlümle adalet istememin zamanı geldi.

Şem'-i hayâta subh-ı ecel virdi ıztırâb
Mülk-i vücûda seyl-i adem saldı inkılâb
Gül-zâr-ı ömre kıldı eser sarsar-ı hazân
Deste-i zamâne rişte-i ümmîde virdi tâb

Çeviri:
Ecel sabahı, hayat mumuna sıkıntı verdi. Yokluk seli, varlık yurdunu değiştirdi sonbahar yeli, ömrün gül bahçesini olumsuz yönde etkiledi. Zamanın eli, umut ışığını yaktı.

Dökmek evlâd-ı Rasûl'ün kanını âsân degül
Ol sebebden kim bu kan her kana nemzer kan degül

Çeviri:

Peygamber çocuklarının kanını dökmek kolay değil; o bakımdan, bu kan, her kana benzemez.

Bir dükkândür bu bisât-ı dehr kim ummâline
Ecr mıkdâr-ı ameldür müzd mıkdâr-ı hüner
Hâk'dân-ı dehr bir mezra'durur a'mâl-i zar'
Hayr olur mahsûl hayr ehline şer ehline şer

Çeviri:
Bu dünya, bir dükkân gibidir; o dükânda çalışanlar, çalıştıkları oranda üzret alırlar; kazanç ise, çabaya, ustalığa bağlıdır. Dünya, ekilecek bir tarlaya benzer; ekim işi, iyilik erleri için iyi, kötülük erleri için kötü olur.

Ey semend-i bâd-pâ bi'llâh kanı ol şeh-süvâr
Nice ol ser-dârdan kıldun cüdâlık ihtiyâr
N'eyledün ol dürr-i şeh-vârı ki tapşurduk sana
Kande saldın neye gelmez aşdı hadden intizâr
Pây bûsından anun mahrûm olubsan ey rikâb
Saht- dilsen kim gözün olmaz dem-â-dem eşk-bâr
Dest-bûsından anun düşmüşsen ayrı ey licâm
N'ola toprağa düşüp oldunsa hâr-u hâk-sâr

Çeviri:
Ey yel gibi uçan güzel kula at! Tanrı aşkına söyle, o yiğit binici nerede? O üstün komutandan nasıl ayrı kalabildin? Sana emanet ettiğimiz o değerli inceyi ne yaptın da, nerede bıraktın? Beklemekten bitip yok olduk, niye gelmiyor?! Ey sevgili at! Onun ayağını öpmek mutluluğundan yoksun kaldın? Gözünden pınar gibi sürekli yaş akmadığı için çok katı yüreklisin. Onun elini öpmek bahtiyarlığından mahrum kaldın ey at! Toprağa düşüp perişan oldunsa, bunun ne önemi var?...

Yâ Rabb ne fitnedür ki cihân kıldı âşkâr
Yâ Rabb ne zulmdür ki ıyân itdi rûzgâr
Yâ Rabb felek bu fi'lden olmaz mı şerm-sâr
Çûn olmadı Hüseyn'e safâ-bahş ü sâz-kâr
Ârâm tutmayup yere geçsün hemişe âb
Mehd-i ferâgat üzere havâ tutmasun karâr
Çûn hâk-dân-ı dehrde ârâm bulmadı
Sultân-ı dîn Hüseyin-i Alî, şâh-ı kâm-kâr
Bâd-ı fenâya gitse revâdür bu hâkdan

Âyîne-i vücûda ademden salup gubâr
Ey dil hukûmetine cihânın ne i'timâd
Ey dîde haşmetine zamânun ne i'tibâr
Olsaydı rûzgâr nihâdında ger sebât
Ahdin kılurdı âl-ı Rasûl ile üstüvâr
Devrân cibilletinde ger olsaydı bir vefâ
Âl-i Rasûl hıdmetin eylerdi ihtiyâr
Ol vaktden ki hasm rızâsıyla tîg u tîr
Şâh-ı şehîdün eyledi a'zâsını figâr
Açmış dehân te'essüf içün tîr-i tünd-rev
Çekmiş zebân tahassür içün tîg-i âb-dâr
Yâ Rabb ki tîg çıkmaya habs-i niyâmdan

Çeviri:

Ulu Tanrım! Cihanın ortaya koyduğu bu fitne, zamanın gösterdiği bu zulüm nedir? Ey ulu Rabbim! Kazâ, bu işten rahatsız olmaz mı? Felek, yaptığından dolayı utanmazmı? Dünyanın sıkıntı verici gül bahçesinin havası ile suyu. Hüseyin'e yaramadı; bu yüzden, su, rahat yüzü görmesinde, sonsuza dek yere batsın; hava, huzur bulmasın. Dinin sultanı, mutluluğa kavuşan şah Hüseyin b. Alî, yeryüzünün hiçbir toprağınad rahat etmedi; bu bakımdan, yokluk diyarından yok edici bir yel essin de, yeryüzünün varlık aynasını toz içinde bıraksın. Ey gönül! Bu dünyadaki egemenliğe güvenilmez. Ey göz! Zamanın görkemine önem verilmez. Zaman, güzel huylu olsaydı da, sözünde dursaydı, Peygamber soyundan gelenlere vefâlı davranırdı. Devrân, vefâlı olsaydı, başkalarına değil de, Hazret-i Muhammed çocuklarına hizmet etmeyi severdi. Kılıç ile ok, düşmanın isteğine uyup da, şehîdler şahı Hüseyin'in uzuvlarını yaraladığından bu yana, ağız, üzüntüsünü belirtmek için, hızla uçan okunu hazırlamış; dil, özlemini bildirmek için keskin kılıcını çekmiş. Ey ulu Rabbim! Kılıç, kın hapishanesinden çıkmasın da, ok, perişan olsun.

EHL-İ BEYT KADINLARININ KERBELÂ'DAN ŞAM'A GİDİŞİNİ BİLDİRİR

Gökden indükde belâ bulmazdı menzil konmağa
Olmasaydı arsa-i âlemde hâk-ı Kerbelâ
Kerbelâ'dan gayr yokdur bir mübârek buk'a kim
Ola anun ekser-i eczâsı terkîb-i belâ

Çeviri:
Yeryüzünde Kerbelâ toprağı olmasaydı, belâ gökten indiği zaan, konacak yer bulamazdı. Dünyada, Kerbelâ gibi, toprağının çoğu belâdan oluşmuş bir başka kutsal yer yoktur.

Muharrem'dür gönül feryâda gel-âh eyle efgân kıl
Azâ tut başa topraklar saçup çâk-i girîbân kıl
Kılup kat'-ı nazar mâh-ı Muharrem ayş ü işretden
Dem-â-dem çeşmini mazlâmlar yâdıyla giryân kıl
Urup gerdûna berk-ı âh-ı âteş-bârdan âteş
Binâsın yık anı devr-i muhalifden peşîmân kıl

Çeviri:
Ey gönül bu muharrem ayıdır; bağır çağır, inle dur. Yas tut; başına toprak dök; yakanı, bağrını yırt. Muharrem ayında yemeyi, içmeyi bir yana bırak da, mazlûmların başına gelenleri hatırlayıp, hiç durmadan ağla. İnleyişin alev yağdıran şimşeğiyle dünyayı ateşe ver, onun yapısını yık da, felek, muhalefet ettiğine pişman olsun.

Eger çi haşmet-i evlâd ü mülk ü mâl kamu
Azîz olur kamuya zevk-i rûh gâlibdür
Çû cân mukaddem olur cümleden yakîndür bu
Ki terk-i cân elemi a'zâm-ı mesâ'ibdür
Muhakkak oldı bu tertîb olan mukaddemeden
Ki rutbe-i şühedâ eşref-i merâtibdür

Çeviri:
Çocuklar, mal, mülk hepsi değerlidir. Herkes için ruh huzuru önemlidir; fakat, can önce gelir. Candan ayrılma sıkıntısının, musibetlerin en büyüğü olduğu bilinmektedir; bu bakımdan, rütbelerin en şereflisi, şehidlik rütbesidir.

Şehîd-i hancer-i bî dâda râda ryz-i Hakk
Iyân itdükde sarf-ı nakd-ı cân ecrinün âsârın
Kemâl-i zevk bundan gayrı koymaz anda hasret kim
Dönüp dünyâya hâsıl eyleye ol zevk tekrârın

Çeviri:
Adaletsizliğin kılıcıyla şehid edilen kişi, kıyamet günü ulu Tanrı'nın lütfuna erişip de, doğruluk yolunda can vermenin karşılığında mutluluğa kavuşunca, dünyaya

geri dönerek yeniden şehid olmayı ister ve bu durumdan zevk almaktan başka hiçbir özlem duymaz.

Her gâfilün çeşmi bu mâtemde ter degül
Mutlak nihâl-i ömri anun bâr-ver degül
Her dîde kim degül bu misîbetde eşk-bâr
Makbûl-i tab'-ı merdüm-i sâhib-nazar degül

Çeviri:
Kerbelâ olayından ötürü tutulan yasta, gözü nemli olmayan şaşkının, ömür fidanı da meyveli olmaz. Bu musibetten dolayı, çok yaş akıtmayan bir göze, görüş erleri tarafından değer verilmez.

Mahrem-i bâr-gâh-ı izzetden
Ne aceb ger kerâmet iste zuhûr
Kurb-i der-gâh-ı Hakk bulanlardan
Mu'cizât ü kerâmet olmaz dûr

Çeviri:
Ulu Rabb'in yücelik katının mahremi olanlardan keramet belirse, bunda şaşılacak bir durum yok. Tanrı'ya yakınlık katına erişenlerden, mucizeler ve keramet uzak olmaz.

Muhedderât-ı serâ-perde-i risâlete bî-şek
Kefâlet-i kerem-i Kird-gâr hısn-i hasîndür
Ne ihtimâl-i halel setr-i iffetine anun kim
Harîm-i hürmet-i kurb-i Nebî'de perde-nişîndür

Çeviri:
Peygamberlik hareminin kadınları, hiç kuşku yok ki, ulu Tanrı'nın lütfuyla sağlam bir kale gibi korunmuştur. Onların iffetine zarar gelmesine ihtimâl yoktur; zira, o hanımlar, Peygamber'in saygı gösterilen yakınlık harîminde saklanmıştır.

Nisâ'u'l-cinni yus'idunî nisâ'e'l-Hâşimiyyât
Benâtu'l-Mustafâ Ahmed İmâmun zâkîyu'z-zât

Çeviri:

Ey haşimoğullarının kadınları! Ey arı özlü, inanaların önderi Muhammed Mustafâ'nın kızları! Cin topluluğunun hanımları, beni mutlu ediyor.

Mesaha'r-Rasûl'u cebînehu
Kad fâka Berkan fi'l-hudûd
Ebevâhu min a'lâ Kurayş'in
Ve cedduhu hayru'l-cudûd

Çeviri:

Hazret-i Peygamber, eliyle Hazret-i Hüseyin'in alnını silince, gökyüzünde şimşek çaktı. Hüseyin'in annesiyle babası, Kureyş'in en seçkin kişileri; dedesi, dedelerin en iyisidir.

Âmâc-ı nâvek-i nazar-ı merdüm olmağa
Başlar dizildi nîzeye zerrîn kabak-misâl
Takdirden zamâneye hükm oldı gâlibâ
Kim ser-bülend kıl buları kılma pây-mâl

Çeviri:

Bakış okunun hedefi, gözbebeği olduğundan, başlar, altını andıran kabaklar dizildi. Ulu Tanrı katından, devrâna, "Bunları alçaltma, yücelt!" diye buyruk geldi.

Ey ehl-i Kûfe âdetünüz mekr imişmüdâm
Ey ehl-i Şâm hîle imiş resmümüz tamâm
Geh sa'y idersiz âl-i Rasûl'ün kıtâline
Geh mâtemin dutup ana eylersiz ihtirâm

Çeviri:

Ey Kûfeliler! Her zaman aldatmayı alışkanlık edinmişsiniz. Ey Şamlılar! Hileyi adet haline getirmişsiniz de, Hazret-i Peygamber'in çocuklarını öldürmek için çaba harcıyorsunuz, sonra da yas tutup, ona saygı göstermiyorsunuz.

Sanma tökmek Ehl-i Beyt'ün kanını âsân olur
İhtirâz it kim sana her katre bir peykân olur.

Çeviri:

Ehl-i Beyt kanını dökmenin kolay olduğunu sanma! Bu işi yapmaktan sakın, zira, o kanın her damlası, sana bir okun ucu gibi zarar verir.

Hüseyin İbn-i Alî İbn-i Ebî Tâlib kim andandür
Binâ-yı şer'a istihkâm ü dîn-i Hakk'a isti'lâ
Mu'azzam cedd-i vâlâsı Nebiyy-i Ümmî-i Mekkî
Mükerrem bâb-ı ilkâsı Aliyy-i âliyy-i a'lâ

Çeviri:

Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib, şeriât yapısını sağlamlaştırıp, doğruluk dinini yücelten kişidir. Dedesi, Mekkeli ulu Peygamber; babası ise, üstün, olgun insan Ali'dir.

Sen ne âgehsen k, sûz-i âteş-i mihnet nedür
Mesned-i râhatda mülk ü mâl ile mağrûrsen
Derd ehli hâlini âlemde derd ehli bilür
Sende yokdur derd ey bî-derd sen ma'zûrsen

Çeviri:

Sen, tasasızlık tahtında mal, mülkle gururlanıp duruyorsun; bu yüzden, mihnet ateşinin nasıl yakıcı olduğunu bilemezsin. Yeryüzünde, dert erlerinin halinden ancak dert erleri anlar. Ey kaygusuz! Senin bir kaygun yok; bu bakımdan hoş görülebilirsin.

Katlden havf viren ehl-i Haka bilmez kim
Dâm olur ehl-i Haka dâ'ire-i kayd-ı hayât
Dehr bir mihnet ü gam menzilidür ey gâfil
Va'de-i katldedür müjde tevfîk-ı necât

Çeviri:

Doğruluk erlerini ölümle korkutan kişi, hayatta olmanın o erlere sıkıntı verdiğini bilmez. Ey şaşkın! Dünya, bir mihneti bir tasa yurdudur. Kurtuluş muştusu, ölüm vaktinde saklıdır.

Kerâmet-i neseb-i Mustafâ degül mahfî
Ne bâk ana hased ehli eger nazar kılmaz
Ne tîredür dil-i ehl-i hased ki mu'ciz-i âl
Yahûd'a eyler eser anlara eser kılmaz

Çeviri:
Hazret-i Muhammed Mustafâ'nın soyundan olanların kerameti gizli değil. Kıskançlık erleri bunu görmezse, ne önemi var; Peygamber çocuklarının mucizesi, Yahûdileri bile etkiler, onları etkilemez.

Girdün ey ehl-i sitem bir kana kim her katresi
Daşa tamsa tâ ebed daştan çıkar yâkût-i ter
Gönlüni daştan beter dirsem revâdür nîşe kim
Daşa te'sîr eyler ol kan gönlüne kılmaz eser

Çeviri:
Ey zâlim! öyle bir kişiyi öldürdün ki, onun kanının bir damlası taşa aksa, yakuta dönüşürde sonsuza dek canlılığını korur. Sen taştan daha katı yüreklisin; zira o kan, taşı etkiler de, yüreğinizi etkilemez.

Düşmen-i gâfil sanur kim hûn-i âl-i Mustafâ
Bağ-ı ikbâline gül-berg-i bahâr efrûzdur
İhtirâz itmez hazer kılmaz meger vâkıf degül
Kim anun her katresi bir berk-ı âlem-sûzdur

Çeviri:
Şaşkın düşman sanırki, Hazret-i Muhammed Mustafa çocuklarının kanı, kendi ikbal bağı için, güzel bir ilkyaz'ın gül-yaprağı gibidir. Korkmaz, çekinmez. O kanın, her damlasının âlemi yakın bir şemşek olduğunu bilmez.

Düşti gûyâ sûret-i Şîrîn'e hüsnünden fürûg
Kim gönül Ferhâd-veş buldı likâsından sürûrü
Pertev-i hûrşîd-i âlem-tâbdandür muttasıl
La'le reng ü lâle sîr-âba tâb ü mâha nûr

Çeviri:
Güzelliğinden Şîrîn'in yüzüne sanki bir ışık yayıldı da, gönül, Ferhât gibi, onun yüzünü görünce sevindi. La'l'e her zaman renk; lâleye tazelik, canlılık, ay'a ışık veren kaynak, âlemi aydınlatan güneştir.

Sa'âdet nişânı budur kim Yahûd
Olur ehl-i dîn ehl-i tugyân iken
Şakâvet delîli budur kim şakî

Kılur terk-i dîn ehl-i îmân iken

Çeviri:
Taşkınlık erlerinden olan bir Yahûdî'nin, din erleri arasına katılması, mutluluk belirtisi; inanç erlerinden iken, dinden ayrılan bir kişinin bu davranışı ise, bedbahtlığının bir delilidir.

Her amel bir cezâya kâbildür
Ey hoş ol kim sevâba mâ'ildür
Nitekim gül olur tikenden yeg
Gül dikendir tiken dikendür yeg

Çeviri:
Her davranışının bir karşılığı vardır. İyilik yapmaya eğilimi olan insana ne mutlu! Nitekim gül, dikenden daha iyidir. Gül yetiştiren kişi, diken eken kimseye yeğ tutulur.

Men rûh-i revân-ı Mustafâ'yam
Men râhat-ı cân-ı Murtazâ'yam
Mazlâm ü garîb ü zâr ü hayrân
Maktûl ü şehîd-i Kerbelâ'yam

Çeviri:
Ben, Hazret-i Muhammed Mustafa'nın ruhu; Ali Murtaza'nın canıyım. Mazlûm, kimsesiz, perişan ve şaşkınım da, öldürülmüşüm; Kerbelâ şehidiyim.

Emlâ' rikâbî fıddaten ve zehebâ
İnnî kateltu'l-Melik'e'l-muhezzebâ
Keteltu hayre'n-nâsî ummen ve ebâ
Ve eşrefe'l-âlemi cem'an hasebâ

Çeviri:
Kötülükten arınmış, o tertemiz padişahı öldürüdüm; atımın üzengilerine kadar altın ve gümüşle doldur da, beni ödüllendir. Öyle bir kşiyi öldürdüm ki, annesiyle babası insanların en iyisi; soy bakımından bütün âlemin en ulu'su, en şereflisiydi.

Ey da'vî-i sa'âdet-i İslâm iden gürûh
Hâşâ ki katl-i âl-i Peygamber revâ ola
Vay ol la'în-i müdbire kim sû-i fi'l ile

Mahşer güninde hasmı anun Mustafâ ola

Çeviri:

Ey İslâm mutluluğuna kavuşmayı dileyen topluluk! Peygamber'in çocuklarını öldürmek doğru mudur? Kötülük edip de Hazret-i Muhammed Mustafâ'ya düşman olan o mel'unun mahşer günü vay haline!

Ey felek şerm it ne bid'atdür ki bünyâd eyledün
Hânedân-ı Ahmed-i Muhtâr'a bî-dâd eyledün
Ehl-i Beyt-i Mustafâ'ya bin sitem gördün revâ
Tâ Yezîd-i pür cefânun gönlini şâd eyledün
Bu ne fikr-i bâtıl ü endîşe-i bî-hûdedür
Kim yıkup bin Ka'be bir but-hâne âbâd eyledün
Ey Yezîd-i pür-cefâ her kimse bir ad eylemiş
Sen dahi bu zulm ile âlemde bir âd eyledün

Çeviri:

Utan ey felek! Bu yaptığın nedir? Hazret-i Muhammed hanedanına adaletsizce davrandın; Mustafâ Ehl-i Beyt'ine binlerce zulmü uygun gördün de, zâlim Yezîd'i mutlu ettin. Bu ne boş fikir, ne anlamsız düşüncedir ki; binlerce Ka'be yıkıp, bir puthaneyi bayındıor kıldın. Ey acımasız Yezîd! Herkes, ardında bir ad bırakmış; sen de yaptığın zulümle dünyada bir ad bıraktın.

Ey ki hergiz kılmayup endîşe rûz-i haşden
Seyyi'ât-ı mahzdür peyveste ef'âlün senün
Ol zaman ki Mustafâ hasım ola hâkim Kird-gâr
Sen dahi bî-şek bilür sen kim n'olur hâlün senün

Çeviri:

Ey ceza gününden kesinlikle korkusu olmayan kişi! Hiç durmadan kötülükler yapıyorsun. Kıyamette, Hazret-i Muhammed muhalefet edeceği zaman, hiç kuşku yok ki, halinin ne olacağını sen de biliyorsun.

Unâdîke yâ ceddâhu yâ hayre Mursel'in
Huseyn'uke maktûlun ve nesluke dâ'i'un

Çeviri:

Sana sesleniyorum dedeciğim, ey en hayırlı Peygamber! Sevgili torunun Hüseyin öldürüldü de, soy'un yitip gitti.

Nevbet-i hükm-i mülûk eyler kabûl-i intikâl
Şer'dür ol hükm kim yokdur ana mutlak zevâl
Kat' bulmaz rişte-i peyvend-i âl-i Mustafâ
Gerden-i ukbâya salmışdür kemend-i ittisâl

Çeviri:

Hükümdarların egemenliği kalıcı değil. Bu saltanat, başkalarına geçer. Kesinlike değişmeyecek olan buyruk; şerîat buyruğudur. Hazret-i Muhammed soyunun egemenlik bağı, asla kopmaz; çünkü, kavuşma kemendini âhiretin boynuna salmıştır.

Ey hatîb-i süst-re'y ü saht-rûy ü bî-edeb
Dâmen-i nâpâk ile âlûde kıldun minberi
Medh-i ehl-i zulmle itdün Hudâ'yı hışm-nâk
Ta'n-ı âl itdün mezemmet eyledin Peygamber'i
İ'tibâr-ı devlet-i dünyâ-yı fânî sehldür
N'oldun ey zâlim niçün yâd eylemezsün mahşeri

Çeviri:

Ey kötü düşünceli, yüzsüz, edebe aykırı davranan hatîb! Temiz olmayan eteğinle minberi kirlettin. Zulüm erlerini dövdün de, ulu Tanrı'yı öfkelendirdin. Hazret-i Muhammed'in soyundan olanlara sövüp, Peygamber'i yerdin. Bu geçici dünyanın nimetine önem vermenin kolay olduğunu biliyorsun; eu zâlim! Sana ne oldu, niçin mahşeri düşünmüyorsun?

Teselsül-i kelimâtı kemend ü kaydı-ı kulûb
Fezâ-yı arsa-i güftârı sayd-gâh-ı ukûl
Belâgatinde ayân sırr-ı hikmet-i Kur'an
İbâretinde mu'ayyen rumûz-i şer-i Rasûl

Çeviri:

Sıraladığı cümleler, yüreklere atılan kemendi andırıyordu da, sözlerinin oluşturduğu alan, akıllar için bir av-yeri gibiydi. Güzel konuşmasında, Kur'an

hikmetinin sırları bulunuyordu; söylediği sözlerde, Peygamber şerîatinin belirtileri yer alıyordu.

Degül ey sifle âsân katl-i âl-i Mustafâ kılmak
Vefâ ehlinin esîr-i bend-i bî-dâd ü belâ kılmak
Adâlet bâğınun gül-bünlerinden goncalar üzmek
Cefâ tîgıyle bir bir başların tenden cüdâ kılmak

Çeviri:

Ey alçaklar! Hazret-i Muhammed'in çocuklarını öldürüp, vefâ erlerini zulüm ve belâ tuzağına düşürmek; adalet bağının gül goncalarını üzerek, cefâ kılıcıyla birer birer başlarını bedenlerinden ayırmak kolay değil.

Arturursen ey felek evlâd-ı Peygamber gamın
Tâze eylersen dem-â-dem Ehl-i Beytün mâtemin
Tîşe-i bî-dâd ile her dem töküp bir daşını
Veh ki vîrân eyledün şer'in binâ-yı muhkemin

Çeviri:

Ey felek! Peygamber çocuklarının tasasını artırıyorsun da, Ehl-i Beyt'in yasını hiç durmadan yeniliyorsun. Ne yazık ki, adaletsizlik balyozuyla her ân bir taşını kırarak, şerîatin yapısını yıkıntıya çevirdin.

Mâtet ricâlî ve efnâ'l-mevtu sâdâti
Ve zâdenî hıyreten min bu'di âdâti

Çeviri:

Yakınım olan erkekler öldü; ölüm bütün ulularımı yok etti. Geleneklerimden uzaklaştımda, şaşırdım kaldım.

Âh kim kıldı cefâ çarh vefâ-dârlara
Dağlar urdı dem-a-dem dili efgârlara
Bunca ma'sûmları zâr ü giriftâr itdi
Hîç rahm eylemeyüp zâr ü girftârlara

Çeviri:

Ne yazık ki, felek vefâ erlerine sıkıntı çektirdi de, yüreği yaralı olanları her zaman perişan etti; bunca suçsuz insanı ağlatıp inletti; ağlayanlara, güç durumda kalanlara hiç acımadı.

Li'llâh'i'l-hamd ki şâyeste-i der-gâh oldum
Ma'nâ vü sûret-i ihlâsdan âgâh oldum
Âkıbet menzil-i maksûdâ yetersem ne aceb
Ehl-i i'câz ü kerâmâtla hem-râh oldum

Çeviri:

Tanrı'ya şükür, dergâha kabul edildim de, maddî ve manevî dostluğun ne olduğunu öğrendim. Sonunda amacıma ulaşırsam, bunun şaşılacak yanı yok. Mucize ve keramet erkerine yoldaş oldum.

Ey sipâh-ı münkesir n'oldı sipeh-sâlârunuz
N'itdünüz sultânunuz bi'llâh kani serdârunuz
Nice olmış la'l-gûn lü'lü'-i âb-ı çeşminiz
Nice reng-i yâsemen tutmuş gül-i ruhsârunuz
N'itdünüz ol şehr-yâr-ı ma'delet-âsârı kim
Lutfı olmışdı enîs ü mûnis ü gam-hârunuz

Çeviri:

Ey yenik düşen askerler! Komutanınıza ne oldu? Sultanınıza ne yaptınız? Tanrı aşkına söyleyin, önderiniz nerede? İnciye benzeyen gözyaşlarınız nasıl la'l rengine dönüşmüş de, gülü andıran güzel yüzünüz neden yasemen gibi olmuş? Dert ortağınız olup sizinle dostluk eden, herkese âdilce davranan o padişaha ne yaptınız?

Yâ Rasûl-Allâh beyâbân-ı belâ seyyâhıyuz
Gelmişiz der-gâhuna zâr ü dil-efgâr ü hazîn
Şem'-i nüzhet-gâhumuz bâd-ı fenâdan fevt olup
Hem-dem olmışdur bize nîrân-ı âh-ı âteşîn
Rahtımuz seylâba gitmiş mülkümüz olmış harâb
Hâlümüz olmuş mükedder gönlümüz endûh-gîn

Çeviri:

Ey Allah'ın Elçisi! Belâ çölünün yolcularıyız; ağlayıp inleyerek, yüreğimiz yaralı, yaslı bir durumda sana geldik. Gezinti yerimizin mumunu yokluk yeli söndürdü de, ateşten inşeyiş cehennemi, bize yoldaş oldu. Huzurumuzu sel götürdü, yurdumuz yıkıldı. Perişan olduk, büyük sıkıntı çektik.

Lâ adhaka'llâhu sagre'd-dehri en daharet
Ve âlu Ahmed'e mazlûmûne kad kuhirû

Çeviri:

Hazret-i Muhammed'in mazlum çocuklarına kötülük edip onları yok eden düşmanlar, rahat bulmasın; Allah, o zâlimlerin yüzünü güldürmesin.

Ehl-i Beyt'in senâ vü mersîyesi
Ahsen ü afzal-i fezâ'ildür
Kim ki bir beyt ol husûsda dir
Ol dahı Ehl-i Beyt'e dâhildür

Çeviri:

Ehl-i Beyt'i övüp, onlar için ağıt yakmak, erdemlerin en iyisi, en mükemmelidir. Kim bu konuda bir beyt söylerse, Ehl-i Beyt'ten sayılır.

Ger azâb-ı ehl-i dûzah cürm mıkdârıncadür
Vây ana kim eylemiş katl-i Şehid-i Kerbelâ
Ol sebebden kim Şehid-i Kerbelâ 'nun kadrini
Eylemiş a'lâ cemî'-i halkdan Rabb'u'l-alâ

Çeviri:

Cehenneme gönderilecek olan her insanın karşılaşacağı azab, işlediği suçla orantılıdır. Ulu Tanrı, Kerbelâ Şehîdi Hüseyin'i, bütün insanlardan daha üstün kılmış; o bakımdan, Kerbelâ Şehîdi'ni öldürenin vay haline!

Seldür ol kim hemîn Havvâ'dan Âdem oldı dûr
Olmadı mecmû'-ı etbâ'u ıyâlinden cüdâ
Sehldür ol gam ki düşdi bahra Nûh'un zevrakı
Görmedi deryâ-yı hûn-âb içre girdâb-ı fenâ
Sehldür kim yetdi İbrâhîm'e Nemrûd âteşi
Yetmedi berk-ı cihân-sûz-i firâk-ı akrabâ
Sehldür kim çekdi bî-dâdını Fir'avn'un Kelîm

Olmadı düşmen ana bir kâfir-i mü'min-nümâ
Bî-tekellüf akl mîzânıyle tahkîk itseler
Cümle-i endûh-i mecmû'-i gürûh-i enbiyâ
Gelmez ol mikdâr mihnetlerce kim sabr eyleyüp
Çekdi ehl-i zulmden mazlûm-i deşt-i Kerbelâ

Çeviri:
Âdem'in Havvâ'dan ayrılması, fakat bütün yakınlarıyla çocuklarından uzak kalmaması, kolayca katlanılabilir bir sıkıntıydı. Nûh'un gemisi de denizde gitti; ama, kan deryasında yüzüp yokluk girdabına düşmedi. İbrâhîm'in Nemrûd tarafından ateşe atılması, büyük bir musibet değildi; çünkü İbrahim, yakınlarından ayrı olmanın yakıcı şimşeğiyle karşılaşmadı. Musa Peygamber de Firavun'un zulmüne uğradı; ama, inançlı görünen bir kâfir, ona düşmanlık etmedi. Kuşku yok ki, düşünülüp incelenirse, peygamberlerin hepsinin karşılaştığı bütün belâlar, Kerbelâ çölü mazlûmu Hazret-i Hüseyin'in, zulüm erlerinden görüp de katlandığı musibet kadar olamaz.

Eser-i zulm ü sitemdür gazab ü kahra sebeb
Zulm ehline düşer sâ'ika-i kahr u gazab

Çeviri:
Allah'ın gazabı ile kahrı, zulmün bulunduğu yerde belirir de, kahr ve gazab yıldırımı zulüm erlerini yakar.

Eyyuhe'l-kâtilûne cehlen Huseyn'â
Ubşirû bi'l-azâbi ve't-tenkîli

Çeviri:
Ey câhillik edip de Hüseyin'i öldürenler! Size müjde, azaba uğrayacaksınız!

Kerbelâ Şehîdi'ne Ağıt:
Mâh-ı Muharrem oldı şafakdan çıkup hilâl
Kılmış azâ töküp kad-ı ham birle eşk-i al
Evlâd-ı Mustafâ'ya meded kılmamış Fırât
Giçürmesün mi yerlere anı bu infi'âl
Çokdur hikâyet-i elem-i Şâh-ı Kerbelâ
Elbette çok hikâyet olur mucîb-i melâl
Fehm eylesen gam-ı şühedâ şerhin itmege

Her sebze Kerbelâ'da çekübdür zebân-ı hâl
Tecdîd-i mâtem-i şühedâ kıldı rûzgâr
Zâr ağla ey gönül bugün oldukça ihtimâl
Meydân-ı çarhı cilve-geh-i dûd-i âh kıl
Gerdûn-i dûna kisvet-i mâtem-siyâh kıl
Mâh-ı Muharrem oldı meserret harâmdur
Mâtem bugün şerî'ate bir ihtirâmdur
Tecdîd-i mâtem-i şühedâ nef'siz degül
Gaflet-sarây-ı dehrde tenbîh-i âmmdur
Gavgâ-yı Kerbelâ haberin sehl sanma kim
Naks-ı vefâ-yı dehre delîl-i tamâmdur
Her zerre eşk kim tökilür zikr-i âl ile
Seyyâre-i sipihr-i ulüvv-i makâmdur
Her medd-i âh-kim çekilür Ehl-i Beyt içün
Miftâh-ı bâb-ı ravza-i dârüs's-selâmdur
Şâd olmasun bu vâkı'adan şâd olan gönül
Bir dem belâ vü gussadan âzâd olan gönül
Tedbîr-i katl-i Âl-i Abâ kıldun ey felek
Fikr-i galat hayâl-i hatâ kıldun ey felek
Berk-ı sehâb-ı hâdiseden tîgler çeküp
Bir bir havâle-i şühedâ kıldun ey felek
İsmet harem-serâsına hürmet revâ iken
Pâ-mâl-ı hasm-ı bî-ser ü pâ kıldun ey felek
Sahrâ-yı Kerbelâ'da olan teşne leblere
Rîg-i revân ü seyl-i belâ kıldun ey felek
Tahfîf-i kadr-i şer'den endîşe kılmadun
Evlâd-ı Mustafâ'ya cefâ kıldun ey felek
Bir rahm kılmadun cigeri kan olanlara
Gurbetde rûzgârı perîşân olanlara
Basdıkda Kerbelâ'ya kadem Şâh-ı Kerbelâ
Oldı nişân-ı tîr-i sitem Şâh-ı Kerbelâ
Düşmen okına gayr siper görmeyüp revâ
Yakmışdı câna dâg-ı elem Şâh-ı Kerbelâ
A'dâ mukâbilinde çekende saf-ı sipâh
Kılmışdı medd-i âhı alem Şâh-ı Kerbelâ
Dûd-ı dil-i pür-âteş-i ehl-i nazâreden
İtmişdi perde-dâr-ı harem Şâh-ı Kerbelâ
Oldukça ömri râhat-ı dil görmeyüp demî
Olmış hemîşe hem-dem-i gam Şâh-ı Kerbelâ
Yâ Şâh-ı Kerbelâ ne revâ bunca gam sana
Derd-i dem-â-dem ü elm-i dem-be-dem sana

Ey derd-perver-i elem-i Kerbelâ Hüseyn
V'ey Kerbelâ belâlarına mübtedâ Hüseyn
Gam pâre pâre bağrunı yandurdı dâgla
Tîg-i cefâ ile bedenin oldı çâk çâk
Ey bûstân-ı sebze-i tîg-i cefâ Hüseyn
Yakdı vücûdını gam-ı zulmet-sarây-ı dehr
Ey şem'-i bezm-i bâr-geh-i kibriyâ Hüseyn
Devr-i felek içürdi sana kâse kâse kan
Ey teşne-i harâret-i berk-i belâ Hüseyn
Yâd it Fuzûlî Âl-i Abâ hâlin eyle âh
Kim berk-ı âh ile yakılur hırmen-i günâh

Çeviri:

Muharrem ayı geldi de, güneş battıktan sonra, hilâl görünüp yas tuttu; boynunu bükerek kanlı gözyaşı döktü. Fırat ırmağı, Hazret-i Muhammed Mustafâ'nın çocuklarına yardımcı olmadı; bu kızgınlık, bu öfke, onu yere göçürmesin mi? Sıkıntı verici hikayeler, elbette çoktur; bu bakımdan Kerbelâ Şâhı Hüseyin'in hikayesi de uzundur. Şehîdlerin halini anlatmak istersen, Kerbelâ'daki her yeşillik parçası dile gelir de, yardımcı olur. Zaman şehidler için yas töreninin yenilenmesini sağladı; sen de elden geldiğince, ağla ey gönül! Yeryüzünü, inleyiş dumanının tüttüğü yere dönüştür de, bu aşağılık dünyaya siyah renkli yas elbisesi giydir. Muharrem ayı geldi, sevinç haramdır; bugün yas tutmak, şeraite saygının bir belirtisidir. Şehidler için yas töreninin yenilenmesi, yarardan uzak değil; dünyanın şaşkınlık evinde yaşayan insanlar için bir uyarıdır. Kerbelâ savaşı haberinin kolay olduğunu sanma! Bu haber, âlemde vefâ olmadığının sağlam kanıtıdır. Hazret-i Muhammed, soyunu anarak dökülen her damla gözyaşı, yücelik makamına âit gökyüzünün bir gezegeni gibidir. Ehl-i Beyt için inleyerek verilen her soluk, esenlik yurdu olancennet kapısının anahtarlarıdır. Kerbelâ olayından ötürü sevilen gönül, sevinç yüzü görmesin de; bu gerçeği bir ân bile unutup, sıkıntıyı bir yana bırakan yürek, mutluluğu tamdasın! Ey felek! Âl-i Abâ'yı öldürmeye yönelip, yanlış bir düşüncenin ardından gittin, hata ettin. Ey felek! Olaylar bulutunun şimşeğinden oluşturduğun kılıçları çektin de, birer birer şehidlere vurdun; saygı göstermen gereken ismet haremini muhaliflere çiğnetip, onları başsız, ayaksız bıraktın; Kerbelâ çölünün susuzlarını, kum ve belâ seliyle perişan ettin. Ey felek! Şeriatin değerini azaltacağını düşünmedin; Mustafa'nın çocuklarına acı çektirdin de, yüreği kanayanlara, gurbette şaşkınca dolaşanlara acımadın. Kerbelâ Şahı Hüseyin, Kerbelâ'ya ayak basınca, zulüm oklarına hedef oldu; düşman kendi okuna başka

hedef görmedi de, ona sıkıntı çektirdi. Kerbelâ Şâhı Hüseyin, düşman karşısında, dostlarıyla yakınlarından oluşan askerlerini savaş düzenine sokunca, inleyişi kendisine sancak yapmıştı da, yanık yüreklerden duman tüten görüş erlerine, haremini koruma görevi vermişti. Kerbelâ Şahı Hüseyin, yaşadığı sürece bir an olsun rahat yüzü görmedi; her zaman tasayla arkadaş oldu. Ey Kerbelâ Şahı! Neden bunca keder, sürekli dert, hiç bitmeyen elem seni buldu?! Ey Kerbelâ elemini çoğaltıp, belâlara çatan Hüseyin! Üzüntü, parçalanan bağrını yaktı. Ey Âl-i Abâ bahçesinin lâlesi Hüseyin! Cefâ kılıcı, bedenini dilim dilim etti. Ey eziyet kılıcı yeşilliğinin bostanı Hüseyin! Bu karanlık yeryüzünün tasası vücudunu yaktı. Ey yücelik sarayı meclisinin mumu Hüseyin! Felek sana, kâse kan içirdi. Ey belâ şimşeğinin sıcaklığından ötürü susayan Hüseyin!... Ey Fuzûlî! Âl-i Abâ'nın halini hatırla da, yakın, inle dur! Çünkü, günah harmanı, ancak inleyiş şimşeğiyle tutuşturulup yakılır.

ON İKİ İMAM

Ol Şehen-sâh-ı felek-rif'at ki kesb itmiş güneş
Hâk-i bûs-i âstânundan ulüvve-i iktidâr
Ol ser-efrâz-ı melek-sîret kim almış âsmân
Hıdmet-i der-gâh-ı kadrinden sümüvv-i i'tibar

Çeviri:
Öyle bir Şehînşah ki, güneş, onun eşiğindeki toprağı öpmekle ululuk kazanmış. Melek yüzlü öyle üstün bir Padişah ki, gökyüzü, onun kapısında hizmet etmek için saygı görüp yücelmiş.

Gül-i gül-zâr-ı devlet ü ikbâl
Âftâb-ı sipihr-i câh ü celâl
Gevher-i ma'den-i saha vü kerem
Zübde-i fırka-i benî Âdem
Melce ü merci'-i havâs ü avâmm
A'zam ü Ekrem-i izâm ü kirâm

Çeviri:
Devlet ve ikbâli gül bahçesi, yücelik göklerinin güneşi, cömertlik madeninin cevheri, Âdemoğullarının özü, halkın ve seçkin kişilerin sığınağı, değerli ve kerîm kişilerin en ulu'su….

Hücûm-i mihnet-i devrân melûli
Giriftâr-ı gam-ı âlem Fuzûlî
Degül ol lehce-i güftâra kâbil
Kim ola kâbil-i sem'-i ekâbir
Kılur cem'iyyet-i dil lafzı dil-keş
Müşevveş söylemez illâ müşevveş
Gel ey hâl-i tekellümden haber-dâr
Terahhum kıl ta'arruz kılma zinhâr

Çeviri:

Ey zamanın aşırı mihnetinden usanıp, dünyanın birçok tasası ile karşılaşan Fuzîlî! Bu sıkıntıların dile getirilerek büyüklere duyurulması kolay değil. Gönül erlerinin toplandığı yerde, sözün çekiciliği artar. Yalnızca şaşkın bir insan anlaşılmaz sözler söyler. Ey ilden, sözden anlayan kişi! Acı da, sataşma sakın!

Kaynak: Fuzûlî, *Erenler Bahçesi,* haz: Servet BAYOĞLU, Ankara, 1996, Kültür Bakanlığı Yayını